

Et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem

Projektgruppernes rapporter.

Dette dokument indeholder alle projektgruppernes endelige rapporter. Efter indholdsfortegnelsen skitseres indledningsvis baggrunden for/formålet med analyse- og udviklingsarbejdet. Herefter følger et afsnit omhandlende selve processen.

<u>Indholdsfortegnelse:</u>	<u>sidetal</u>
1) Baggrund og formål	2
2) Proces	2
Projektgruppernes rapporter	
3) Grundskolen	4
4) Gymnasieområdet (GUX)	23
5) Erhvervsuddannelsesområdet (EUD)	42
6) Andre former for ungdomsuddannelser	46
7) E-learning	54
8) Overbygningen	88
9) Løn, anlæg og organisationsstruktur	99

Baggrund og formål:

Med udgangspunkt i koalitionsaftalen og Naalakkersuisuts beslutning om at igangsætte et toårigt analyse- og udviklingsarbejde af uddannelsessystemet – etablerede Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke ultimo 2017 en Arbejdsgruppe, som skulle forestå og koordinere dette arbejde.

Baggrunden for ovenstående var tre veldokumenterede udfordringer i det eksisterende uddannelsessystem:

- 1) Kvaliteten af folkeskolen
- 2) At en stor gruppe unge ikke påbegynder en ungdomsuddannelse i forlængelse af folkeskolen
- 3) At mange elever ikke gennemfører en påbegyndt ungdomsuddannelse

Det politiske opdrag indebærer et fremtidigt uddannelsessystem bestående af 12 års obligatorisk skolegang - bestående af en 8-årig grundskole og en 4-årig overbygning. Implicit i dette skal det stadig være muligt at gennemfører de eksisterende gymnasie- og erhvervsuddannelser og afslutte disse efter henholdsvis 13. og 14. skoleår. Og på samme måde skal det i fremtiden stadig være muligt at påbegynde et AFS-ophold, et efterskoleophold eller lignende her i landet eller uden for Grønlands grænser – og efterfølgende vende tilbage til uddannelsessystemet.

Opdraget indebærer ligeledes etableringen af flere fleksible muligheder (andre former for ungdomsuddannelser) i overbygningen. Muligheder, som parallelt med den almene undervisning tilbydes allerede i begyndelsen af 9. klassetrin.

Proces:

Analyse- og udviklingsarbejdet indeholder både struktur- og indholdselementer. Med henblik på indhente yderligere viden og få skabt et katalog over udviklingsmulighederne i det eksisterende uddannelsessystem – etablerede Arbejdsgruppen primo 2018 en række projektgrupper. Projektgrupperne blev bemandet med en række personer, som har deres daglige virke i uddannelsessystemet. Elever/studerende/lærlinge, forældre, skoleledere/rektorer/forstandere fra folkeskolerne, gymnasierne, brancheskolerne, Majoriaq, Ilinniarfissuaq, Uddannelsesstyrelsen m.v. har igennem hele 2018 arbejdet med en række delområder i et fremtidigt uddannelsessystem.

Projektgrupperne:

- Grundskolen
- GUX-området
- EUD-området
- Andre former for ungdomsuddannelser
- E-learning
- Overbygningen
- Løn, anlæg og organisationsstruktur

I det efterfølgende findes alle projektgrupperens endelige rapporter. Disse er indsat i den form, som de er afleveret - og der er ikke foretaget harmoniserende eller indholdsmæssige ændringer. Det skrevne er på ingen måde et udtryk for, at der på nuværende tidspunkt er truffet endelige beslutninger, der rækker ud over det politiske opdrag. Rapportenes indhold skal ansues, som et kvalificeret idegrundlag for den videre proces.

Rapporterne vil indgå i det fortsatte analyse-og udviklingsarbejde. Et samarbejde, hvori også den etablerede referencegruppe (faglige organisationer, interessegrupper og foreninger), de kommunale skoleforvaltninger, folkeskolelederne, Brancheskolernes fællesråd, rektorkredsen på gymnasierne med flere vil indgå som aktører.

Arbejdsgruppen vil snart fremkomme med en beskrivelse af den fremadrettede proces.

God læsning.

Siiva Fleischer & Poul Klitgaard

Formand og sekretær for Arbejdsgruppen.

ANBEFALINGER

**PROJEKTGRUPPEN OM GRUNDSKOLEN I GRØNLAND
1.-8. KLASSE**

FUNDAMENTET I GRØNLANDS UDDANNELSESSYSTEM

DECEMBER 2018

Anbefalinger fra projektgruppen for grundskolen 1.-8. klasse

Nedenstående dokument er et resultat af 10 måneders arbejde i projektgruppen. Projektgruppens medlemmer kommer til arbejdet med mange forskellige baggrunde; fra skolelærer, konsulent i Uddannelsesstyrelsen, AC-fuldmægtig i Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke, Skoleleder, skoleelev, forældre og, Underviser og forsker fra Institut for Læring – Ilisimatusarfik. Gruppens arbejde har været præget af dybe diskussioner af statistik om folkeskolen, af forhold der har betydning for elevers udbytte af undervisning, af læreres undervisningskompetence og meget andet. Målet har været at beskrive og forholde sig til den nuværende folkeskole og en mulig fremtidig grundskole på otte år. Vi har vendt faglige og sociale forhold i det nuværende system som vi finder er nødvendige at medinddrage i arbejdet om en fremtidig ændring af folkeskole og ungdomsuddannelse. Folkeskolen, eller en fremtidig grundskole på otte år må og skal betragtes som et samfunds vigtigste institution – det er her børn bliver klædt på til at kunne deltage i samfundsudviklingen. Det er her – i samarbejde med forældre og det omgivende samfund at børn dannes til en fremtid. De otte eller ti år et barn går i skole er de dyrebareste i et barns dannelsesliv – det må og skal være den del af samfundet hvor vi alle bidrager. I samme sentens er ligget også et råb og håb om at landet i langt højere grad end hidindtil tager fat om barnets tidligste år – vuggestue og børnehave. De forhold vi giver børn i de tidligste år i samfundets institutionelle liv er ofte præget af en ringe pædagogisk indsats, hvilket påvirker barnets fremtid i skolen.

Anbefalingerne der ligger i dokumentet her, bør ligge til grund for grundige overvejelser der rækker ud over projektet. Heri ligger også et råb om at en ny skole, en uddannelsesstruktur bliver en struktur og et indhold der er formet ud fra et ønske om at **alle** i samfundet erkender at skolen er et **fælles** ansvar; også Brugsen, og Pisiffik, og Politiet, og Hospitalet, og Uddannelsesstyrelsen, Naalakkersuisut (alle departementer), og den lokale rørlægger...alle uden undtagelse har et ansvar. Hvis en lærer i en femte klasse oplever udfordringer eller problemer, så er det både skolen som institution der har et ansvar, det er skolelederen der har et ansvar og det er fagschefen i kommunen der har et ansvar.

Såfremt det politiske opdrag realiseres betyder det i praksis at der skal lægges en ny struktur ned over folkeskole, ungdomsuddannelser og den kollegielogistik der understøtter ungdomsuddannelserne.

Baggrunden for opdraget ligger i at en signifikant andel af ungdommen ikke gennemfører folkeskole og ungdomsuddannelser med et niveau der giver mulighed for et videre uddannelsesforløb. I det perspektiv er det intentionen at den ændrede struktur skal være medvirkende til at flere unge får et uddannelsesforløb der er mere sammenhængende.

SKOLEN ER ET FÆLLES ANSVAR

Læsevejledning til dokumentet:

Anbefalingerne er delt op på baggrund af de tre temaer gruppen har arbejdet med. Hver del af dokumentet indledes med at temaet beskrives. Herefter følger en redegørelse for diskussionerne der har været om det enkelte tema, hvorefter anbefalingerne listes. Der er tre temaer, hvorfor afsnittene med anbefalinger er listet ud fra følgende nummerering:

Tema 1

Redegørelse 1

anbefaling 1.1

Redegørelse 2

anbefaling 1.2

Redegørelse 3

anbefaling 1.3

Redegørelse 4

anbefaling 1.4

Tema 2

Redegørelse 1

anbefaling 2.1

osv.

Første tema:

1. Beskrivelse af samarbejde, struktur og indhold som kan styrke den enkelte elev i overgangene fra et uddannelsesniveau til et andet. Her tænkes både på overgangen fra *førskoleområdet* til *Grundskolen*, overgange internt i grundskoleforløbet – og i overgangen til *Overbygningen*. Herunder styrkelse af både elevens sociale/faglige kompetencer og studiekompetencer.

Redegørelse 1

I forhold til det første af de tre overordnede temaer tager vores anbefalinger primært udgangspunkt i en undersøgelse som projektgruppen har gennemført, af folkeskoleelevers oplevelse af deres undervisning – dvs en undersøgelse, hvor målet er at få afdækket elevernes oplevelse af det faglige indhold i deres skolegang.

Undersøgelse af elevers skoleoplevelse

Metode

Undersøgelsen var reelt to spørgeskemaundersøgelser rettet mod folkeskolens mellem- og ældstetrin.

Spørgsmål til elever i trin to var hovedsageligt lukkede spørgsmål, men hvor eleverne havde mulighed for at uddybe med et åbent svar. Spørgsmål til elever i trin tre havde samme lukkede spørgsmål som trin to, men var herudover udvidet med spørgsmål af mere åben karakter; fx 'beskriv en typisk undervisningstime i grønlandsk'.

I alt svarede 411 elever på undersøgelsen – fordelt på otte byskoler og ni bygdeskoler.

Fund

Undersøgelsens hovedfund peger på flere forhold der har betydning for elevernes oplevelse af deres skolegang – set fra et elevperspektiv.

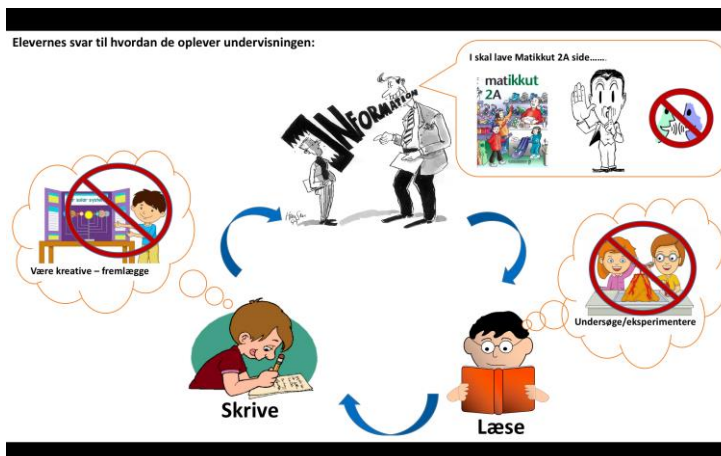
Først og fremmest giver eleverne udtryk for at de er glade for at være i skolen – det handler primært om det sociale samspil med deres klassekammerater og det gode forhold de har med deres lærere (nogle af dem). Skolen er et sted hvor de nyder at være sammen, og hvor der ofte er et godt forhold til læreren.

Skolen giver herudover desværre også rum for en del mobberi og dårlig trivsel, som eleverne beskriver i vendinger der handler om drilleri og ikke at blive støttet af lærere i skolen.

Herudover er det vigtigt at lægge særlig mærke til undersøgelsens vigtigste fund, der er centreret omkring elevernes oplevelse af undervisningen – dvs. et fagligt og didaktisk perspektiv. Hvor eleverne på den ene side stort set samstemmende giver udtryk for at de er glade for at gå i skole, bliver deres beskrivelse af undervisningen en del mere tvetydig. Den helt overvejende del af eleverne beskriver en undervisning der ud fra elevernes beskrivelser ser ud til at være bygget op omkring en passiv didaktik, en didaktik hvor målet er at eleverne gennemfører en række aktiviteter fremfor at der er et tydeligt læringsøjemed. På den ene side er der en overvejende del af eleverne der beskriver deres undervisning ud som spændende når de 'ser film' eller at de 'leger'. I elevernes skriftlige og kvalitative svar bliver undervisningsbeskrivelsen nuanceret. Her bliver undervisningen beskrevet meget strukturalistisk. Dette kommer især til udtryk i sprogfagene, hvor eleverne beskriver deres undervisning som at skrive, at læse, og lave grammatikopgaver.

Elevernes beskrivelse af undervisning i mere generelle træk peger på situationer, hvor deres oplevelser ikke at blive hørt af læreren, hvor undervisningen ikke giver mening, hvor elever oplever et indhold i undervisningen der ikke er alderssvarende.

En elev i trin tre skriver fx om undervisningen i grønlandsk: ”Vi arbejder med Naleqqat og vi laver opgave til teksterne og vi forbereder os til eksamen”. En anden elev skriver om undervisningen i matematik: ”Vi laver mange forskellige opgaver i matematik, og vi får altid nye opgaver når vi bliver færdige med opgaver”. En tredje elev skriver om undervisningen i naturgeografi: ”Læreren læser fra bogen, vi laver opgaver bagefter”.

Opsummerende peger elevundersøgelsen på en skole hvor undervisningen ofte ikke giver mening for eleverne. Undersøgelsen peger på at didaktikken i undervisningen på tværs af fagene er passiv. Eleverne oplever kun i ringe grad en undervisning der er aktiverende. I sprogfagene savnes der et kommunikativt mål – hvilket også er afspejlet i prøveresultaterne efter folkeskolens 10. klasse, hvor en signifikant andel af elevresultaterne i kommunikative discipliner er ringe. I naturfagene savnes et langt tydeligere afsæt i en undersøgende didaktik, hvor det er elevernes egne spørgsmål og hypotesedannelse der kommer i fokus for undervisningen.

En elev i trin tre siger fx: ”Jeg finder emnerne kedelige, fordi størstedelen af tiden så finder vi bare information og fremlægger dem senere, simpel opgave – ingen indlæring”. En elev i trin to siger: ”Vi burde lære mere”.

Med andre ord savnes der en tydelig, klar og italesat didaktik i fagene – hvad er målet med det der undervises i. Endelig peger undersøgelsen også på at den undervisning der burde have et fagligt indhold ofte bliver varetaget af en uuddannet vikar, eller at den lærer der underviser ikke er bevidst om hvordan undervisning skal designes, for at eleverne har en reel mulighed for at lære noget [nyt].

Anbefalinger 1.1 - på baggrund af undersøgelsen

Med inddragelse af et ph.d. projekt om naturfagsdidaktik i folkeskolen (Demant-Poort, 2016), en undersøgelse foretaget af IMAK (Dorph, 2010) om lærere og hvilke fag de underviser i, samt den årlige udgivelse 'Folkeskolen i Grønland' vil en klar **første anbefaling** ligge i hvordan skoler prioriterer lærerkompetencer og faglig udvikling og fokus. Gruppen anbefaler at uanset udkommet af reformprocessen skal der ske en opkvalificering blandt skolens ledelse der sikrer at eleverne møder en faglig og fagdidaktisk kvalificeret lærer. Undersøgelsen viser med al tydelighed at eleverne ikke på nuværende tidspunkt sikres den kvalitet i undervisningen som de har krav på, og som samfundet har bug for.

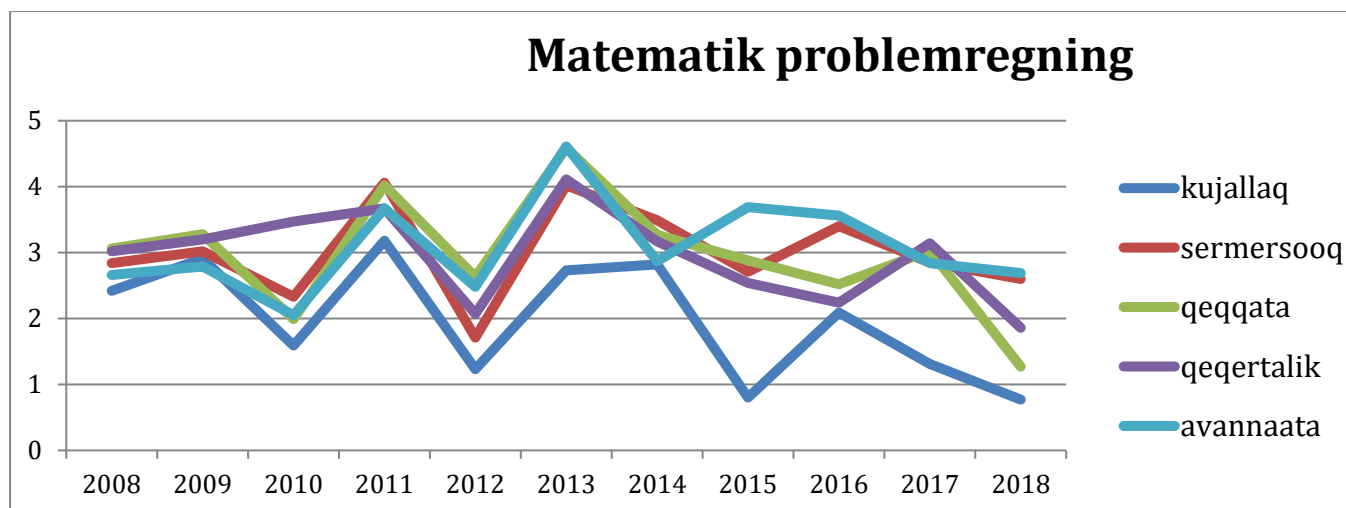
Målet med det faglige udbytte af grundskolens 1.-8. klasse bør og skal være en solid faglig og social ballast, der kan bygges videre på i de efterfølgende år. For at det skal kunne lade sig gøre må følgende forudsætninger være et tydeligt planlægningsinstrument på skolerne:

- undervisningen skal så vidt det overhovedet er muligt varetages af en lærer der har faglige og fagdidaktiske kompetencer. Time- og fagfordelingen på skolerne skal have et fokus på at sikre en undervisning der giver eleverne de bedst mulige vilkår for at eleverne *lærer*.
- skoler skal kunne tilbyde en fleksibel planlægning der både tager hensyn til den fagligt stærke elev og den fagligt svage elev. I den nuværende skolelov er der åbnet op for en fleksibel planlægning, men det er de færreste skoler hvor fleksibel planlægning bliver udnyttet. Konkret bliver anbefalingen at elever skal ikke nødvendigvis gå i den samme klasse med de samme klassekammerater i alle fag i alle timer. Skolerne skal give mulighed for at elever kan undervises sammen med elever på andre klassetrin; blive udfordret fagligt sammen med andre elever end elever i deres stamklasse?
 - I den her sammenhæng er det væsentligt at bemærke at nuværende skolelov allerede indbyder til at skolerne implementerer og indarbejder fleksibel planlægning i skemalægningen. Problemet er at det kun sker i ganske få tilfælde og kun i ringe omfang.
- der skal udvikles redskaber der i højere grad sikrer at elevernes undervisning er rettet mod læring. Læreres didaktiske kompetencer skal udvikles. Der skal placeres et reelt pædagogisk ansvar hos både skoleleder og lærere for at undervisningen er målrettet læring.
- Når og hvis en ny struktur for grundskole og ungdomsuddannelse besluttet politisk er det bydende nødvendigt at der i implementeringsfasen bliver afsat tilstrækkelige menneskelige og økonomiske ressourcer til at det kan lykkes. Erfaringer fra seneste implementeringsproces omkring 2002 loven, herunder også EVA-rapporten om Folkeskolen fra 2015, viste med al tydelighed at den lov og tilhørende bekendtgørelser ikke er implementeret.
- Vi anbefaler at der bliver kigget på om der i forbindelse med læreruddannelsen kan indtænkes en længere praktikperiode – evt. et helt års praktik.
- VIGTIGT – gruppen har drøftet at der i forhold til implementering af opdraget kommer til at være et behov for yderligere lærerkræfter, samt at der er et behov for at der også et markant behov for at få opgraderet bygninger til undervisning.

Redegørelse 2

Skolens organisering

Den nuværende skolestruktur på den enkelte skole er i realiteten en tredelt skole; eleverne er delt i yngstetrin (1.-3. klasse), mellemtrin (4.-7. klasse) og ældstetrin (8.-10.klasse). Opdelingen af skolen i trin er især synlig i forhold til de centralt fastsatte fag- og fagformål; hvor læringsmålene er beskrevet således at de retter sig mod hvad eleven forventes at kunne efter 3., 7. og 10. klasse; og samtidig bliver der afholdt trintest i trin 3 og trin 7, samt den afsluttende evaluering efter 10. klasse. I denne sammenhæng er det interessant at trintest blev indført i forbindelse med reformen fra 2002, blandt andet med det formål at det skulle være et redskab til at lærere i grønlandsk, dansk og matematik kunne få et evalueringsredskab, der kunne hjælpe dem i en vurdering af elevernes niveau – på sigt være med til at styrke elevernes udbytte af folkeskolen. Her er det så interessant at elevernes niveau i fx matematik nu her 16 år senere så rent faktisk er dalende. Se nedenstående figur.

Figuren er udarbejdet ved brug af talmateriale fra Grønlands Statistik.

Udover en trinopdeling der modarbejder muligheden for at lærere kan undervise i klasser hvor der et fagligt behov, ligger der i elevernes timetildeling en uhensigtsmæssig prioritering. Skoleloven lægger op til at undervisningen skal planlægges ud fra at elever skal have mulighed for læring på et niveau der muliggør ungdomsuddannelse. For at sikre at eleven kan nå det mål, lægger skoleloven op til at elevernes hverdag kan planlægges fleksibelt ud fra hvad eleverne har brug for. Den eneste lovgivningsmæssige ramme der er sat er således det totale antal timer eleverne skal have i løbet af et år. Det er således ikke lovgivningsbestemt at eleverne *skal* have fem lektioners undervisning i grønlandsk om ugen eller fire lektioner i engelsk. Faktum er at på langt de fleste skoler er skolehverdagen præget af en opdeling i undervisning med fx fem lektioner i grønlandsk / uge, fem lektioner i dansk / uge osv. Denne opdeling har ikke rod i lovgivningen, men har rod i den forrige skolelov fra 1997, i de tidligere vejledende læseplaner og i tradition. En samtale med en skolechef i 2015 afslørede at den timestfordelingsnøgle der sendes ud til skolerne til hjælp planlægning af skoleåret nærmere er baseret hvad der var tradition for at gøre i 'gammel' tid (dvs. før 2002), og mindre af hensyn til pædagogisk udvikling af skolen – eller af hensyn til den enkelte elevs læring (Demant-Poort, 2016).

Jf. IMAK betyder denne organisering også at på langt de fleste skoler er lærerne inddelt i de samme trin. Konsekvensen af denne opdeling af lærerkræfter betyder at skolens samlede fagkompetencer ikke udnyttes til læringsrig undervisning. Konkrete eksempler på den meningsløse opdeling er fx en engelsklærer der underviser i biologi i en 8. klasse, mens en engelsklærer underviser i naturfag i en 7. klasse. En faglig kompetent lærer på hver sin side af et trinskel, der underviser i et fag han eller hun ikke har reelle kompetencer til at undervise i. Ovenstående eksempel er ikke enestående, men er udtryk for en hverdag overalt i Grønland.

Denne organisering tjener ikke elevernes læring, og gruppens første anbefalinger under denne her overskrift retter sig mod en ændring i den struktur; uanset om det politiske opdrag realiseres eller ej.

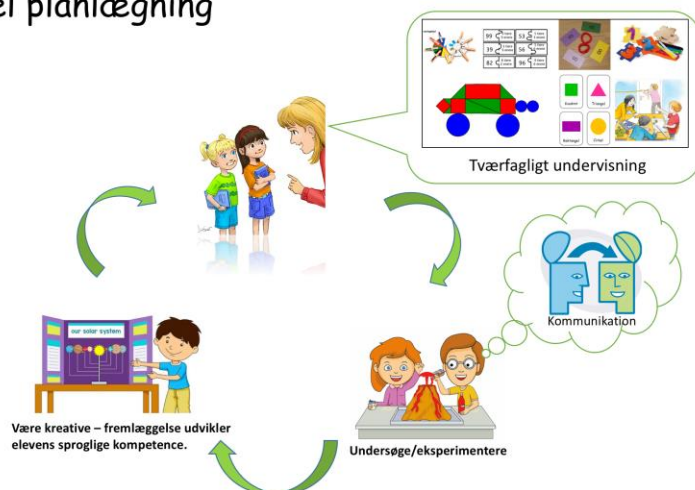
Siden 1997 har de grønlandske kommuner haft ansvaret for landets skoler. Indtil kommunesammenlægningen i 2009 var det ansvar fordelt på 18 kommuner, siden fire kommuner og nu fem kommuner. Dvs. at der på nuværende tidspunkt er fem skoleforvaltninger til landets

omkring 80 skoler. Det er dokumenteret at skoleforvaltningerne i flere tilfælde ikke formår at løfte opgaven, hvilket blandt andet ses i de situationer hvor en forvaltning nedsætter det årlige timetal til under det lovpligtige, begrundet i færre elever. Dvs. at der er truffet en beslutning om undervisning der ikke er begrundet pædagogisk. IMAK giver ligeledes udtryk for at lærere på skolerne ofte oplever en forvaltning der ikke har de nødvendige pædagogiske og didaktiske kvalifikationer for at tage de beslutninger der hjælper med at få en skolehverdag til at fungere. Lærere har i flere tilfælde fået tildelt et fagligt kursus, hvorefter de efterfølgende har fået det trukket tilbage igen, uden begrundelse. En skoleleder der har virket i mange år ved forskellige skoler oplever at der på lederniveau er meget stor forskel i hvilken ledelsesstøtte han får – afhængig af hvilken kommune han arbejder for. Projektgruppen ser det som et betydeligt problem at der ikke gives tilstrækkelig organisatorisk og administrativ støtte til skoleledere – især til nye skoleledere.

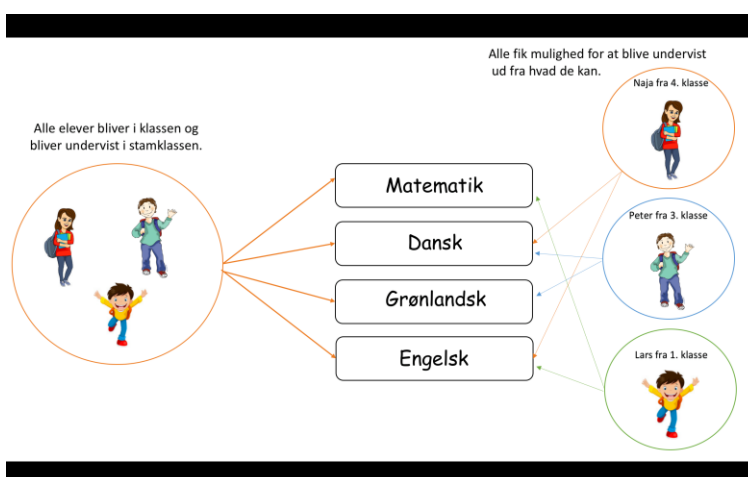
Anbefaling 1.2

- Trinopdelingen af skolen skal ophøre, og det skal også afspejles i bekendtgørelsen om fag og fagformål.
- Under forudsætning af at trinopdelingen i folkeskolen ophører anbefaler gruppen at der skal satses stærkt på at lærere i det omfang det overhovedet er muligt (bygdeskoler er udfordret i få lærere) skal undervise i deres linjefag.
- Lærere skal have bedre mulighed for at blive opkvalificeret både fagligt og fagdidaktisk.
- Antallet af timer eleverne skal have i løbet af en uge, i løbet af et år skal ikke baseres på standarder eller tradition, men ud fra hvad eleverne har brug. Herunder ligger der også den anbefaling at det bør være muligt at elever på tværs af fag kan have undervisning sammen med elever fra andre årgange. Målet ser vi som skole der er indrettet efter eleven, og ikke at eleven skal indrette sig efter skolen; det er en organiseringsstanke der hører fortiden til.
 - Her anbefaler gruppen at der arbejdes målrettet med at få fleksibel planlægning implementeret – en mulighed der har eksisteret siden 2002-lovgivningen.

Fleksibel planlægning

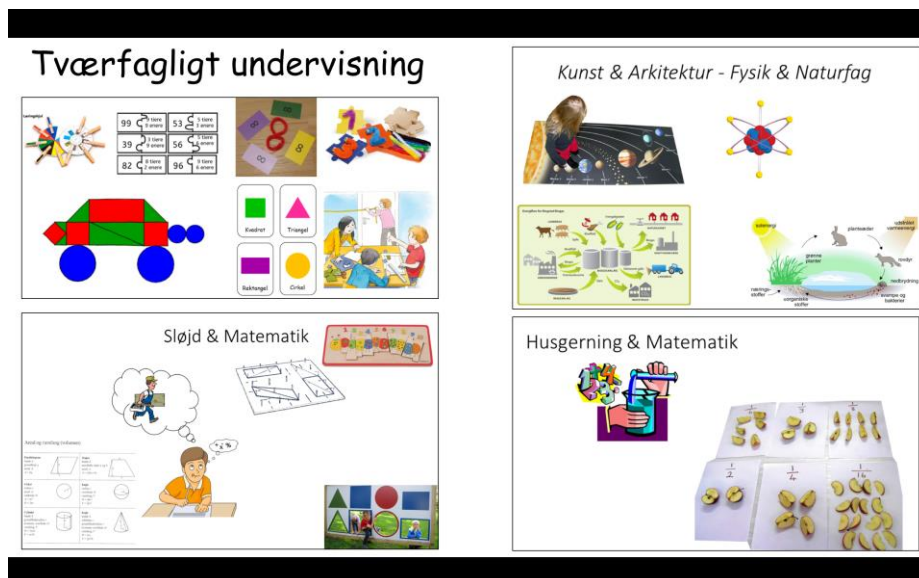

- Det skal være klart at lærerens arbejde er undervisning – men at det sker i et samfund der er præget af store sociale udfordringer. Gruppen anbefaler derfor at der på skoler laves særlige tiltag, fx ansætte socialrådgivere, der kan arbejde med de elever der har brug særlig støtte.
- Grundet de helt åbenlyse udfordringer der er hos de kommunale skoleforvaltninger, og set i lyset af Grønlands samlede antal elever på 'kun' omkring 8.000 anbefaler gruppen at centralisere skoleforvaltningen, således at det ikke længere bliver en kommunal opgave, men en central opgave under selvstyret. Derved vil forvaltningen af skolerne også kunne blive kvalificeret i højere grad, da det alt andet lige vil nemmere at opretholde et stærkt pædagogiske og didaktisk vejledningsteam under selvstyret, og derved sikre at alle skoler har adgang til samme niveau af vejledning. I den sammenhæng er vigtigt at pointere at en central skoleforvaltning skal nytænkes, og der skal tages højde for Grønlands særegenhed med en spredt geografi og små enheder.
- Vi anbefaler ligeledes at i skolens organisering og pligt til undervisning af elever, at skolerne og lærerne bliver holdt ansvarlige for både kvantitet og kvalitet af den undervisning eleverne er en del af.
 - Herunder ligger også at der bør etableres et tydeligt ansvar om at alle omkring eleverne har et ANSVAR for at elevens skole lykkes. I den forbindelse vil projektgruppen fremhæve at det er dybt problematisk at de kommunale uddannelsesforvaltninger/skoleforvaltninger reducerer i bygdeelevs timetal, med begrundelse i at der er få/færre elever. Der er ikke evidens for at det har en positiv indflydelse på elevers læring.
- Vi anbefaler ligeledes at reducere i antallet af fag i de første år af elevens skolegang. Elever i første klasse bliver mødt med mange forskellige fag i løbet af en skoledag – deres oplevelse af læring og skolegang bliver fragmenteret. Erfaringer fra bl.a. den skole i USA som opdraget er inspireret af, viser at det at satse på længere perioder (fire til seks uger) med kun et eller to fag er med til at styrke elevernes udbytte af undervisningen, og det bliver en mere tryk skolehverdag.
- Vi anbefaler også at der i forbindelse med tanker om længerevarende forløb – i hele skoletiden, at skolegangen i højere grad bliver organiseret ud fra problemorienteret undervisning; af projektarbejdsformen bliver en langt mere gennemgående figur i forløbet.
 - Vi anbefaler i forbindelse med ovenstående at der i forbindelse med organiseringen af undervisningen i langt højere grad bliver tænkt i længere forløb i en modulopbygning af undervisningen, i stedet for den klassiske opdeling i 45 eller 90 minutters

undervisningsmoduler. Vi forestiller os et scenarie, hvor eleverne har en række centrale fag – eksempelvis sprogfagene og de matematiske/naturvidenskabelige fag, hvor undervisningen giver mulighed for at elever i fx en anden klasse kan følge engelskundervisningen i 4. klasse, hvis hun har kompetencerne til det, osv..

- Herudover skal eleverne uafhængig af årgang, have mulighed for at vælge moduler/kurser i fag / emner de er interesseret i. Fx en elev i 6.klasse er meget interesseret i at arbejde med træ, skal han/hun kunne tage et kursus over et til to år, hvor der fokuseres på aktiviteter der retter sig mod det kreative og det håndværksmæssige i træ. Samme valg skal kunne tages af en elev i 8. eller 5. klasse. Denne opbygning har yderligere den læringsfordel at det er elevernes indre motivation der driver interessen, samt at det i højere grad leder frem mod de tanker om et mere reflekteret valg af ungdomsuddannelse blandt de unge.
- Forrige anbefaling lægger også op til en anbefaling omkring at skolens undervisning som helhed bliver bygget op omkring en tilgang gennem tværfagligt projektforsløb, evt. med deltagelse af lærerstuderende.

- skolen skal hjælpe eleven med at forstå at eleverne tager ansvar selv; skolen skal være stedet for god anderledeshed – skolen skal være det sted hvor dannelse og uddannelse er med til at tegne en forskel fra det til tider kaotiske samfund som eleverne lever i. Kig på strukturen fra STREET SCHOOL (USA). Gruppen anbefaler derfor der med en ny struktur eftertrykkeligt bliver sat samfundsfokus på hvad skolen skal. I den forbindelse ser vi det som essentielt at der på tværs af alle organer og organisationer bliver beskrevet en forpligtelse – et ansvar - der retter sig mod læring – elevens læring og dannelse.

Redegørelse 3

Ledelse, lærere og styrelse

Gennem de seneste et til to år er der sket en voldsom udskiftning af skolernes ledelse. Mere end 20 ledere er blevet skiftet ud. Der er flere eksempler på at nye ledere ikke har en tilstrækkelig

ledelsesmæssig kompetence til at skubbe skolerne i en kvalificeret pædagogisk retning. Flere lærere giver udtryk for at det de møder er en administrativ ledelse, og at den pædagogiske ledelse bliver tilsidesat. Såfremt projektet om en otte-årig grundskole, der skal danne grundlaget for en ny organisering af udskoling og ungdomsuddannelser lykkes, vil det være nødvendigt med et helt nyt sigte på skoleledelse.

Det er begrænset hvor meget data der findes om læreres kvalifikationer i den grønlandske folkeskole. Hvert år bliver der bl.a. udgivet data om hvor mange lærere der er i Grønland – ”Folkeskolen i Grønland”. Denne udgivelse er imidlertid begrænset ved at hvilke data der præsenteres.

Derfor anbefaler gruppen følgende:

Anbefaling 1.3

- Der skal etableres et obligatorisk kursusforløb for alle nye ledere, så der er en sikkerhed for at nye ledere ved hvad skoleledelse er, både pædagogisk og administrativt. Fokus skal være på at skabe rammer for læring, og for udvikling af didaktik hos skolens lærere.
- Skolesekretærer opkvalificeres, således at de kan påtage sig større administrative opgaver.
- Skoleledere, der har den pædagogiske ledelse for skolerne skal have større mulighed og ansvar for at undervisningen lever op til forventninger om læring hos eleverne.

Redegørelse 4

Karrierevejledning/læring

Karrierelæring og karrierevejledning i folkeskolen

I udgangen af 2015, var 32 procent at de unge 16 - 25 årige i Grønland ikke i beskæftigelse og hos de 16-årige var 42 procent hverken i beskæftigelse eller under uddannelse.¹ Vi i har i projektgruppen snakket om, at en af grundene til at der er mange unge der falder igennem i uddannelsessystemet af den ene eller den anden årsag; ikke gennemfører gymnasiet eller har svært ved at få fat i en praktikplads, eller på anden vis ikke kommer videre, skyldes manglende karrierevejledning. I projektgruppens arbejde har Center for National Vejledning været inddraget i diskussioner om hvordan systemet bedre kan støtte unges valg gennem uddannelsessystemet. Erfaringer fra Center for National Vejledning viser at der ligger en del hindringer og bump på vejen for de unge. For det første ved vi at der en sammenhæng mellem den vejledning elever modtager og hvordan de kommer videre i systemet. For det andet oplever mange unge dog en manglende sammenhæng i den vejledning de modtager fra forløbet i folkeskolen til den vejledning de møder hos Majoriaq. Nødvendigheden af kvalificeret vejledning findes og beskrevet Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen², hvor der i §2, stk. 3 om folkeskolens formål og grundlag står:

Folkeskolens undervisning skal give eleven mulighed for at tilegne sig nyttige kundskaber, arbejdsformer og faglige kompetencer, at udvikle individuelle evner og forberede sig til uddannelse og erhverv samt at tilegne sig alsidige udtrykformer og sproglige kompetencer.

¹ <http://www.stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=201701&sc=UD&subthemecode=o2&colcode=0>

² <http://lovgivning.gl/lov?rid={A9CD7C8F-DC91-4860-A7F0-B88BA752ED35}>

Så det vil sige, at formålet med folkeskolen er, at alle elever skal forberede sig til at tage en uddannelse på alle vinkler, fagligt, mentalt og at de skal kunne tage individuelle beslutninger. Selv om der er gode lovgivningsmæssige rammer, er det ikke bevis for at alle elever får den vejledning de har krav på, for ud over den handlingsplan som skal sendes til Majoriaq, når elever afslutter folkeskolen, er der ingen krav på bevisførelse af elevernes karrierelæring og vejledningsproces.

Herudover ligger der også en række organisatoriske problemer for vejledningsindsatsen i og med at den nationale vejledning og majoriaq ligger under to forskellige departementer, hvilket ikke er hensigtsmæssigt.

Folkeskolelovens §10 handler om undervisningens indhold og organisering, i stk. 4 står der omkring faget personlig udvikling: *Personlig udvikling omfattende undervisning i sundhed, social og emotionel læring, uddannelses og erhvervsorientering samt andre psykologiske og sociale emner.* Faget personligudvikling er det fag som skal danne muligheder for at arbejde med karrierelæring hos eleverne i alle tre trin. 19 af i alt 89 læringsmål inden for faget omhandler vejledning, og de mål er mange tilfælde beskrevet ustruktureret.

I 2013 har Grønland fået vejlederlov, Inatsisartutlov nr. 4 af 29. november 2013 om uddannelses- og erhvervsvejledning. I § 2 stk. 3 blev der beskrevet, at kommunalbestyrelserne skal sørge for at de vejledere der er ansat under kommunen, skal have en vejlederuddannelse der er godkendt af Naalakkersuisut, det synes vi er rigtig godt og i §15 beskrives at vejledningen skal tilrettelægges og gennemføres som en proces, der forgår i et sammenspil mellem oplysning, undervisning, praktiske aktiviteter og personlige samtale. Karrierevejledningsteoretikeren Gottfredson (i Poulsen & Højdal (s.142), 2015) mener at karrierevejledningen skal allerede starte i små klasser da efter³, er det for sent at starte i teenager alderen, da hun mener at karrierevalget er en udviklingsorienteret proces, som allerede starter i barndommen, at børnenes jobønsker udvikler sig, i takt med at de selv udvikler sig som personer og at mennesker selv prøver at finde et erhverv, der passer det til deres interesser, mål, evner, færdigheder og temperament. Hun mener også, at børn i en tidlig alder, kan indsnævre deres valg af erhverv eller jobs, før de overhovedet ved hvad jobbet eller erhvervet indebærer, derfor har brug for karrierevejledning.

Gymnasierne peger i en kort forespørgsel på at forældre har en meget stor indflydelse på hvorvidt Projektgruppen mener også at forældre har stort indflydelse på børnenes karrierelæring. Vi mener der skal gøres indsats i at vejlede forældre omkring deres børns muligheder og ønsker om karriere, for vi mener at alle voksne omkring barnet, skal støtte barnet på samme måde, for at opnå balance hos barnet. Vi mener ligeledes at der er nogle forældre der har brug for støtte til at klare deres børns rejse til et uddannelsessted og vejledning i at støtte deres barn på lang afstand.

Der er gode indsatser inden for området, derfor anbefaler vi at indsatsen med at uddanne vejledere skal fortsætte, der skal gives mere tid til vejlederne i folkeskolen og ikke mindst at der skal laves et karrierevejledningssystem i hele Grønland, der kan gennemføres sideløbende med elevernes Angusakka.

Anbefaling 1.4

- Vi anbefaler at der skal være et større fokus på karrierevejledning og karrierelæring for at skabe målrettede og engagerede elever, jf. de erfaringer der ligger hos Center for National Vejledning.

³ Poulsen & Højdal (s.142)

- Vi anbefaler at der laves en indsats, hvor man laver en mere struktureret bevisførelse af elevernes karrierelæring / karriereplaner, som følger eleven fra børnehave til endt uddannelse
- Vi anbefaler at al vejledning organiseres under eet departement (departementet for uddannelse)
- Vi anbefaler at der bliver kigget grundigt på hvordan 'vejledning' kan skrives i en kommende lov, fx ved at vejledning og karrierelæring bliver defineret som et selvstændigt fag.
 - Dette bunder blandt andet også i at der bliver givet meget lidt tid til egentlig vejledning.
- Vi anbefaler at der skal undervises i "karrierelæring" da vil øge elevers indsigt i samfundet, hvad der sker i samfundet og hvad samfundet har brug for. På den måde kan eleverne have et mere kvalificeret mål, der er baseret på kendskab til egne ønsker, til landet og til samfundet.

2 Beskrivelse af konkrete tiltag, som kan styrke skolehjemsamarbejdet igennem hele grundskoleforløbet. Herunder hvordan der i højere grad skabes en fælles forståelse for vigtigheden af et tæt samarbejde og klare aftaler vedrørende alle områder, der påvirker den enkelte elevs skolegang og en klasses trivsel.

Redegørelse 1

Vejledning til forælderrollen for skolebørn:

Vi mener i projektgruppen at, forældre er en stor resurse som skolerne ikke bruger, da skolerne oftest sætter det på den laveste fællesnævner, hvis der er nogle forældre der ikke har resourser til at engagere sig i skolen, regner man med at alle forældre ikke har. Den tankegang vil vi gerne væk fra; forældre der har energi til at komme ind i skolen og hjælpe til, skal have lov og alle andre skal motiveres. Hvis forældre skal være mere med, skal deres deltagelse i skolens hverdag og udvikling rammesættes; forældrene har brug for vejledning til hvordan de kan engagere sig i skolen og hvordan de bedst støtter deres skolebarn i skolen og udenfor skolen.

Projektgruppen har været i dialog med bl.a. IMAK, og er af den opfattelse, at der er mange der har misforstået udtrykkene "opdragelse med barnet i centrum" og "børnerettighederne". Mange forældre lader børnene bestemme for meget i hverdagen, derfor er der kommet bagslag i skolen eller i samfundet. Vi har fået mange børn der har brug meget mere opmærksomhed og skolen har svært ved at løfte den opgave. Vi anbefaler at vi i samfundet skal gøre en indsats og snakke om hvordan vi skal give børnene opmærksomhed og opdrage dem til at være en del af samfundet, i stedet for at være selvcentrerede.

I Island er der gode erfaringer med rammesætning af forældreinddragelse i skolen, hvor der også bliver givet vejledning til hvordan opdragelse og rammer i hjemmene er medvirkende til at skabe et godt skoleliv. I den islandske vejledning bliver der specielt lagt vægt på sengetid, skærmtid, mobning, omgangstone, og generelt opførsel. I Island er det også forældrene der arrangerer forskellige aktiviteter på skolen som fx juleklip, motionsdag og lignende aktiviteter; hvilket peger på en sammenhæng mellem ansvar og ejerskab til hvad skolen er.

Der er meget der tyder på at der er en stor kløft mellem forældre og skolen i dag, dermed er eleven fanget mellem to vidt forskellige opfattelser af skolen. Der er flere og flere elever der ikke

respekterer skolen. Ifølge IMAK og projektgruppens egne erfaringer bliver skolens og lærernes autoritet bliver mindre og mindre. Når IMAK råber op om at lærerne skal have selvforsvarskurser, er det et tegn på et dårligt samarbejde mellem de voksne omkring vores børn i samfundet.

Anbefaling 2.1

- Vi anbefaler der skal laves forældrekontrakter mellem forældre, eleven og skolen. Når eleven starter i skolen, skal kontrakterne underskives af parter, så alle parter ved hvad der forventes af samarbejdet. Dvs. at forældrene forpligtes i skolens virke, og tager et fælles samfundsansvar for at skabe en skole for alle.
- Vi anbefaler at der laves national indsats med anbefalinger til alle forældre i Grønland (inspireret af erfaringer fra Island), hvor fokus lægges på sengetid, skærmtid, mobning, omgangstone, og generel opførsel i samfundet.
- Vi anbefaler at samarbejdet omkring børn ikke kun er mellem forældre og lærer; men at samfundet som helhed tager et større samfund; skoler, forældre og alle andre der arbejder med børn i samfundet bør gøre en indsats og være med i et godt samarbejde og det er politikerne der skal sætte rammerne for en god start på det. Samfundet som helhed er nødt til at erkende at have et ansvar. Eksempler på gode kampagner fra det politiske system er fx '*Atualiliiv*', og '*NAKUUSA*'.

3 Beskrivelse af konkrete tiltag, der medvirker til, at flere unge – inklusiv unge med sociale udfordringer - kommer igennem uddannelsesforløbet som hele mennesker. Herunder hvordan den enkelte elevs trivsel øges – og hvordan ordninger som kontaktlærere/mentorer/resursepersoner m.v. kan understøtte dette.

Redegørelse 1

Undervisningsassistenter

Der er endnu ingen officiel fattigdomsgrænse i Grønland. I en redegørelse fra 2015⁴ beskriver Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale anliggender en lang række af sociale udfordringer for Grønland. I rapporten beskrives bl.a. at omkring 1/3 af alle unge er udsat for incest, ligesom omkring 50% af alle voksne beskriver at være vokset op i et hjem med alkoholproblemer. Rækken af sociale udfordringer for børn og unge er lang.

Medier, politikere, lærere og den generelle samfundsdiskurs er centreret omkring problemet og dets omfang, og den omsorgsvigt af børn det fører til. Lærerne er de voksne som eleverne læner sig op af, når deres omsorgsbehov ikke bliver dækket hjemmefra. Diskussionerne i projektgruppen er mundet ud i en holdningstilkendegivelse om at skolen ikke kan gøre nok for elever med sociale udfordringer både ud fra et fagligt pædagogisk perspektiv der også handler om at der skal foregå en faglig undervisning, hvilket ofte forhindres når en stor del af eleverne kommer til skolen med store sociale udfordringer. Det handler om at der ikke er nok hænder i skolen til at klare de pædagogiske udfordringer; lærerne har for mange opgaver, som ikke er faglig undervisning, ofte skal læreren løse mange praktiske ting, inden den 'rigtige' undervisning kan starte; fx konfliktløsning hos børn, trøste børn der er ked af det, finde hjemmesko, sætte plaster på og mange andre opgaver. I de store skoler er der op til 26 elever i klassen med én lærer, så når læreren skal ordne mange praktiske ting der opstår "lige nu", skal resten af eleverne vente på læreren er klar.

I Finland, Norge, England og Danmark, har man afprøvet *undervisningsassistenter*, som mulighed for at give læreren en hjælpende hånd i vanskelige pædagogiske situationer. Højfeldt og Andersen (2011) beskriver en undervisningsassistent som ***En assistent er ikke en medunderviser, men snarere en assistent for læreren i forhold til dennes mangfoldige funktioner.***

Højfeldt og Andersen (2011) foreslår at assistentens opgaver kan være:

- Konkret, praktisk assistance i hverdagen inden og uden for klasseværelset, for at frigøre noget af lærerens tid, så han / hun kan bruge sin timer for at være lærer.
- Støtte med konflikthåndtering, for at læreren ikke skal bruge undervisningstid på forstyrrelser og for generelt at fremme det sociale miljø.
- Assistere læreren i undervisningsdifferentiering for at tilgodese både fagligt udfordrede elever samt elever med særligt faglige eller kreative evner.
- Arbejde med generel trivsel for alle, der tager del i skolepraksis.

Vi mener at, ved at ansætte undervisningsassistenter, kan der frigøres tid fra læreren, som kan bruge tiden til faglige undervisning, og de elever der har brug for en "ekstra mor" eller en "ekstra far" kan få dækket behovet hos flere voksne.

⁴ Hentet d. 11.12.2018 fra:

https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/DK/2015/Rejseholdet/Rejseholdet_DK.pdf

Projektgruppen har drøftet en tolærerordning ud fra rapporten: "Undersøgelse af effekten to lærerordning" (Andersen, Beuchert-Pedersen, Nielsen & Thomsen; 2014) Undersøgelsen afdækker tre typer to-lærerlærerordninger og resultaterne viser, at alle tre typer af tolærerordninger har nogle positive effekter, men på forskellig vis. Ressourcepersoner med anden baggrund end læreruddannelse har de største effekter på elevernes læsefærdigheder.

Undersøgelsen har vist, at elevernes faglige niveau ikke nødvendigvis bliver højere ved at have to uddannede lærer, men at der sidder en anden voksen sammen med læreren giver gode resultater. Derfor ser vi en mulighed i udvikling ny funktion i skolen - en undervisningsassistent. en foreløbig løsning kunne være at personalet i fritidsordningerne bruges mere effektivt, mens de små elever er i skolen. Vi ved at Kommuneqarfik Sermersooq er godt i gang med at udvikle samarbejdet mellem skolen og fritidsordningerne.

Et andet interessant forslag til hvordan skolesystemet kan arbejde med det sociale er Mind-Up programmet (mindup.org) der er udviklet i England af The Hawn Foundation. Programmet blev foreslået projektgruppen af Departementet for Sociale Anliggender / NAKUUSA. Formålet med programmets første del på 15 lektioner er at styrke positive undervisningsmuligheder i klasserummet. Programmet beskrives over en 12 måneders periode; hvor starten er en workshop for lærere, efterfulgt af tre måneder hvor forældre og lokalsamfundet engageres. I periodens sidste 6-7 måneder er der et fortsat skift mellem coaching af lærere og mentor øvelser, evaluering og dataanalyse. Målet er at lærere, forældre og lokalsamfundet sammen udvikler rammerne for hvordan eleverne går i skole – det handler om at udvikle en social og emotionel læring. MindUp programmet er baseret på neurovidenskab, opmærksom bevidsthed [mindful awareness], positiv psykologi, og social og emotionel læring. Skoler der har implementeret programmet rapporterer om mindre fravær, færre sociale problemer i skolen med fx mobning, bedre selvkontrol (Maloney, 2016). Se mere på www.mindup.org.

Anbefaling 3.1

- Vi anbefaler at Grønland skal kigge mod Finland, Norge, England og Danmark, der er lande hvor har man afprøvet *undervisningsassistenter*.
- Vi vil anbefale at man laver en uddannelse til undervisningsassistent, så de personer der skal ind til skolerne kan have en baggrundsviden om hvad de kommer ind til og på denne måde kan man holde på de personer der bliver ansat på skolerne og anerkender deres erhverv.
- Vi anbefaler at alle elever i Grønland skal have en adgang til en samtale hos en socialrådgiver, eller en anden omsorgsperson de kan snakke med om deres problemer. I de store skoler anbefaler vi at der skal ansættes en socialrådgiver, som er sket på de store skoler i Kommuneqarfik Sermersooq, og som har vist sig at være en stor succes.
- Vi anbefaler at der i arbejdet med reformen, og for at sikre unge en større grad af mental overskud i skolehverdagen, bliver kigget på hvordan mind-up programmet fra blandt England vil kunne indføres i den grønlandske folkeskole. Se www.mindup.org

Redegørelse 2

Sprog

I loven om folkeskolen er grønlandsk og dansk begge nævnt som undervisningssprog. Med andre ord er de sidestillede. Det betyder at begge sprog skal indgå som undervisningssprog; de skal ikke kun figurere som undervisningsfag, men være en naturlig del af al undervisning. Men heri lægger der også en ide om at sprog i folkeskolen alene er et spørgsmål 'grønlandsk' eller 'dansk'. Sprograpporten der udkom tidligere i 2018 anbefaler at dansk fortsat skal være første fremmedsprog, hvilket projektgruppen fuldt ud tilslutter sig.

Ovenstående skelnen mellem sprog ligger også til grund for den årlige opgørelse af folkeskolen der foretages af Uddannelsesstyrelsen. Her bliver læreres undervisningskompetence primært opgjort ud fra hvorvidt en lærer er i stand til at undervise på grønlandsk eller ikke på grønlandsk. Med andre ord bliver sproget en primær bærer af faglighed. Det betyder så også at der ikke findes officiel statistik der handler om at hvilke fagligheder der er til stede i folkeskolen – fx hvor mange der underviser i engelsk, hvor mange der *kan* undervise i engelsk osv. Læreres faglighed (ud over sproget) bliver ikke opgjort.

Herudover er der ikke i lovgivningen eller i de vejledninger der er til fagene indarbejdet en forståelse af de alle fag i princippet er sprogfag; alle fag har et ansvar for at være med til at udvikle elevernes samlede sproglige kompetencer. Et sådant sprogsyn handler om at en anerkendelse af at fagsprog er vigtige, og at fagene hver især har et sprog ansvar.

På den baggrund anbefaler projektgruppen følgende:

Anbefaling 3:2

- sprograpportens anbefalinger bør følges i en ny organisering af grundskole / ungdomsuddannelse. Dog bør der arbejdes ihærdigt for at styrke de fagsproglige kompetencer blandt lærerne, enten via kursusforløb eller gennem andre typer af forløb. Sprog skal ses som et redskab til at forstå verden, både gennem grønlandsk, dansk og engelsk, men også gennem samfundsfag, naturfag og filosofi. Det er tvingende nødvendigt at skolen bliver et sted hvor sprog er et redskab; skolen skal ikke være en sprogpolitisk arena.
- udover at opgøre folkeskolelæreres sproglige kompetencer årligt, vil gruppen anbefale at der bliver sat fokus på hvilke faglige og fagdidaktiske kompetencer lærere har, og har brug for at få udviklet. I de otte år i en ny grundskole bliver det om noget vigtigt at faglighed og fagdidaktikken bliver styrket – for at det kan ske er det tvingende nødvendigt at der bliver et nationalt fokus på hvilke lærerkræfter der reelt er i skolen. Det er for letkøbt 'bare' at opgøre læreres faglighed i sproglige kompetencer.

Afsluttende bemærkninger:

Fokus i skolens virke skal være pædagogik, didaktik og læring. Dette betyder også at gruppen i forbindelse med en mulig ændring i skolens organisering som foreslået i projektopdraget, på det kraftigste anbefaler at der ses på den grundlæggende funktion i folkeskolen med stærke briller. Det helt store problem i forhold til at få/færre unge kommer kvalificeret videre efter folkeskolen/gymnasiet handler om at de ikke har de faglige og personlige kompetencer der er nødvendige for at gennemføre et videre forløb. Vi mener ikke at det kan løftes alene ved en omorganisering. Det der er brug for, er at få kvalitet og intention om læring ind i undervisningen; der skal være et klart læringssigte i alle de aktiviteter der foregår i folkeskolen. Det må og bør være læring og intention om læring der driver skolen!

Anvendt litteratur:

Andersen, Beuchert-Pedersen, Nielsen & Thomsen: (2014) 2L Rapport: *Undersøgelse af effekten af tolærerordninger*. Hentet maj 2018 fra:

http://childresearch.au.dk/fileadmin/childresearch/dokumenter/Publikationer/Rapport_om_forsog_med_tolaererordninger_3.pdf

Christensen, Kristensen og Baviskar (2008): *Børn i Grønland*. SFI – Det nationale forskningscenter for velfærd.

Demant-Poort, (2016): *Naturfagsdidaktik i den grønlandske folkeskole – et multipelt casestudie om natur, sprog og undervisning*. PhD-afhandling ved Institut for Læring, Ilisimatusarfik og Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet.

Hauksdóttir, Taylor, Frederiksen & Holmen (2018): *Ekspertgruppen vedrørende styrkelse af sprogtilegnelse*. Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke, Grønlands Selvstyre.

Højdal & Poulsen: (2015) *Karrierevalg, Teorier om valg og valgprocesser*, 2. udgave 3. oplag

Rasch-Christensen & Ørsted Andersen: (2011) *Undervisningsassistenter er vejen frem for folkeskolen*. Hentet maj 2018 fra http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Asterisk/60/Asterisk_60_s40-41.pdf

Maloney (2016): A Mindfulness-Based Social and Emotional Learning Curriculum for School-Aged Children: The MindUp Program. Fra *Handbook og Mindfulness in Education: Integrating Theory and Research into Practice*. (pp. 313-334).

Milkman (2016): Iceland Succeeds at Reversing Teenage Substance Abuse The US Should Follow Suit. Hentet maj 2018 fra:

https://www.huffingtonpost.com/harvey-b-milkman-phd/iceland-succeeds-at-rever_b_9892758.html?guccounter=1

Uddannelsesstyrelsen (2018): *Folkeskolen i Grønland*. Grønlands Selvstyre

Andre kilder:

Samtale med Meeqerivitsialak

Samtale med IMAK

Samtale med Departementet for Sundhed

Samtale med Departementet for Sociale forhold, NAKUUSA

Samtale med Center for National Vejledning

GUX-projektgruppen

A) Formålet med projektgruppens arbejde

Formålet med projektgruppens arbejde: Gruppen skal fremkomme med forslag til, hvordan flest mulige forskellige elever opnår studieforberedende kompetencer via den eksisterende 3-årige gymnasiale uddannelse eller det 2-årige studieforberedende forløb ved afslutningen af henholdsvis 13 eller 12. klassetrin. Herunder hvordan forskellige elever bliver fagligt, socialt og personligt klar til opnåelse af dette via aktiviteter på 9.- og 10. klassetrin. Aktiviteter, hvor f.eks. forberedende faglige-, vejledningsmæssige- og studiemetodiske elementer allerede kan indgå direkte i forlængelse af Grundskolen. I dette skal indgå en beskrivelse af samarbejdet (indholdsmæssigt) med de øvrige uddannelsesaktiviteter i Overbygningens 9.-10. klassetrin.

Derudover skal forslaget indeholde en beskrivelse af, på hvilken måde indholdet i de eksisterende gymnasiale uddannelser indgår i et samspil med de nye tiltag i et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem (Andre former for ungdomsuddannelser).

Projektgruppens forslag kan ligeledes koordineres med og indeholde forslag til inddragelse af videregående uddannelser og det arbejdsmarked, der ligger i forlængelse af uddannelsessystemet.

I projektgruppens arbejde bør overvejes:

- Udvikling af undervisningstilbuddet og vejledningen
 - Samarbejdet med afsender- og modtager institutioner (forventningsafstemning)
 - Elevernes kompetence-, studie- og erhvervsafklaring, test, eksamen og evaluering
 - Individuelle uddannelsesplaner
 - Flere markerede (fejrede) overgange (fra et uddannelsesniveau til et andet)
 - Tryghed og genkendelighed for eleverne/forældrene i hele forløbet
 - Mentorordninger
- Udvikling af underviser-, vejleder- og lederrollen ift. nye tiltag og ændringer

Det faglige, pædagogiske og sociale ansvar i forhold til eleverne

Løbende evaluering/udvikling af det faglige-, pædagogiske og sociale miljø

Efteruddannelse, tværfaglighed, nye samarbejdsformer og procedurer for
gensidig information/erfaringsudveksling

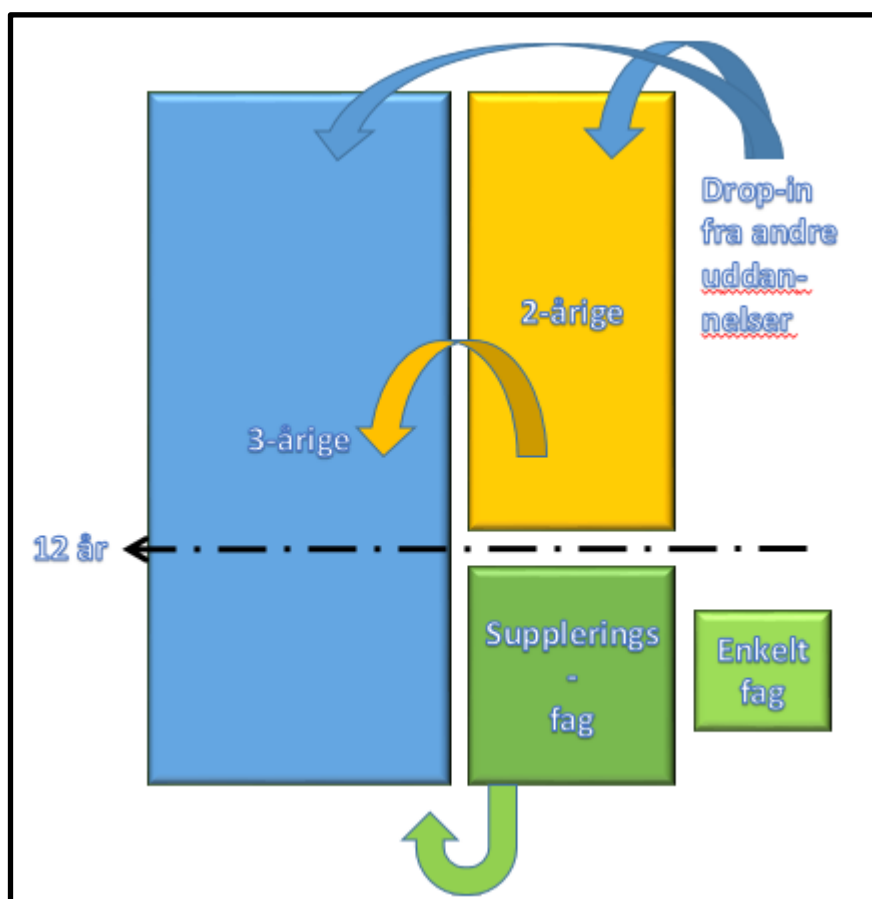
- De fysiske rammer og ressourcekrav
- Fleksible lokaler
- Kollegier

B) Beskrivelse af den foreslåede overordnede struktur for gymnasieområdet

Overordnede anbefalinger til GUX-strukturen

Det anbefales at der udbydes 3 GUX-spor: Et 3-årigt spor der overvejende er indrettet som det nuværende (herefter GUX Classic), et 2-årigt spor, der retter sig mod kortere og mellemlange uddannelser (herefter GUX Basic) samt et 3-årigt spor, der også retter sig mod de korte og mellemlange uddannelser, men som har tildelt ekstra tid til at nå fagenes mål (herefter GUX Basic-3). For alle GUX-spor anbefales det,

at de nuværende krav om at alle studieretninger som minimum indeholder fagene Grønlandsk A, Dansk A, Engelsk B, Matematik B og Samfundsfag C fastholdes. Herudover anbefales det, at alle GUX-spor, i det omfang det kan lade sig gøre, udbyder fag i afgrænsede moduler, således at meritoverførsel bliver muligt for elever, der ønsker at skifte til andre spor. I forlængelse af GUX-sporene vil GUX-afdelingerne også kunne udbyde 1-årige suppleringsfag og enkeltfag.

GUX Classic

GUX Classic vil strække sig over 11., 12. og 13. klassetrin og ligne det traditionelle gymnasium. GUX Classic-sporene vil primært være rettet mod elever, som ønsker mulighed for at søge ind på de mellemlange og lange videregående uddannelser efter studentereksamen. Der vil fortsat være tale om et system, der baserer sig på forskellige studieretninger, således eleverne allerede i gymnasietiden begynder at specialisere sig. Samtidig er det vigtigt at alle studieretninger også bidrager til elevernes almindelige dannelse.

GUX Basic

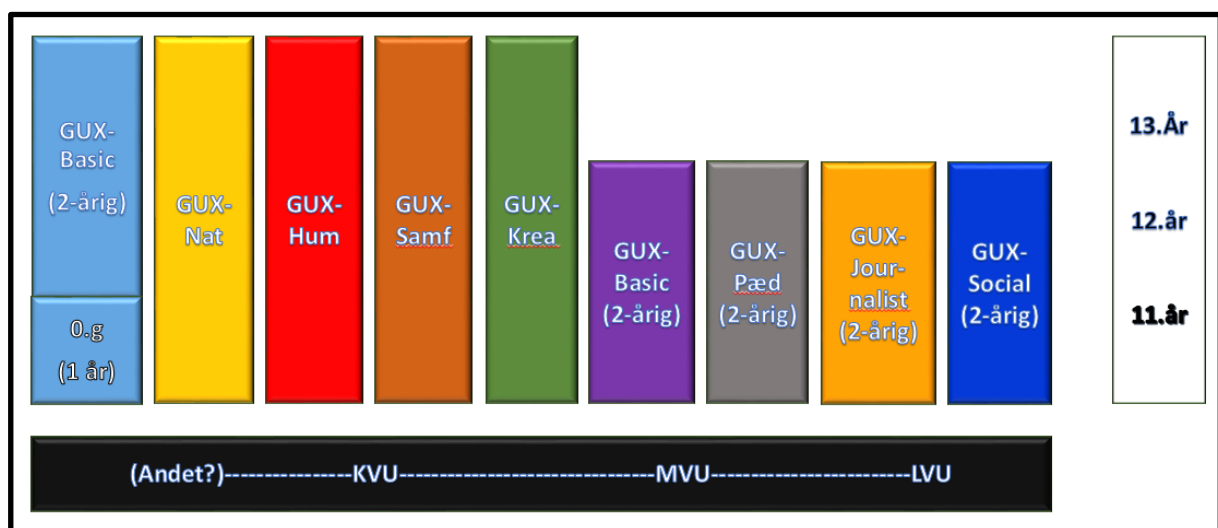
GUX Basic har til formål at være adgangsgivende til primært korte og mellemlange videregående uddannelser som andre 2-årige uddannelser er kendt for i forvejen. Det er anbefalingen, at hvert campus skaber bestemte “studieretninger” som retter sig mod konkrete uddannelser.

1. Studieretningerne er rettet mod bestemte uddannelser/uddannelsesområder, men skal give adgang til et udvalg af uddannelser. Det anbefales, at skolerne opretter studieretninger efter hvilke efteruddannelsesmuligheder der er i byen, samt at skolerne kan bruge disse studieretninger til at “tone” campusset.
2. Man bør være opmærksom på, at grundet elevantallet bør de 4 campusser ikke oprette GUX Basic forløb der ligner hinanden. Det anbefales at skolerne samarbejder om at oprette studieretninger, der sikrer et varieret udbud fordelt i hele landet.
3. Man bør overveje om grønlandsk og lignende fag skal fastholde samme timetal og indhold som i den 3-årige studentereksamen, eller om der, ligesom i en dansk HF, kan skæres i både timetal og indhold samtidig med at fastholde det som et fag på A-niveau. Man bør være opmærksom på, at det i så fald ville kræve justeringer i eller oprettelse af nye læreplaner.

GUX Basic-3

For at imødekomme et ønske om at skabe bedre muligheder for flere elever til at få en studentertitel kunne man oprette en studieretning der gav ekstra tid/hjælp til at håndtere det pres som, under almindelige studieretninger, ville blive for stort. Studieretningen er tiltænkt at være adgangsgivende til et mindre antal uddannelser, og fokuserer primært på at give eleverne en studentertitel. Det foreslås så, at elever som ønsker en særlig uddannelse som kræver noget ekstra tager suppleringsfag (hvor der sandsynligvis vil være et mindre pres igen, fordi der er færre fag der skulle tages samtidig). Der er to ting som vurderes særligt vigtige i forhold til denne studieretning:

1. Man skal være fokuseret på et begrundet optag. Dvs. at man skal ansøge med gyldige grunde for, hvorfor man søger denne studieretning og ikke de almindelige. Det kunne frygtes, at nogle elever måske kunne være interesseret i denne studieretning udelukkende fordi der vil være færre timer om ugen og dette skal ikke anses for værende en gyldig begrundelse.
2. Den ”luft”, der kommer til at være i skemaet, anbefales at blive brugt til ekstra timer der kan hjælpe eleverne med at klare deres særlige forhold. Ekstra timer kunne være ekstra undervisning for ordblinde/talblinde, opgaveskrivning/skriftligheds moduler eller andre lignende tiltag, der udelukkende har til formål, at hjælpe eleverne med at tilegne sig det lærestof som de møder i de almindelige timer. Den 3-årige GUX basic kunne være særlig interessant for elever med diverse diagnoser eller indlæringsvanskeligheder såsom ord- eller talblindhed, autismspektrumdiagnoser eller for elever med fysiske diagnoser som gør, at de vil have meget fravær i forbindelse med behandling eller lignende.

(Der ses et klart potentiale i at lave et samarbejdet med GUX-S enheden for at udnytte mulighederne i Basic-3 strukturen optimalt.)

C) Anbefalinger til ændringer af GUX-sporene og integration med 9. - 10. klassetrin

Anbefaling 1: Grundforløb foreslås afskaffet

Grundforløb er ikke længere nødvendigt i et integreret uddannelsesforløb. Mange elever antages at have fulgt introfagene (se anbefaling 2) til gymnasiet i 9. og 10. klasse, og det vil dække noget af det, som grundforløb i dag er rettet mod. Samtidig skal det naturligvis være muligt for elever, der ikke har fulgt introfagene at starte på en GUX-linje. Afskaffelsen af grundforløb vil give de enkelte skoler mulighed for at tilrettelægge GUX-start på måder, der er rettet mod netop deres elevgruppe og netop deres studieretninger - herunder færre/andre fag og en anderledes timestfordeling fagene imellem, så alle elever kommer godt i gang med deres GUX-uddannelse.

Anbefaling 2: Oprettelse af introfag/brobygningsfag som kan være både afklarende og forberedende

Det virker underligt, at elever, der i folkeskolen er præsenteret for fag som naturfag og kultur & samfund, kommer til GUX og skal starte med at have fag som Science og kulturfag. Det synes som om, målene for disse fag (at afklare og forberede eleverne til at vælge rigtigt) er ens, hvorfor det virker underligt, at eleverne skal møde disse fagmål to gange i træk når/hvis de vælger at gå på GUX. Vi anbefaler at der allerede i 9. og 10. klasse udbydes moduler, som er rettet mod et fremtidigt GUX-forløb i 11. - 13. klasse. Helt konkret foreslår vi at Kulturfag C, Science og (evt. dele af) Studiemetodik udbydes som pre-gymnasiale moduler, samt at de store skriftlighedsfag, Grønlandsk, Dansk, Matematik og Engelsk udbydes som 'introfag' med et gymnasierettet fokus, hvor formålet er både at støtte elever der ønsker at snuse til fagenen inden et eventuel valg af ungdomsuddannelse. Men også for dem som har en særlig interesse for at få faget på et højere niveau, tidligere i undervisningsforløbet.

- Man skal her være opmærksom på hvordan de faglige mål for science adskiller sig fra de faglige mål for folkeskolens naturfag, både hvad angår indhold og metoder. Muligvis er der her potentiale for at i samarbejde med GUX- og folkeskolelærere at udvikle et fælles forløb, som hjælper eleverne til en bedre start på et GUX-forløb.
- I forhold til de 4 store skriftlighedsfag er der flere grunde til, at netop disse ville være velegnede som intro fag:

Folkeskoleloven opererer umiddelbart kun med undervisningstid, hvorimod GUX-

loven med dertil hørende vejledning både opererer med undervisningstid såvel som elevtid. Eftersom det er ønsket at forberede eleverne til, hvad der forventes af dem når de skal på GUX, så er det vigtigt, at eleverne, særligt i forhold til de skriftlige fag, dels afprøver hvordan det er at få stillet større krav til skriftlighed og dels introduceres til den højere faglighed der forventes af disse fag i gymnasiregi. De større krav til skriftlighed har til hensigt at øge elevernes forståelse for at GUX kræver en høj grad af medansvar og studieaktivitet uden for timerne (at de selv sætter sig ned og laver opgaver).

Samtidig er særligt dansk og matematik erfaringsmæssigt fag, hvor mange elever oplever store problemer, når de begynder deres gymnasieuddannelse, også når disse fag skal bruges som værktøjer i andre fag, så en tidligere start og tydeligere forventningsafstemning kan være medvirkende til at flere elever klarer sig bedre i gymnasiet.

- De dele af studiemetodik som anses for være særligt gode at introducere i 9.-10 klasse er de elementær redskaber som at skrive i Word, at kunne organisere sine mapper og papirer i systemer og andre notattekniske færdigheder, samt basale læse- og lyttestrategier som kan hjælpe eleverne i deres videre studie.

Anbefaling 3: Brobygning skal være lovpligtigt

Alt i alt anbefaler vi en langt større forpligtelse til samarbejde mellem gymnasierne og folkeskolerne. Det er afgørende, at folkeskolens elever møder GUX helt konkret og fysisk og får en oplevelse af fag, faglighed, skolekultur og de forventninger, der implicit ligger til den kommende GUX-elev.

For eksempel kunne man skabe en faglig brobygning ved at folkeskolens naturfag og kultur & samfund blev integreret med GUX-fagene science og kulturfag, jf. Anbefaling 2. Dermed kunne fagene bruges til at give eleverne en begyndende indsigt i GUXs arbejdsmetoder og faglige forventninger, samtidig med at folkeskolens mål og metoder endnu ikke var sluppet helt.

Et andet eksempel kunne være en styrkelse/genoptagelse af Ung til Ung-initiativer, med GUX-elever som agenter, der kan fortælle yngre elever om deres oplevelser og udfordringer med at begynde på en gymnasial uddannelse.

Brobygningen bør også være en lærer-lærer brobygning, for at der skabes gensidig forståelse for både de faglige niveauer og pædagogisk og didaktisk praksis, således at der kan skabes en harmonisering af disse. Dette skal ses i relation til, at GUX ligger som en naturlig forlængelse af folkeskolen.

Endvidere anbefales en styrkelse af et formaliseret samarbejde mellem GUX og modtagerinstitutionerne. I efteråret 2018 er der således etableret et samarbejdsudvalg mellem rektorerne fra GUX og rektor fra Ilisimatusarfik. Her er tanken, at udbygge samarbejdet indenfor uddannelse, forsknings- og udviklingsprojekter og andre områder efter nærmere aftale.

Anbefaling 4: Et ønske om få koordineret læreplaner

Vi har opdaget at gymnasiefaget science indeholder alle de samme elementer som folkeskolefaget naturfag - men oplevelsen i gymnasierne er, at eleverne møder i 1.g og ikke har nogen forudgående viden, der støtter science faget. Hvis læreplanerne var bedre koordinerede, kunne man forhåbentligt sikre en bedre overgang mellem skoleinstitutionerne, hvor fagende lå i mere direkte forlængelse af hinanden - altså at gymnasielærerne og -læreplanerne faktisk mødte eleverne dér, hvor folkeskolen havde ført dem hen. Herunder skal også opfordres til, at der udarbejdes særlige læreplaner/mål for de foreslåede GUX-rettede introfag nævnt ovenfor.

Konsekvenser vedr. personale og efteruddannelse

Hvis eleverne skal undervises i 9.-10. klasse af undervisere fra GUX (for at eleverne kommer til at få en fornemmelse af, hvad det vil sige at blive undervist på GUX), så vil det være nødvendigt med efteruddannelse af det personel som skal undervise denne yngre målgruppe. Alt efter mulighederne for fysisk tilstedeværelse er det særdeles ønskeligt, at en gruppe undervisere også efteruddannes i forhold til fjernundervisning, både med fokus på det rent tekniske og især, selvfølgelig, det pædagogiske og didaktiske.

D) Beskrivelse af eGUX-uddannelsen

Denne gruppe har ikke nogen klare anbefalinger i forhold til eGUX. Det anslås at e-learning-gruppen er bedre egnede til at diskutere detaljerne i udbud, efterspørgsel og praktisk gennemførelse af et e-baseret GUX-forløb.

Dog vil vi opfordre til at e-learning bliver tænkt ind som en integreret del af de overgangsfag/introfag, vi har foreslået oprettet i 9.-10.klasse, både for at sikre det faglige niveau og for at udbrede kendskab til e-learning metoderne. Også supplerings- og enkeltfag mener vi er oplagte e-learning komponenter i uddannelsessystemet.

E) Suppleringsfag og enkeltfag

Gruppen anbefaler, at enkeltfag udbydes som det allerede gør i dag, hvor alle, der måtte have ønske om at tage et eller flere adgangsgivende fag/niveauer kan blive optaget som enkeltfagsstuderende. Her vil fortsat især være fokus på fag og niveauer, der giver adgang til videre uddannelse, men der kan også være tale om studerende, der har brug for kompetencerne til andet end videre uddannelse.

I forhold til suppleringsfag foreslår vi, at definitionen af suppleringsfag udvides og målrettes nye typer studerende. I det nuværende system er suppleringsfag rettet mod studerende, der gerne vil supplere deres studentereksamen med fag på højere niveauer eller fag, de ikke har haft i løbet af deres gymnasietid. Fremover foreslår vi, at der også udbydes suppleringsfag til elever, der ikke har en gymnasial uddannelse. Dette kunne fx være en elev, der har afsluttet 12. klasse, som inkluderer et engelsk C-fag, men som nu har fundet ud af, at han/hun ønsker engelsk B.

F) Campus Ilulissat

Vi er i gruppen af den overbevisning, at 5 campusbyer kan have et potentiale i forhold til den samfundsmæssige udvikling. Dette vil give mulighed for en specialisering af de respektive campusser således at der oparbejdes specialisering og dermed højere fagligt niveau.

Det er dog GUX-gruppens klare og utvetydige mening, at der ikke er behov for et 5. gymnasium i Grønland og et femte campus derfor bør knyttes til en anden uddannelsesinstitution og målgruppe end GUX. Med de nye, udvidede uddannelsesmuligheder forudser vi, at der vil være færre elever til det traditionelle GUX, og

hvis disse færre elever skal spredes ud på 5 GUX-campusser vil det have flere negative konsekvenser, herunder mindre udbud af valgfag, færre studieretnings muligheder og mindre dynamiske faglige miljøer.

Det er vores helt klare opfattelse at de nuværende fire GUX'er i tilstrækkelig grad udfylder behovet på det gymnasiale område, og et femte GUX derfor ville være en samfundsmæssig og økonomisk fejlinvestering!

G) Vejledning mellem uddannelsesinstitutioner

Der har været projektgruppens klare indtryk at vejledningen af elever der kommer på GUX på nuværende tidspunkt ikke er tilstrækkelig god. Problemet gør sig både gældende for elever som bor i Grønland der skal have vejledning om uddannelse, men også grønlandske elever som har været på efterskole i DK, har givet udtryk for, at det er svært at få ordentlig vejledningen til videre uddannelse.

Derfor har gruppen følgende anbefalinger:

- Der oprettes et nationalt vejledningscenter der (når det er fuldt ud implementeret) skal stå for al (uddannelsesmæssig) vejledning. Tanken er et center der både telefonisk står til rådighed såvel som en brugervenlig hjemmeside der grundigt forklarer de forskellige muligheder for uddannelse.
- Det anbefales, at der gøres større brug af elev-til-elev samtaler/kontakt, så den som søger ind på en uddannelse har mulighed for at snakke om og spørge ind til hvad det vil sige at være på en bestemt uddannelsesinstitution.
- Hvis man opretter et nationalt vejledningscenter og mangler videoer eller præsentationer af de enkelte skoler, så bør man bede skolerne og eleverne om at lave videoer der præsenterer skolen. Det er blot vigtigt, at man fra centralt hold har givet nogle guidelines til hvad videoerne som minimum bør indeholde.
- God kontakt med de Grønlandske huse. Er der grønlandske elever som bor i Danmark og som gerne vil tage uddannelse, eller fortsætte deres uddannelse i Grønland, så ville det også være dette center der skulle tages fat i. Men det er vores (ikke helt dokumenterede) opfattelse, at meget få af vejlederne i DK ved, hvad mulighederne for videreuddannelse i Grønland er.

- I det videre arbejde, bør man selvfølgelig overveje hvordan tiltag som uddannelseskaravanen og lignende vejledende tiltag skal integreres i det fremtidige forløb.

H) Overvejelser om campus identiteter

I projektgruppen har vi gjort os en række forskellige tanker om hvor stor kommunikation og sammenhæng der skal være mellem uddannelsesinstitutionen og kollegiet (hjemmet) og ikke mindst den identitet som det enkelte gymnasium har.

Skolens/uddannelsesinstitutionens identitet er essentiel, da den giver eleven klarhed over, hvilken uddannelsesinstitution, han/hun er ved at starte sin uddannelse på. Hvilke forventninger stilles der, hvilke krav er det til opgaver og fremmøde og hvad vil det sige at være gymnasieelev i det hele taget? Eleven vil skulle kunne møde nye omgivelser, der tager tingene alvorligt på den nye uddannelse. Det er derfor af afgørende betydning, at den enkelte gymnasieskole har en klar identitet, til gavn for de kommende elever.

Denne identitet kommer ikke af sig selv, men formes i et synergifelt mellem medarbejderne, ledelsen, miljøet i bredeste forstand, skolens bygninger samt hvilken landsdel skolen rent fysisk er placeret i. Identiteten som GUX-skole er for denne arbejdsgruppe et meget afgørende parameter. Det er problematisk at arbejde med skoleidentiteter, hvis der på det enkelte campus bliver kamp om forskellige identiteter (som for eksempel campus-identiteten, gux-identiteten, eud-identiteten).

Det er vores opfattelse, at vigtigheden af det sociale miljø på og omkring skolen ikke kan understreges nok og derfor bliver man også nødt til at inddrage kollegielivet i selve skolens grundlag. Man kan ikke tænke skolen alene eller kollegiet alene, men bliver nødt til at se det fra elevernes perspektiv og se deres uddannelse som blot én del af deres studieliv. Der bør derfor skabes en klar synlighed mellem institutionen og dens elever. Eleverne skal tænke ”jeg er på kollegiet - fordi jeg er på skolen”.

Gennem de senere år har vi oplevet, at vores elever bliver yngre og yngre og dermed bliver voksenkontakten i og udenfor skoletid mere og mere central i forhold til elevernes velvære.

Det er derfor afgørende, at der også sikres ressourcer, personalemæssige og økonomiske, til at varetage de opgaver, der er forbundne med elevers boligmæssige, privat og sociale forhold, da disse spiller en stor rolle i forhold til fastholdelse og gennemførsel.

Det gælder jo i højeste grad elever der er under 18 år, hvor de ældre og mere modne elever i større grad ønsker at "leve deres eget liv". Men også denne gruppe har et stort behov for understøttende funktioner, der blot skal tilrettelægges og varetages på anden vis.

Dette vil kræve en stor grad af fleksibilitet i de lokale kollegieordninger der findes i Grønland og givetvis ikke en nem opgave. Kollegianerne skal gives frihed til at vælge, en frihed der skal tilpasses såvel den enkelte elev som de lokale forhold og i et samspil med gymnasiets identitet.

I) Overvejelser i forhold til undervisning og didaktiske principper der anvendes i GUX.

E-learning

- Flipped classroom.
- E-learning er et oplagt redskab at inddrage i forhold til at skabe variation i undervisningsformerne eleverne introduceres for.
- En opkvalificering af undervisere til at bruge e-learning.
-
- Denne gruppes overvejelser om hvilke områder som e-learning kunne være interessant.
 - Bruge e-learning til at indhente specialister til undervisning.
 - Udbyde gymnasierettede moduler i ikke-campus byerne.
 - Lave særforløb på tværs af byerne, fx som tilbud til særligt stærke eller særligt udfordrede elever.

Fokus på de kompetencer som studenterne skal opnå til videre uddannelse i bredeste forstand

- Hvad vil det sige at være en student?

- Eleverne skal udsættes for en skrive- og lektiekultur og opnå generelle studietekniske færdigheder.
- Selvstændighed ved eleven.
- Studieretninger skal også have plads til almendannende.
- Vi laver transformationen fra elev til studerende.
- Det er vigtigt, at vi ikke, i et forsøg på at imødekomme eleverne mister målet af syne, nemlig at eleverne også skal være klar til at kunne tage en lang videregående uddannelse.
 - Heller ikke når man har den 2.årige studieretning.
- Vi mener således, at formålsparagraffen fortsat har gyldighed fremover:

”§ 1. Den gymnasiale uddannelse er en studieforberedende og almendannende uddannelse. ~~Uddannelsen er 3-årig, jf. dog §§ 40-42.~~ Uddannelsen er målrettet personer med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion og sigter primært mod videregående uddannelse. Uddannelsen udgør en helhed og afsluttes med en eksamen (studentereksamen) efter national standard.”
- Synlig læring.
- Studiemetodik er stadig meget centralt.

Mindset Baseret undervisning

- Mindsetbaseret undervisning udfordrer udsagn som ”matematik er bare ikke mig” og gør op med myten om det naturlige talent.
 Måden, man tænker om sig selv og sine evner på, har betydning for, hvor godt man klarer sig i sin uddannelse, på arbejdspladsen, i sport og i familielivet.
 Mindset-teori bygger på en forståelse af, at man enten har et overvejende fastlåst eller et udviklende mindset, hvor man hhv. anser sine evner for givne eller rodfæstede, eller som noget der udvikles over tid og derfor i høj grad kan påvirkes.
- Det drejer sig derfor om, at internalisere det udviklende mindset hos eleverne, fjerne blokeringer overfor faglige udfordringer, vise at alle kan ”noget” og samtidig på samme vis fjerne et fastlåst mindset hos lærergruppen, så vi eksempelvis ikke fremover hører udsagn som ”1.p er en xxxxxxxx klasse”. I stedet findes udviklingspotentialer frem og der arbejdes løsningsorienteret med en sådan klasse.

- Et opgør med præstationskultur og sætter i stedet fokus på læringskultur.

PLF (Professionelle læringsfællesskaber)

- Hvorledes professionaliserer vi lærerrollen, så den fungerer på et sagligt grundlag og ikke ud fra private og individuelle holdninger og tilgange til det daglige arbejde på gymnasieskolerne?
 - I et samarbejde mellem alle på skolen, vil det naturlige fokus være på elevens udviklings- og læringsprocesser. Ved at give kollegial feedback, ved hjælp af koordinerede indsatser og ved fælles udvikling i for eksempel klasseteams udvikles den professionelle tilgang til arbejdet.
 - I et team, en gruppe på skolen eller på hele skolen, kan man opstille en progressionsskala med en række udsagn, der illustrerer, i hvor stor en udstrækning samarbejdet mellem medarbejderne baseret sig på en fælles professionel tilgang og ikke med et individuelt/personligt udgangspunkt.
 - PLF udstrækkes til at dække alle kendte opgaveområder på skolen, og alle indgår i et gensidigt og forpligtigende ansvar i forhold til disse.
 - PLF kan derfor også fungere som et værktøj til selvevaluering og organisationsudvikling i fællesskab.
- Fokus på variation i undervisningen.
 - Portfolio (Elevbaseret arbejde) - Som en variation i arbejdsformer
 - Progression mellem moduler (hvis der skiftes til en modulbaseret struktur).

Der er flere overvejelser i forbindelse med modulopbygning af gymnasiet og dertilhørende progression i fagligheden. Først og fremmest skal der selvfølgelig sættes fokus på sammenhæng og progression mellem fagene i 9. og 10. klasse og de samme fag i 1.g. Som nævnt andetsteds er der fx nogle overvejelser vedrørende gymnasiets 'science' og grundskolens 'naturfag'. Det anbefales, at der nedsættes arbejdsgrupper med medlemmer fra fagene fra både folkeskole og gymnasium til at sikre, at afgangsniveauet fra 10.klasse ikke ligger for langt fra det forventede startniveau i 1.g.

Dernæst skal der naturligvis også ses på progressionen mellem de faglige moduler internt i gymnasiet, såfremt der ændres til en rent modulopbygget struktur. Også her er det nødvendigt at få fagpersoner (fx fagkonsulenterne) på banen til at gennemtænke hvordan forskellige moduler kan ligge i naturlig forlængelse af hinanden, men også hvordan moduler, som ikke umiddelbart ligger i forlængelse af hinanden kan sideordnes og supplere hinanden, så de i sidste ende bidrager til en samlet faglig kompetence.

Slutteligt er det vigtigt at der laves en koordinering med aftagerinstitutionerne, således at universiteter og andre uddannelsesinstitutioner modtager studerende med de kompetencer, som institutionerne forventer at de studerende har med sig, jævnfør den tidligere nævnte samarbejdsaftale mellem GUX og Ilisimatusarfik.

Mht. modulopbygning af selve gymnasieforløbet er der også her udfordringer på nogle områder.

Fag på C-niveau er traditionelt set udbudt over 1 år i gymnasieskolen, men kunne måske afvikles over 1 semester i stedet. Uagtet længden af modulet, så vil mange fag på C-niveau kunne udbydes bredt i uddannelsessystemet, uagtet om eleverne har valgt et gymnasiespor eller ej. Der vi skulle foretages en konkret vurdering for hvert enkelt fag for at afklare, om det er relevant at udbyde faget uden for en gymnasiesammenhæng.

For fag på B- og A-niveau kan der være udfordringer ved at udbyde dem som enkeltstående moduler. Fag som fx engelsk er mere cirkulære i natur og er svære at opdele i moduler, og typisk er det fagligt mere hensigtsmæssigt at tage et 2-årigt B-niveau end det er at tage 1 års C-niveau efterfulgt af 1 års B-niveau. Dette bl.a. fordi der så kommer en uhensigtsmæssigt stor mængde skriftligt arbejde i B-niveau-året. Også her anbefales det, at der nedsættes en arbejdsgruppe af fagpersoner til at vurdere, om og evt. hvordan de enkelte fag kan omdannes til mindre, afsluttede moduler, og hvis dette kan lade sig gøre, hvordan man så sikrer en progression, som sikrer helhedsforståelsen af faget.

Hvis fx danskfaget deles op i "Sprogmodul 1, 2, 3...", "retorisk analyse 1,2,3..." og "litteratur før år 1900", vil det så stadig være muligt at give de studerende den samme fornemmelse for sammenhængen mellem delementerne af faget, som de får nu, hvor de forskellige elementer undervises som et integreret hele? Denne gruppes umiddelbare vurdering er, at ikke alle gymnasiets fag egner sig til modulopdeling.

Slutteligt er man nødt til at overveje, hvordan delvist gennemførte fag skal meriteres. Hvis en studerende ændrer retning midt i 2.g-året for i stedet at tage en almen 12. klasse, hvor meget merit kan så overføres for at have gennemført 75% af et 2-årigt B-niveau fag? Kan det fx omdannes til et bestået C-niveau eller andet? Hvis der ikke kan laves direkte merit, hvordan sikrer man så dokumentation for det, den studerende trods alt har opnået - kunne det være via standpunktskarakter, udtalelser fra underviseren eller lignende?

- Hvilken påvirkning vil det komme til at få på selve undervisning.
 - Fagspecifikke overvejelser? Er det alle fag, der skal modul-udbydes?
 - Engelsk egner sig dårligt til at have først C niveau og derefter B niveau (og eventuelt til sidst A-niveau), hvorimod matematik lader til at være skabt til at stable det ene modul oven på det andet.
 - Kan de store 2- eller 3-årige fag overhovedet meningsfyldt omdannes til 6 måneders moduler eller vil det stadig være mest hensigtsmæssigt at køre 1-årige moduler?
 - Hvordan vil eksamen og moduler passe sammen? Hvis nu elever har været igennem x-antal moduler, men dropper ud inden de har opnået eksamen /afsluttende samlet karakter i disse fag, hvordan kan dette så overføres til andre uddannelser? Hvordan ved den anden uddannelse, hvordan eleven har klaret sig i dette modul? Skal man til at have en summativ evaluering efter hvert modul?
 - Hvordan sikre vi os en progression mellem disse moduler.
- En problemstilling i forhold til hvordan pædagogiske og didaktiske redskaber bliver anvendt (Fokus på implementering.)
 - Hvorfor: Bliver der for meget kvantitet i disse redskaber og for lidt kvalitet?
 - Burde der foretages en undersøgelse af de langsigtede virkninger af det pædagogiske udviklingsarbejde, der foregår på skolerne? Hvornår og hvorfor har det/har det ikke langsigtede effekter? Gruppens umiddelbare oplevelser er at NOGLE pædagogiske tiltag forbliver introducerende og ikke bliver implementeret på lang sigt. Hvor kan vi sikre, at underviserne fastholdes i nye metoder/tilgange i så lang tid, at det bliver en integreret del af deres undervisningsplanlægning?
 - Aktionsgrupper? (Skoler skal dokumenterer at de arbejder med særlige tiltag).

- Skal alle lærer på en skole være med i et pædagogisk/didaktisk undervisningstilgang og/eller skal der som minimum være krav om etablering af et pædagogisk udvalg?
- Der sker allerede rigtig mange ting rundt omkring på skolerne, men implementeringen er central, dels fordi det i sig selv er svært. men særligt også fordi vi har et højt turnover på gymnasieskolerne.
- De 5 søjler, er det de samme søjler vi stadig skal bygge på eller skal vi se dem efter i sømmene.
- Der skal være et specifikt fokus på det pædagogiske udviklingsarbejde, og der skal være afsat centrale ressourcer til at understøtte dette arbejde.
 - Hvorfor: nogle pædagogiske udviklingsprojekter kan blive gennemført ved, at der bliver afholdt nogle oplæg på enkelte dage i løbet af skoleåret. Men
 - Det fagfaglige udvikling er givetvis vigtigt, men alle undervisere har en kandidatgrad der giver de faglige kvalifikationer, hvorimod de pædagogiske redskaber kan trænge til en opgradering.
 - imødegå en stadigt skiftende elevgruppe.
 - Bør skolernes pædagogiske ledere gå i samarbejde om dette her?

J) Afslutning og konklusion

Denne projektgruppes arbejde er foregået via skypemøder, fysiske møder og udveksling af materiale m.m. via mail, brug af onlinedokumenter m.m. Vi vurderer, at vi samlet set er lykkedes med at opfylde formålet med projektgruppens arbejde, jf. side 1 og 2.

På de foregående sider findes således vores bud på, hvordan flere og flest mulige unge i det grønlandske samfund opnår kompetencer, der kvalificerer dem til en efterfølgende uddannelse, uanset om dette måtte være en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Disse bud indeholder således konkrete forslag og anbefalinger til såvel justeringer som nyskabelser på det gymnasiale område i Grønland, herunder samarbejdet med andre uddannelsesinstitutioner.

Vi har ligeledes forsøgt at beskrive en række af de mange forhold, der ligger uden for den egentlige, daglige undervisning, forhold der allesammen er væsentlige for, at den enkelte unge kan fastholdes i at gennemføre en gymnasial ungdomsuddannelse.

Det er vores opfattelse, at der er muligheder for at skabe et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem i Grønland men, det er også vores opfattelse, at det vil kræve et stort og grundigt forberedende arbejde, såfremt det skal lykkes.

Det har for projektgruppen været en spændende proces fra start til slut og mange drøftelser, diskussioner og refleksioner ligger således bag ved de foregående sider. Vi har i gruppen været særdeles glade for input andre steder fra, gymnasieelever, undervisere, andre skoler, embedsfolk, erhvervsfolk og mange mange andre – disse inputs vil vi gerne sige tak for.

Det er sluttelig vores håb, at dette stykke arbejde også vil være meningsfyldt for andre og glæder os til at se, hvorledes det videre arbejde med uddannelsesreformarbejdet kommer til at forløbe.

På vegne af projektgruppen vil jeg hermed sige tak for samarbejdet til alle der har bidraget!
mvh

Brian A. Johansen, tovholder

Rektor, GUX Qaqortoq.

K) Liste over anvendt litteratur, undersøgelser, rapporter m.v.

Danske Erhvervsskoler og -gymnasier. "NOTAT, om begrebet Campus", 13.09.2018

Inatsisartutlov nr. 13 af 22. november 2011 om den gymnasiale uddannelse

Kjær, Lotte 2010: Frafaldsundersøgelsen 2010. En undersøgelse af frafaldet på de gymnasiale uddannelser. IKIIN

Kortnum, Allan m.fl., "Mindsetbaseret undervisning", Dansk Psykologisk Forlag 2016

Marker, Torben Kure "Elevstemmer - en fænomenologisk undersøgelse af elevens syn på den gode underviser" GUX Qaqortoq, internt projekt. 2018

Skadhauge Sano, Naja 2017 "JEG VIL IKKE GIVE OP MERE"

Fastholdelse i den grønlandske gymnasieskole.

Et studie af frafald og fastholdelsesstrategier på gymnasiet i Nuuk.

Qvortrup Lars, "Det ved vi om professionelle læringsfællesskaber", Dafolo 2016

Samarbejdsaftale mellem Gymnasierne i Grønland og Ilisimatusarfik, 2018

EUD-området

Fokusområde 1.1:

"Konkretisering af erhvervsuddannelseselementet som i forskelligt omfang kan indgå i undervisningen allerede på 9-10 klassetrin"

Projektgruppens anbefaling:

Skabe en brobygning mellem folkeskolen og EUD. Der kan/skal være praktikpladser fra 9 eller 10 klasser, inde for erhvervsuddannelser som passer til målgruppen. Men, hvem skal være ansvarlige - folkeskolen? Praktikpladsen? EUD-skolen? Der bør være en fast organisation som sikrer brobygningen/Koordinationen.

Se oplæg om visualisering af en evt. model.

Klasse 8, 9, 10, 11 samt 12.

Power point: Afklarende, forberedende & kompetence givende forløb.

På 9. klassetrin anbefaler vi, at man laver afklarende forløb: dette vil sige brobygning og forberedende forløb i form af eks: praksisorienterede forløb. En forudsætning for at dette kan lade sig gøre, er at der skabes en fælles koordinerende organisation, bestående af de 3 led: Folkeskolen, Erhvervslivet og EUD-skolen, som skal sikre varigt forankringspunkt.

- 1) Skemalægning i forhold til besøg af EUD-fagfolk, som skal komme med information om indhold i fagene i det fagområde, som eleven ønsker.
- 2) Der skal i alt fald være vejledning til eleverne fra virksomheder og EUD-skolerne.
- 3) Der skal laves praktikplaner, som giver eleverne mulighed for at afprøve virkeligheden i de erhverv/EUD-uddannelser, som eleverne er interesserede i. Dette gælder både i Campus Byerne og i mindre byer og bygder.

Begrundelse:

Hvis ikke der er en organisation, som skal sikre koordination mellem Folkeskolen, Erhvervslivet og EUD-skolerne, er der risiko for, at der i nogle byer eller områder ikke bliver den nødvendige kontakt mellem de 3 områder.

Organisationen skal sikre, at der er ensartet tilbud til alle 9-10 klasses elever i

hele Grønland. Både i små byer med meget lidt erhvervsliv, og i store byer med meget erhvervsliv.

I 9. klasser mener vi, at der skal være en høj grad af afklarende og forberedende information.

Fokusområde 1.2.

"Konkretisering af erhvervsuddannelseselementet som i forskelligt omfang kan indgå i undervisningen på 11-12. klassetrin"

Projektgruppens anbefaling:

Vi anbefaler at EUD-skolerne får en bred ramme til at lave 11-12 klassetrin. I den ene ende af rammen kan man lave et 11-12 klassetrin, hvor eleven hovedsagligt er inde i et afklarende forløb, og i den anden ende er eleven inde i et forløb, hvor der næsten kun er konkret kompetenceudvikling. Vi ser i øjeblikket disse 4 modeller på EUD-skolerne:

Model 1: 11 klasse afklarende, 12 klasse forberedende (generelt grundforløb)

Model 2: 11 klasse & 12 klasse som konkret; 1 årig grundforløb kort EUD/forberedende. Dette er ikke den gængse uddannelse, men et afkortet forløb.

Model 3: 11, 12 klasse - begge afklarende forløb, personlig udvikling i 2 år.

Model 4: 11, 12 klasse. Eleven er inde i en gængs uddannelse, hvor eleven tager 1. og 2. år af en normal 4 årig Erhvervsuddannelse, hvor teorien er første år, og praktik 2. år (for de elever som ikke har praktikplads, når de starter på uddannelse.)

(Der er også en 5. model, hvor eleven bruger 11-12 klasse på kun afklarende forløb, men disse forløb er ikke på EUD-skolerne, men på andre former for ungdomsuddannelser).

Referencegruppen anbefaler desuden, at der som supplement etableres en form for EUD-efterskole eller Erhvervsforberedende skole, hvor man både kan afprøve forskellige fag, men også kan tage supplerende uddannelse inden for forskellige EUD-fag, eller forbedre sine karakterer i bestemte fag. Denne skole skal også kunne tage sig af første del af grundforløb.

Begrundelse:

Begrundelsen er, at man i det mindste på 11-12 klassetrin skal kunne gennemføre et grundforløb, kort EUD-uddannelse eller klargøring til EUD, eller afklarende til en gængs EUD-uddannelse. Således at alle unge efter 12. klasse har en eller anden form for formel kompetence.

Fokusområde 2:

"Konkretisering af hvilke eksisterende erhvervsuddannelser, hvor et 1-årigt grundforløb kan indføres"

Projektgruppens anbefaling:

I nogle EUD-uddannelser er der allerede eksisterende gængse 4-årige EUD-uddannelser, hvor der er 1-årige grundforløb. På de gængse 4-årige EUD-uddannelser som ikke har 1-årige grunduddannelser, vil det være muligt at indføre 1-årige grundforløb.

Det 11-12 klassesettrin vil medføre at det er muligt at indføre 1-årige grundforløb.

Begrundelse:

Ved at indføre et 1-årigt grundforløb på 11-12 klassesettrin, medføres at de unge mennesker kommer i gang med en erhvervsrettet uddannelse uden at skulle have den lovpligtige praktikplads inden uddannelsesstart.

Baggrunden for at man ikke vil indføre 1-årige grundforløb på de korte EUD-uddannelser er, at der så vil være for lang tid mellem den boglige indlæring og praktikperioden.

Fokusområde 3:

"Konkretisering af erhvervsuddannelser som er skolebaseret, eksempelvis en 3-årig brancheskoleuddannelse + 1-årig erhvervspraktik"

Projektgruppens anbefaling:

Vi fraråder at gennemføre erhvervsrettede uddannelse som 3-årige skoleophold, fulgt af et 1-årigt praktikophold.

Begrundelse:

Vi mener ikke, at dette er en god løsning, da f.eks. råstofskolens erfaringer viser, at samle skoleopholdene til en lang periode ikke er hensigtsmæssigt, da det giver et meget stort frafald på uddannelserne, da der er for lange perioder med teori og skoleophold, som giver nogle udfordringer i forhold til fastholdelse og frafald.

Selv om er tale om et 3-årigt skoleophold med vekslende praktikperioder og teoriperioder, fraråder vi det også.

Baggrunden for forslaget var at få unge i gang, som ikke har praktikplads, men alligevel mener vi at det vil give bagslag med dette meget lange skoleophold.

Det kan også være et problem, at denne form for uddannelse giver et uvirkeligt billede af uddannelsen og arbejdet.

En 3-årig skoleperiode vil også blive alt for dyr, idet der vil være et større behov for klasseværelser, kollegier o.l.

Projektgruppens generelle anbefalinger vedrørende "Forudsætningerne for EUD-området":

Den organisation, som vi anbefaler, som skal arbejde med koordination mellem EUD, Folkeskolen og virksomhederne, skal også være det organ som står for vejledningen af praktikvirksomhederne.

På alle EUD skal man kunne lave skolepraktik, men der skal være større bestræbelser fra skolernes side for at få eleverne i rigtig virksomhedspraktik. Angående forældrekontakt, vil vi anbefale, at man ser nærmere på hvad man gør på GUX-området.

Angående E-læring anbefaler vi, at E-læring i større omfang bruges i den almindelige undervisning, men at det især anvendes til koblingsopgaver og repetitionsforløb.

En meget grundlæggende anbefaling er, at der skal laves en kvalitativ undersøgelse af, hvorfor der mangler læringe og lærepladser.

Vi anbefaler også, at der arbejdes videre med tanken om at indføre EUX i Grønland. Dvs. uddannelser hvor man både bliver faglært og får en studentereksamen. Med begrundelse i, at det skal være lettere at læse videre, når man har en EUD-uddannelse.

Det anbefales at der pædagogisk og didaktisk diskuteres om vi har den rette pædagogik, lokaleindretning osv på de forskellige EUD-uddannelser.

Vi anbefaler også, at der bliver arbejdet mere med mentorordninger, også under uddannelsen.

Oplæg "Andre former for uddannelse", uddannelsesreformen 2018

Indledende betragtninger: 10 pointer

Vejledning opfattes som et helt centralt og meget vigtigt element i oplægget. Vi foreslår, at der til hver skole oprettes en regulær karrierevejledning, som håndholder den uddannelsesmæssige indsats for eleverne med medaktivitet og deltagesaktivitet i meget korte intervaller. Vi foreslår 1-2 medarbejdere på hver skole, der ikke har andre opgaver, og som er uddannede til opgaven.

Viden om målgruppen. Vi har konstateret at der i årtier har været problemer med at unge ikke kommer videre i uddannelsessystemet, og samtidig at der ikke fra centralt hold er udarbejdet analyser og undersøgelser der med sikkerhed kan forklare adfærd. Det er helt uforståeligt, og vi anbefaler at der uden ophør etableres forskning på målgruppen, sådan at de tiltag der besluttet løbende kan faciliteres og udvikles samtidig med at resultaterne foreligger. Der ligger et samfundøkonomisk og socialt problem i hele problemstillingen, som bør have absolut højeste politiske prioritet.

Merit og videreuddannelse. Vi har i gruppen den opfattelse, at det er væsentligt, at de unge mennesker efter de 12. års skolegang har mulighed for at videreudanne sig, såfremt de ønsker det. Alle forløb i nedestående kan endvidere med fordel indtænkes i de nuværende muligheder for korte AMU eller PKU-kurser hvad angår undervisere og lokaler.

Mentorordning er ligeledes yderst centralt som værktøj til at støtte de elever der har brug for det. Det er en kendt sag, at mange unge i Grønland har meget alvorlige problemstillinger helt tæt inde på livet, og uden tæt og håndholdt støtte er det ikke sandsynligt, at de kan bryde de dårlige vilkår og mønstre. I denne gruppe formoder vi, at hovedparten af de unge vil have enten faglige, sociale eller psykiske problemer (og mange alle tre), og uden en tæt indsats er ethvert uddannelsesinitiativ formålsløst.

Kapacitet og økonomi er elementer der lynhurtigt bliver aktuelle, hvis reformen træder i kraft. Det skal derfor nøje gennemtænkes, hvad der gøres når der kommer dobbelt så mange elever på skolerne, både hvad angår klasserumskapacitet, udgifter til lærere og andet, ligesom kollegiekapaciteten også skal løses fra den dag reformen bliver gennemført. SU-spørgsmålet er desuden et vigtigt element i reformen, hvor der skal udregnes de økonomiske konsekvenser ved fx en ordning, hvor alle elever på 11. og 12. skoleår modtager SU.

Praktikforløb i både private og offentlige virksomheder. Der laves faste aftaler med såvel offentlige som private virksomheder, som forpligter sig til at have praktikanter i deres forløbsperioder. Man kan her overveje brugen af sociale klausuler, hvor der forventes en modværd af denne karakter hvis en virksomhed eller institution vinder t udbud eller modtager offentlige tilskud. Gruppen vurderer, at der skal anvendes mange virksomheder, hvis praktikperioderne skal kunne gennemføres, og at praktikperioderne er væsentlige for at danne bro mellem teori og praksis. Det vil endvidere kræve minimum én koordinator pr. campus-enhed.

Der skal etableres en IT-baseret "forløbsvælger". Med henblik på at skabe overblik skal der etableres en nem tilgængelig IT-baseret model, som kan vise en elevs samlede forløb, og således at eleven kan se hvor og hvornår det enkelte forløb afholdes og afvikles, og ikke mindst hvornår et forløb er afsluttet, og hvor mange forløb et samlet uddannelsesforløb kræver.

Socialekonomiske virksomheder. Der kan med fordel etableres en eller flere socialekonomiske virksomheder. Det er virksomheder, hvor formålet er at inkludere udsatte unge, og i bedste fald "hvile i sig selv" rent økonomisk. Der er masser af muligheder for at få inspiration til den slags virksomheder i Danmark, hvor der tillige formentlig vil være finansieringsmuligheder at undersøge. Endvidere kan virksomhedstypen skabes sammen med kommunerne, som fx kunne stille lokaler til rådighed og måske sikre en afsætning af de ydelser der nu bliver planlagt med.

Forslag til forpligtende samarbejde:

- Kommunale myndigheder
- De lokale virksomheder (Grønlands arbejdsgrøveforening)
- Det nationale vejledningscenter
- Majoriaq
- MIO
- Fonden for entreprenørskab mv. (Iværksætterti og Innovation)
- Alle udbydere af PKU og AMA-kurser
- Sprogcentre i både Danmark og Grønland

Føreløbigt idekatalog til studieretninger på 11. og 12. klassetrin:

- Medie, teater og musik
- Innovation og iværksætterti
- Turisme
- Fritidsliv
- Samt alle de som er nævnt i eksemplerne...

Uddannelsesmodel: 9. klasstrin

Pædagogik/didaktik skal tilpasses de formål der er med forløbet. Det vil sige, at der bør etableres pædagogisk udvikling, som sigter på at formålet med dels de nye/opdaterede fag opnås, men også at der arbejdes med elevernes motivation i uddannelsesøjemed. Vi lægger op til en mere kursusopdelt skolegang på 9. og 10. klasstrin, som givet kræver strukturudvikling og pædagogisk nytænkning. Der vil i modellen blive øget behov for reel og integreret indførelse af undervisningsdifferentiering og at nogle elever arbejder mere koncentreret med nogle fag i perioder, for at kunne opnå de kompetencer de skal bruge i deres valg af uddannelse efter 9. og 10. klasstrin. Det kunne fx være en dygtig elev i alle fag på nær matematik eller dansk, som så modtager et særligt intensivt forløb i faget, hvis det er nødvendigt for det videre forløb.

Alm. Skolefag

Løbende afklaring med fokus på visualisering af håndværk, og andre arbejdsområder, uddannelseskaravaner, som kommer ud til/ind til skolerne, fokus på evner og talentudvikling = karrierelæring

Realkompetencer: Førstehjælpskursus, madlavning, budgetlægning, hygiejne/omverdensforståelse/livsforståelse = studieforberedende, og man kan så få et mere afgørende papir på det senere, alment forekommende husopgaver mv. Læringsmål dækkes ind af nogle af de emner/kurser

Mentorordning med udgangspunkt i mindre grupper (fx 10 elever pr. mentor), mentorerne kan/bør inddrages i faget "Personlig udvikling". Særligt fokuseres på elever der flytter hjemmefra = "Ekstra forældre"

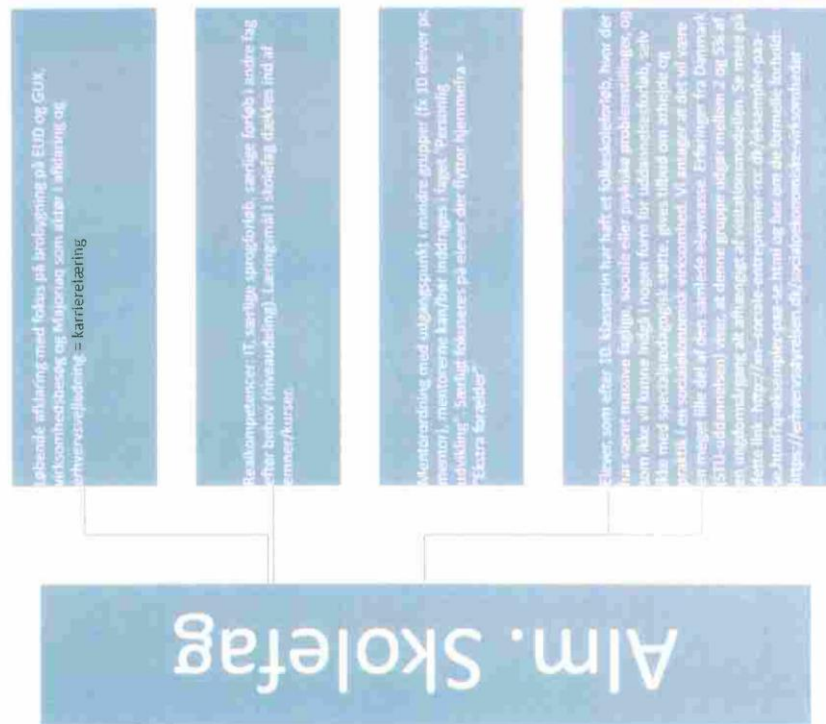
Nye fag på 9. og 10. klasstrin:

1. Personlig udvikling = gennemgår en opdatering både hvad angår timetal og indhold. Vi foreslår følgende indhold: Grønlandsk identitet, kulturel forståelse vigtig i tilgangen, sorg og krise, selvmord, misbrug, omsorgssvigt, etik, hvor kan man søge hjælp etc.
2. Arbejdsmarkedet i Grønland = Et fag, hvor der lægges fokus på behov og efterspørgsel efter arbejdskraft, lønninger, forberedende uddannelse for at kunne tilgå uddannelser = karrierelæring.

Vi foreslår at **eksterne aktører** kan undervise i begge dele, så den rette ekspertise kan opnås.

Uddannelsesmodel: 10. klasstrin

Pædagogik/didaktik skal tilpasses de formål der er med forløbet. Det vil sige, at der bør etableres pædagogisk udvikling, som sigter på at formålet med dels de nye/opdaterede fag opnås, men også at der arbejdes med elevernes motivation i uddannelsesøjemed. Vi lægger op til en mere kursusopdelt skolegang på 9. og 10. klasstrin, som givet kræver strukturudvikling og pædagogisk nytænkning. Der vil i modellen blive øget behov for reel og integreret indførsel af undervisningsdifferentiering og at nogle elever arbejder mere koncentreret med nogle fag i perioder, for at kunne opnå de kompetencer de skal bruge i deres valg af uddannelse efter 9. og 10. klasstrin. Det kunne fx være en dygtig elev i alle fag på nær matematik eller dansk, som så modtager et særligt intensivt forløb i faget, hvis det er nødvendigt for det videre forløb.

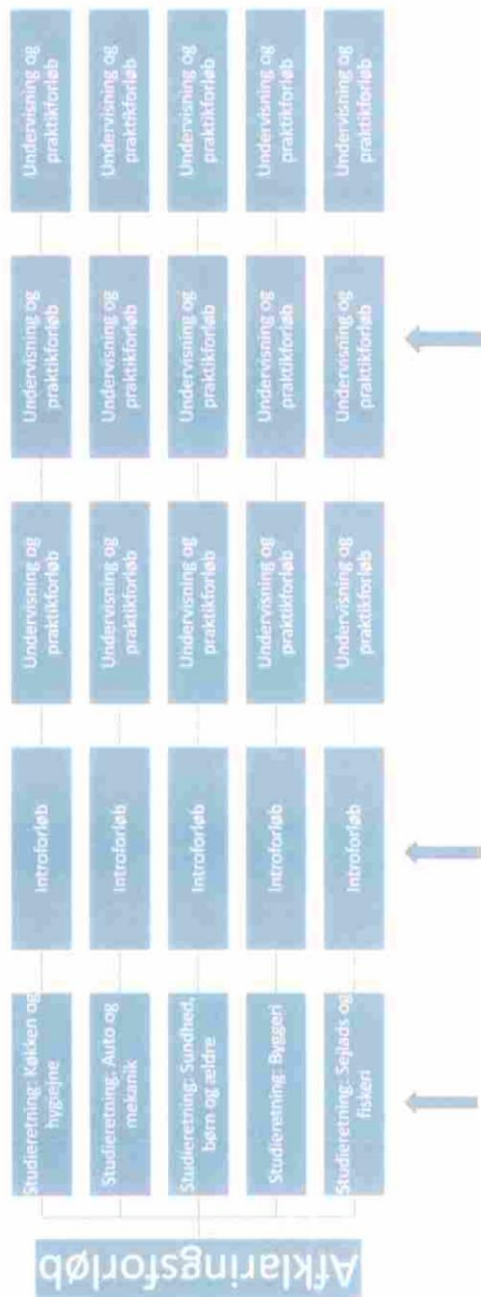

Nye fag på 9. og 10. klasstrin:

1. Personlig udvikling = gennemgår en opdatering både hvad angår timetal og indhold. Vi foreslår følgende indhold: Grønlandsk identitet, kulturel forståelse vigtig i tilgangen, sorg og krise, selvmord, misbrug, omsorgssvigt, etik, hvor man kan søge hjælp etc.
2. Arbejdsmarkedet i Grønland = Et fag, hvor der lægges fokus på behov og efterspørgsel efter arbejdskraft, lønninger, forberedende uddannelse for at kunne tilgå uddannelser = karrierelæring.

Vi foreslår at **eksterne aktører** kan undervise i begge dele, så den rette ekspertise kan opnås.

Uddannelsesmodel år 1: 11. skoleår

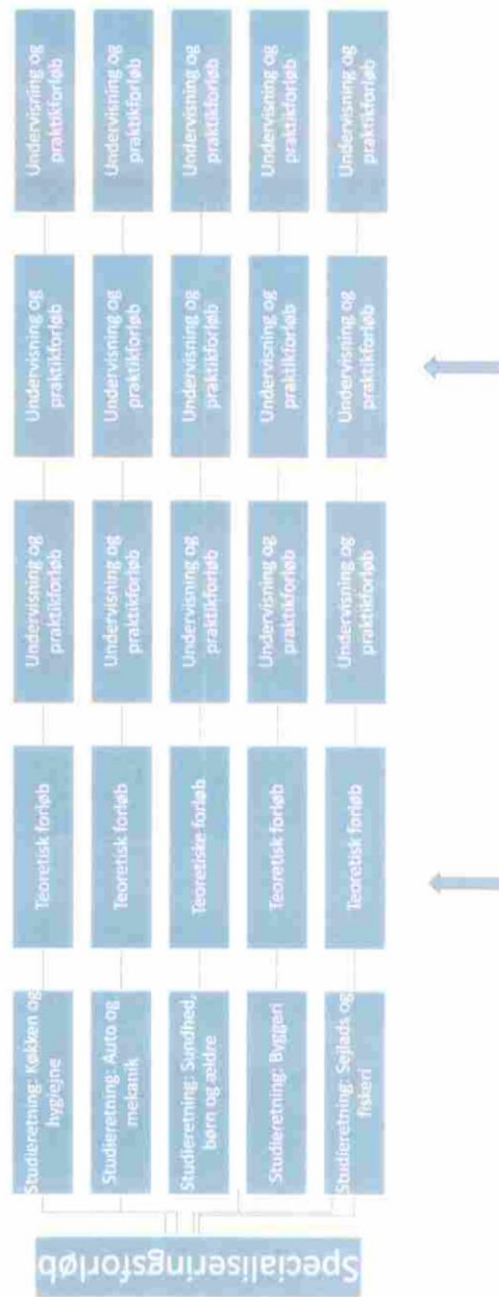

Afklaringsforløbet varer 5 uger, hvor eleverne i løbet af første uge stifter bekendtskab med uddannelsesmodellen og områderne, og derefter er én uge i praktik indenfor 3 selvvalgte områder. I den sidste uge er det et fælles forløb, hvor der fokuseres på motivation, og hvor der er samtaler med alle elever om stærke og svage sider, herunder gruppearbejde = et selvindsigtsforløb.

Introforløbet varer 12 uger, og har til formål at introducere det faglige område for studieretningen, herunder dets samfundsøkonomiske og generelle samfundsmæssige funktion og betydning. I denne periode er der tillige samtaler med eleverne om deres hidtidige forløb og de evt. vanskeligheder de har adresseret og bearbejdet.

Undervisnings- og praktikforløbene varer hver ca. 8-9 uger med mindst 23 lektioner/timer om ugen, hvor der for hvert forløb afsluttes med diplomoverrækkelse. Eleverne kan specialisere sig indenfor én studieretning, men også vælge andre studieretninger, således at der er høj fleksibilitet, og eleverne kan vælge efter interesse og behov. Modellen betyder, at en elev i princippet kan få kompetence indenfor 3 studieretninger og 3 områder i løbet af det første år.
Mindst én 1-2 uger indenfor hvert forløb aftales praktik i virksomheder.

Uddannelsesmodel år 2: 12. skoleår

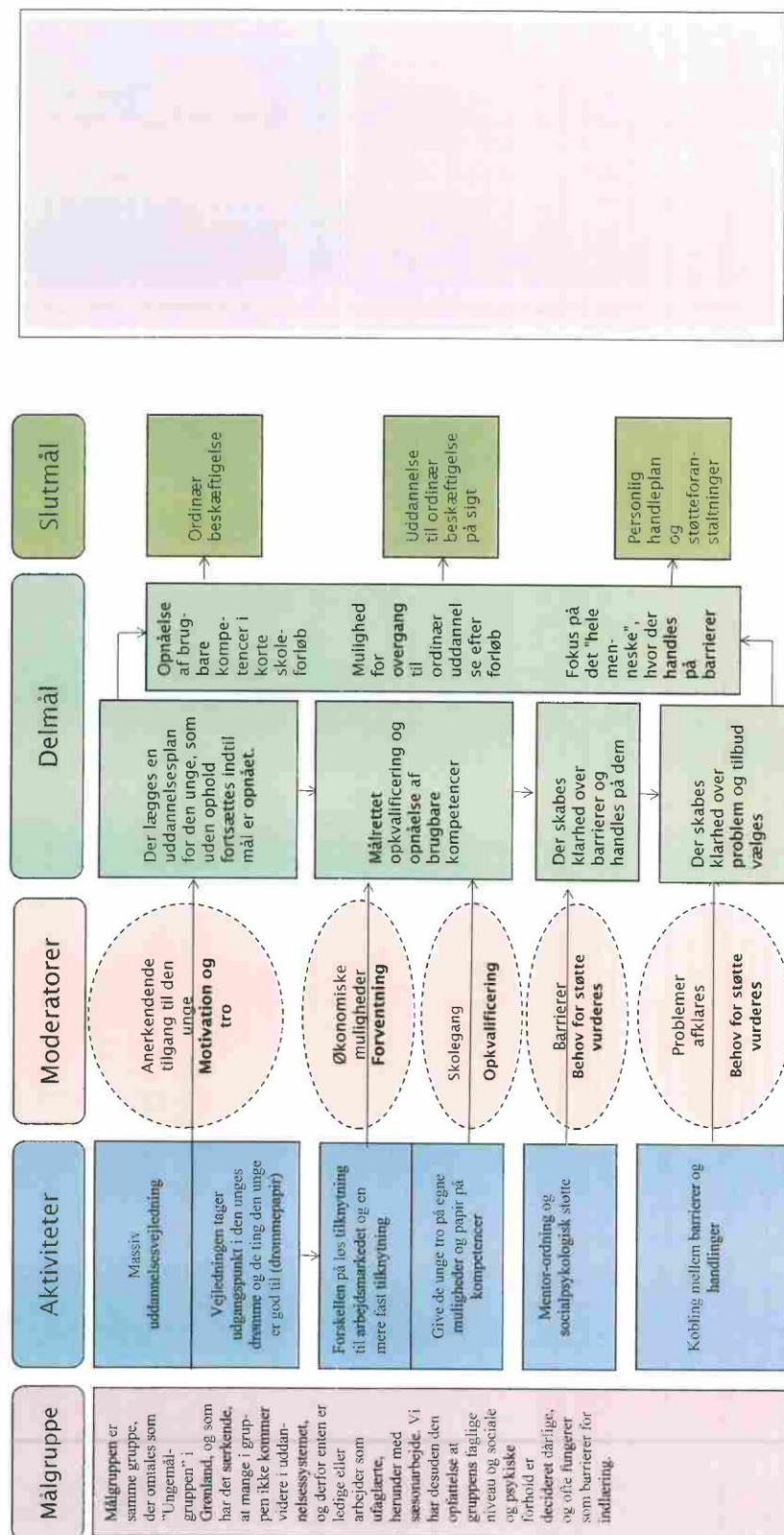
Det teoretiske forløb varer 17 uger, og tilrettelægges som et forløb med elementer af almen dannelse og faglig specialisering indenfor arbejdsmarkedsrelevante områder, som fx sikkerhed på arbejdspladsen, samarbejde etc.

I denne periode er der tilføjede samtaler med eleverne om deres hidtidige forløb og de evt. vanskeligheder de har adresseret og bearbejdet.

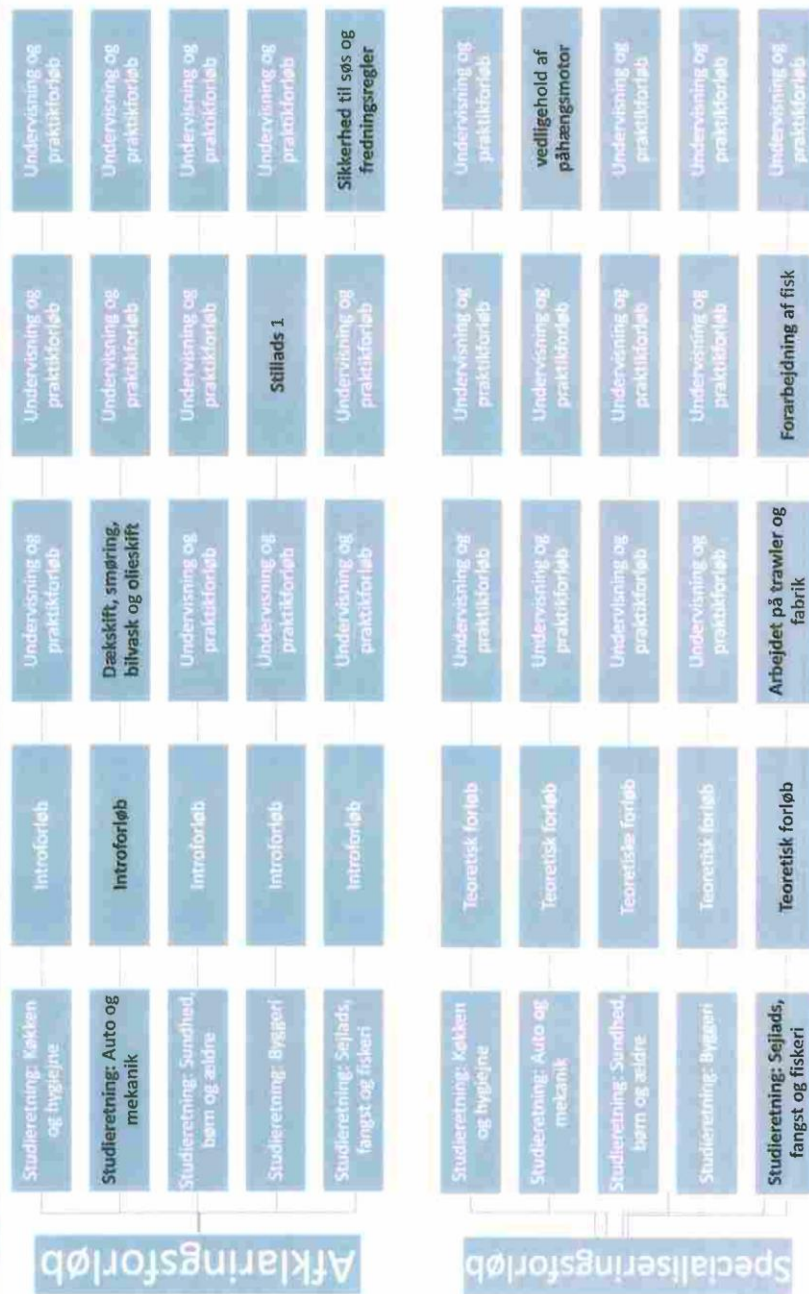
Hvert forløb varer 8-9 uger, og har mindst 23 lektioner/timer om ugen. Nu er tiden kommet til yderligere specialisering indenfor én af de 5 studieretninger, hvor eleverne kan vælge én retning, de ønsker at specialisere sig indenfor, og hvor de skal afvikle det teoretiske forløb samt mindst 2 undervisnings- og praktikforløb og kan fortsætte på det 3. eller vælge et andet. Alle forløb afsluttes også her med diplomoverrækkelse.

Mindst én 1-2 uger indenfor hvert forløb aftales praktik i virksomheder, hvor det tilstræbes at praktikperioden foregår på samme virksomhed som år 1.

Forandringsteori for målgruppen: Hvad tror vi virker?

Et udfoldet eksempel på en ung mand i forløbet

Model-udkast over et enkeltstående forløb i det samlede forløb: Forløb indenfor området "Sejlsads, fangst og fiskeri" = Arbejdet på trawler og fabrik

Uge 1	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold • Socialt/almendannende indhold: Fiskeriets betydning for grønlands samfundsøkonomi og familie-økonomi
Uge 2	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold: Fisketypen og deres biotoper = hvilke fisk fanges og hvor er de? • Socialt/almendannende indhold
Uge 3	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold: Fangstredskaber og fangst metoder i både stor og lille målestok • Socialt/almendannende indhold
Uge 4	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold: Hvordan færdes og samarbejder man på et fartøj, stort som lille, herunder sikkerhed og førstehjælp? • Socialt/almendannende indhold
Uge 5	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold: Behandling og opbevaring af fisk efter fangst • Socialt/almendannende indhold
Uge 6	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold • Socialt/almendannende indhold: 1. praktikuge(r) hos erhvervsfisker/trawler
Uge 7	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold • Socialt/almendannende indhold: 2. praktikuge på fiskefabrik
Uge 8	<ul style="list-style-type: none"> • Fagligt indhold: Afslutning, evaluering og diplomoverrækkelse • Socialt/almendannende indhold

ET SAMMENHÆNGENDE OG FLEKSIBELT UDDANNELSESSYSTEM

AFRAPPORTERING FRA
PROJEKTGRUPPEN E-LEARNING

20. DECEMBER 2018

PROJEKTGRUPPE

ANE-KATHRINE PETERSEN
IBEN HAMMER HANSEN
JESPER V. NIELSEN
KARL FRITJOF KRASSEL
METTE RASMUSSEN LARSEN
MIKKEL R. SØRENSEN
PALLE HØY

Forord

Denne rapport indgår i forarbejdet til uddannelsesreformen “Et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem”. Rapporten afdækker mulighederne for e-læring på forskellige niveauer i uddannelsessystemet i lyset af de tanker, der ligger bag den foreslåede reform.

Der har gennem projektperioden været en del udskiftninger i projektgruppen. Siiva K. Fleischer, Susanne Møller, Barnabas Larsen og Jacob Laust Jensen har forladt gruppen i løbet af projektperioden, mens Karl Fritjof Krassel er kommet til.

Rune Bundgaard og Anders Øgaard takkes for kompetent og konstruktiv sparring gennem projektperioden, og sidstnævnte takkes desuden for kvalitetssikring af rapportens scenarier.

Indhold

Afsnit A: Formål, opgaveforståelse og begrebsafklaring	57
Formål	57
Opgaveforståelse og afgrænsning	57
Begreber og undervisningsformer	58
Overordnede begreber	59
Undervisningsformer	61
Afsnit B: E-undervisning i grundskolen	62
21st century skills	62
CFU's 6 kompetencer og tilhørende elevnøgler	65
Designprocesser	66
Kivitsisa-projektet	66
Elevens progression i it-kompetencer	67
Muligheder og udfordringer	68
E-undervisning i grundskolen giver mulighed for...	68
Udfordringer ved e-undervisning i grundskolen	69
Scenarier	69
Scenarie B.1 - Flipped Classroom	70
Scenarie B.2 - Blended Learning	70
Scenarie B.3 - eTwinning	71
Scenarie B.4 - Virtual Reality	73
Afsnit C: E-undervisning i ungdomsuddannelserne	74
Muligheder og udfordringer	74
E-undervisning i ungdomsuddannelserne giver mulighed for...	74
Udfordringer ved e-undervisning i ungdomsuddannelserne	75
Scenarier	75
Scenarie C.1 - Asynkron undervisning på GUX	76
Scenarie C.2 - Synkron undervisning på GUX	77
Afsnit D: E-undervisning på 9.-10. klassetrin	78
Muligheder og udfordringer	78
E-undervisning på 9.-10. klassetrin giver mulighed for...	78
Udfordringer ved brug af e-undervisning på 9.-10. klassetrin	78
Scenarier	79
Scenarie D.1 - Flipped classroom i 10. klasse	80
Scenarie D.2 - Erhvervsfaglig fjernundervisning i 9. klasse	82
Scenarie D.3 - Find Angakkoq	83
Afsnit E: Afsluttende kommentarer og anbefalinger	85
Tilpasning af læreruddannelsen	85
De studerendes it-kendskab ved start af uddannelsen	85
Under uddannelsen skal den studerende opnå kompetence i	85
Det forventes at undervisere kan eller har	85
Feedback på projektgruppens scenarie-ideer	86
Projektgruppens anbefalinger	86
Afsnit F: Litteraturliste	87

Afsnit A: Formål, opgaveforståelse og begrebsafklaring

Formål

Nærværende rapport er udarbejdet som en del af arbejdet med uddannelsesreformen *Et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem*. Projektgruppen E-learning har arbejdet med muligheder for e-læring/e-undervisning⁵ i regi af de politiske udstukne rammer for reformen. Projektgruppens opdrag fremgår af projektkommissoriet:

Gruppen skal fremkomme med forslag til, hvordan E-learning kan indgå som en integreret del af undervisningen i et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem - allerede fra begyndelsen af grundskolens 1. klassetrin.

Derpå følger en nærmere præcisering af gruppens opgaver. Dette er sidenhen blevet yderligere konkretiseret med tre specifikke fokusområder:

- 1. Beskrive muligheder og udfordringer ved brug af E-learning/fjernundervisning i Grundskolen. Herunder en beskrivelse af 1-2 konkrete synkrone og asynkrone undervisningsforløb. I beskrivelsen bør indgå overvejelser om rollefordeling blandt den tilstedeværende lærer og fjernunderviseren. En progressionsproces hvad angår elevernes IT-kendskab bør ligeledes indgå.*
- 2. Beskrive muligheder og udfordringer ved brug af E-learning/fjernundervisning som en integreret del af både andre former for ungdomsuddannelse - samt GUX- og EUD-området. Herunder en beskrivelse af 1-2 konkrete undervisningsforløb og overvejelser om, hvordan området kan udvikles i både naturfag, sproglige fag, samfundsfaglige fag og i musisk/kreative og erhvervsfaglige fag.*
- 3. Beskrive muligheder og udfordringer ved brug af e-learning/fjernundervisning på specifikt 9.-10. klassetrin i byer. Herunder brugen af fjernundervisning i byer, hvor de nødvendige lærerkompetencer ikke altid er tilstede.*

Konkretiseringen af projektgruppens arbejde indeholdt desuden en skabelon for det endelige slutprodukt, dvs. denne rapport. Skabelonen opdeler rapporten i afsnit A-F. Rapporten følger i store træk denne skabelon, men indeholder også enkelte tilføjelser i visse afsnit. Der henvises til indholdsfortegnelsen for det fulde overblik.

Opgaveforståelse og afgrænsning

Projektgruppen følger i afrapporteringen i store træk den kurs, der er blevet udstukket i projektkommissoriet og den efterfølgende konkretisering.

Projektgruppen brugte indledningsvist en del tid på at indsamle de forholdsvist sparsomme erfaringer med e-undervisning i Grønland. Disse erfaringer er primært brugt til at udarbejde de forskellige scenarier og til at beskrive muligheder og udfordringer, der er forbundet med e-undervisning. Erfaringerne rapporteres kun i begrænset omfang direkte i denne rapport. Projektgruppen betragter de enkelte scenarier i afsnit B-D som værende rapportens hovedbidrag. Tanken med at fokusere på konkrete scenarier er, at scenarierne kan fungere som konkret inspiration til det videre arbejde med reformen. Dvs. at de kan fungere som håndgribelige bud på, hvordan e-undervisning kan tænkes at finde sted i et uddannelsessystem i regi af de overordnede reformtanker.

⁵ Projektgruppen foretrækker begrebet e-undervisning jf. afsnittet "Begreber og undervisningsformer".

Læseren skal dog holde sig for øje, at projektgruppen ikke har afprøvet scenarieideerne i praksis. Ligeledes skal læseren ikke betragte scenariebeskrivelserne som værende et slutprodukt, der umiddelbart lader sig implementere. Det vil kræve yderligere præcise beskrivelser af det tekniske, praktiske, kompetencemæssige og didaktiske setup og undersøgelser af, om disse elementer er til stede i de miljøer scenarierne tænkes udspillet i. Scenarierne er i deres nuværende form med andre ord ikke blot hyldevarer, der kan plukkes og anvendes.

E-læring og e-undervisning er uden tvivl en naturlig del af fremtidens uddannelsessystem. Uanset om det bliver i regi af den nuværende reform eller i en helt anden kontekst. Der er situationer, hvor e-undervisning i en af sine mange former simpelthen er det bedste valg. Det skal dog pointeres, at e-undervisning ikke er nogen let løsning. Traditionel undervisning kræver fagligt kompetente og didaktisk dygtige undervisere og motiverede og læringsparate elever. E-undervisning kræver som minimum det samme, men stiller dertil også krav om nye didaktiske kompetencer hos underviserne og tekniske færdigheder hos både undervisere og elever. Dertil kommer, at teknikken skal fungere smidigt og let i alle situationer.

Med andre ord hviler e-undervisning på to ben, som i alle situationer er lige vigtige: Et teknisk ben og et kompetencemæssigt ben. Hvis en af benene svigter i en given situation, falder e-undervisningen til jorden.

Begreber og undervisningsformer

E-undervisning og e-læring er nogle lidt flyvske begreber, hvilket måske skyldes, at de stadig beskriver forholdsvist nye fænomener. Projektgruppen brugte i starten af projektperioden en del tid på at indsamle og diskutere forskellige begreber med det formål at sikre en fælles forståelse af terminologien i gruppen.

Dette arbejde har blandt andet resulteret i nedenstående tabeller. Vi har med vilje ikke sat tabellerne i et bilag for at understrege, at de er nødvendig "pensum", før man kaster sig over resten af rapporten. Tabellerne er ingenlunde udtømmende, men relaterer sig til de ord, læseren støder på gennem rapporten.

Overordnede begreber

Digital læring	Et endnu bredere begreb end e-læring. Begrebet anvendes generelt om alle former for læring, der faciliteres af eller gør brug af digital teknologi.
E-læring/e-learning	Anvendes generelt som en betegnelse for læring, der foregår helt eller delvist via digitale medier. Begrebet anvendes i forbindelse med uddannelsesreformarbejdet som en bred term, der dækker over læring ved hjælp af internettet. Det er bedst at undgå dette begreb netop fordi, det er så bredt og i stedet bruge et begreb, der er mere specifikt ift. konteksten, f.eks. et af nedenstående ⁶ .
E-undervisning	Ofte anvendes e-læringsbegrebet i kontekster, hvor det er mere præcist at anvende begrebet e-undervisning. I denne rapport foretrækkes begrebet e-undervisning i de fleste sammenhænge, da rapportens beskrivelser i højere grad knytter sig til undervisningssituationer og i mindre omfang til det mere overordnede begreb læringssituationer.
Fjernundervisning	Undervisning hvor lærer og elever ikke befinder sig på samme sted på samme tidspunkt. Jf. næste tabel findes forskellige former for fjernundervisning.
eTwinning	eTwinning er et fællesskab for skoler i Europa og indbefatter en elektronisk platform for kommunikation og samarbejde ⁷ .
Virtual reality, VR	VR står for <i>Virtual Reality</i> og dækker typisk over, at en person bruger forskelligt udstyr (minimum briller) til at træde ind i et virtuel verden. VR er så småt ved at finde vej til undervisningsverden. Beslægtede begreber er <i>mixed reality</i> (MR) og <i>augmented reality</i> (AR), som dækker over varierende grader af sammensmeltning mellem den virtuelle og den virkelige verden.
LMS	Står for Learning Management System og er et kommunikationssystem, der benyttes i forbindelse med undervisning.
Cloud	At anvende en cloud-løsning dækker over, at man synkroniserer filer og data med servere på internettet. Cloud-løsninger gør det let af dele ting og sikrer automatisk, at der altid arbejdes med seneste version.
Screencast	Screencast indbefatter at optage og dele, hvad der ses på skærmen på en enhed. Kan bruges som værktøj i en fjernundervisningssituation.

⁶ Se www.evidencenterinfo.dk for yderligere belysning af e-læringsbegreberne.

⁷ Se <https://www.etwinning.net/da/pub/index.htm>.

Green screen

Et grønt stykke stof som anvendes som baggrund og giver mulighed for at arbejde med flere billedlag i videoproduktion. Green screen kan eksempelvis anvendes til at vise et screencast og fjernunderviseren på samme tid i en video.

Undervisningsformer

Synkron fjernundervisning	Undervisningen foregår direkte med video og lyd mellem lærer og elever. Forskellige redskaber kan anvendes som hjælp, f.eks. flere kameraer, scanner til papirer, smartboards.
Asynkron fjernundervisning	Undervisningen foregår uden faste mødetidspunkter og kan gennemføres hvor og når som helst. Foregår oftest gennem en platform, f.eks. Moodle, med faste afleveringer og en høj grad af feedback og kommunikation – oftest skriftlig. Giver både lærere og elever en høj grad af fleksibilitet.
Assisteret fjernundervisning	Assisteret fjernundervisning dækker over den situation, hvor en fjernunderviser står for undervisningen, mens klassen, der modtager undervisning, er assisteret af en voksen person som sikrer, at rammerne for undervisningen er fornuftige. Det er særligt i grundskolen, at assisteret fjernundervisning er en nødvendig forudsætning for at skabe gode læringssituationer.
Blended learning	Blended learning er en beskrivelse af undervisningsforløb, hvor der i forløbet anvendes forskellige undervisningsformer. Det kan f.eks. være et forløb med traditionel klasseundervisning, fjernundervisning og selvstudie gennem f.eks. videomateriale.
Flipped learning/classroom	Når traditionel undervisning vendes på hovedet, så eleverne forud for undervisningen ser og forholder sig til en lærer eller forlagsproduceret video, og laver deres "lektier" i selve undervisningstimen. Læreren er i højere grad vejleder for klassen, og hjælper dem til at finde svarene i stedet for at levere dem. Arbejdsformen bliver mere aktiverende for eleverne, og læreren kan give hyppig feedback. Eleverne følger ikke nødvendigvis den samme vej til løsningen. Understøtter læringsmålstyret undervisning, differentiering og evaluering på forskellige måder ⁸ .
Tilstedeværelses-undervisning	Det modsatte af fjernundervisning. Begrebet synes umiddelbart redundant da tilstedeværelsesundervisning er udgangspunktet. Begrebet er dog nyttigt i f.eks. planlægning af blended learning-forløb, så det fremgår eksplicit hvilken undervisningsform, der er i tankerne. Synkron fjernundervisning kan betragtes som simuleret tilstedeværelsesundervisning.

⁸ For nærmere beskrivelse af flipped learning/classroom henvises til https://dansk3-6.gyldendal.dk/en/Indgange/laerer/flipped_classroom/hvad_er_flipped_learning.aspx.

Afsnit B: E-undervisning i grundskolen

E-læring og e-undervisning er en lærings- og undervisningsform, der skabes og udvikles i tråd med tiden og tidens didaktiske trends. Dette afsnit indledes derfor med en række korte underafsnit, som i hovedtræk beskriver tendenser i grundskoleundervisningen, før fokus rettes på muligheder, udfordringer og scenarier for e-undervisning i grundskolen. E-undervisning er ikke blot elektrificeret undervisning, men rummer nye tanker om videnstilegnelse, vidensproduktion og om hvilke kompetencer, der er vigtige for fremtiden.

I projektgruppens opdrag er der blevet efterspurgt en beskrivelse af elevernes progression i it-kompetencer gennem grundskoleforløbet. I forbindelse med dette opdrag er der en vigtig pointe at fremføre: It-kompetencer skal ikke være en forudsætning for undervisningen, men derimod en størrelse, som udvikles i vekselvirkning med undervisningen, læringsmålene og den anvendte didaktik. Med andre ord ser projektgruppen it-kompetence mere som et biprodukt, end som et adgangskrav til undervisningen.

21st century skills

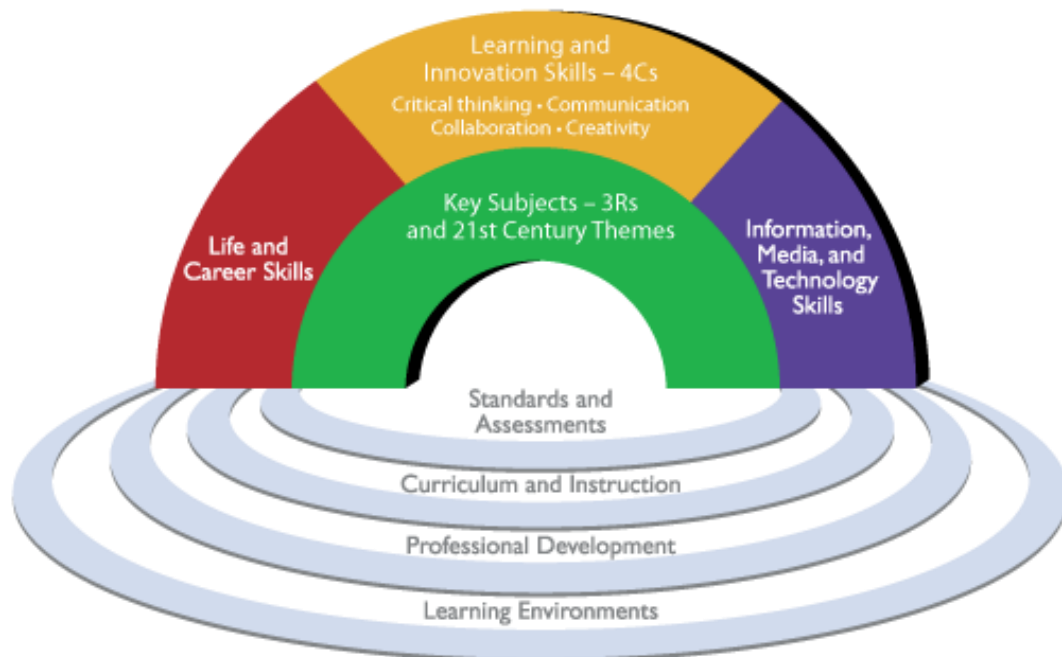
Hvilke krav stiller det 21. århundredes samfund og hvordan uddanner man fremtidens generationer, så de får kompetencer til at matche disse krav? Dette spørgsmål er blevet rejst og forsøges besvaret af *P21, The Partnership for 21st Century Learning*⁹. Arbejdet med spørgsmålet er blandt andet mundet ud i nedenstående figur, som prøver at rammesætte det 21. århundredes læring¹⁰.

⁹ Se <http://www.p21.org/index.php>.

¹⁰ http://www.p21.org/storage/documents/P21_framework_0515.pdf.

P21 Framework for 21st Century Learning

21st Century Student Outcomes and Support Systems

© 2007 Partnership for 21st Century Learning (P21)
www.P21.org/Framework

Øverst i figuren er tre typer kompetencer, som anses som værende afgørende at kunne mestre i fremtidens samfund opdelt på forskellige områder:

- ☐ Life and Career Skills (rød)
- ☐ Learning and Innovation Skills (gul)
- ☐ Information, Media and Technology Skills (lilla)

Den grønne bue angiver P21's bud på hvilke fag og temaer, der anses som værende de vigtigste. Herunder temaer som *Global Awareness*, *Business and Entrepreneurial Literacy*, *Literacy*, *Environmental Literacy* med flere. Endelig er de grå halvcirkler nederst i figuren forskellige supportsystemer og standarder, som P21 anser som forudsætninger for kompetencetilegnelsen.

Center for Undervisningsmidler i Danmark¹¹ har lavet en fortolkning af 21st century skills og forsøgt at konkretisere dem i forhold til en nordisk skoletradition. P21's rammesætning af kompetencer, temaer og supportsystemer er kogt ned til de seks kompetencer kollaboration, it og læring, videnskonsstruktion, problemløsning og innovation, selvevaluering og kompetent kommunikation.

I et forsøg på at aktivere og konkretisere de seks kompetencer, har CFU formuleret en række tilknyttede elevnøgler, som er handlingsanvisende for, hvordan kompetencerne kan bringes i spil¹². De

¹¹ <https://www.emu.dk/modul/21st-century-learning-skills>.

¹² <http://info.21skills.dk/elevnoegler/>.

enkelte nøgler indeholder mellem 4 og 5 niveauer. Jo højere niveau jo mere avanceret arbejder eleverne med en given kompetence.

Det laveste niveau af handlingsanvisning for problemløsning og innovation er

- ☐ I skal løse et problem.
- ☐ I bruger mest en tilgang, I kender i forvejen.

mens det højeste niveau af handlingsanvisning for problemløsning og innovation til sammenligning er

- ☐ I skal løse et problem fra den virkelige verden.
- ☐ I skal finde på en ny, innovativ løsning.
- ☐ I fører selv jeres løsning ud i livet eller deler den med nogle i den virkelige verden, som kan føre den ud i livet.

Nedenstående tabel opsummerer de seks kompetencer og elevnøgler på højeste kompetencetrin.

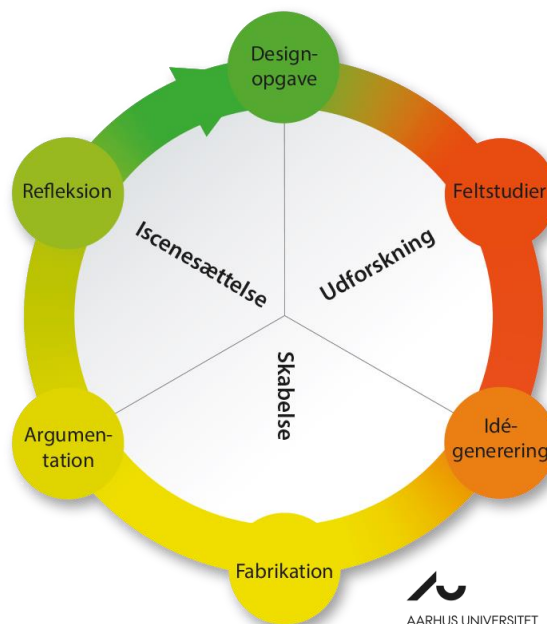
Kompetence	Elevnøgler - højeste kompetencetrin
 Kollaboration	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I skal arbejde sammen i par eller i grupper. ☐ I har fælles ansvar for at løse opgaven. ☐ I skal sammen træffe væsentlige beslutninger om opgaven. ☐ I er afhængige af hinanden - alle i gruppen har en særlig rolle i forhold til at løse opgaven.
 Problemløsning og innovation	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I skal løse et problem fra den virkelige verden. ☐ I skal finde på en ny, innovativ løsning. ☐ I fører selv jeres løsning ud i livet eller deler den med nogle i den virkelige verden, som kan føre den ud i livet.
 Videnskonsstruktion	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I får ny viden ved at fortolke, analysere eller vurdere oplysninger eller idéer. ☐ At få ny viden er den største del af opgaven. ☐ I skal bruge jeres nye viden til også at løse andre typer af opgaver. ☐ Den viden, I får, skal I kunne bruge i mere end ét fag.
 IT og læring	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I anvender it til at skabe ny viden. ☐ It er nødvendig for at kunne skabe denne nye viden. ☐ I anvender jeres kompetencer til at udvikle et it-produkt til den virkelige verden.
 Selvevaluering	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Jeres opgave tager lang tid at løse. ☐ I kender læringsmål og vurderingskriterier på forhånd. ☐ I skal selv planlægge jeres arbejde. ☐ I har mulighed for at få feedback undervejs og for at revidere jeres arbejde på baggrund af denne feedback.
 Kompetent kommunikation	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I skal skabe kommunikation, der er omfattende eller multimodal. ☐ I skal forklare jeres idéer eller understøtte en tese med facts/eksempler. ☐ I skal rette jeres kommunikation mod en bestemt

Designprocesser

Traditionel undervisning med en talende lærer og lyttende elever fungerer ikke optimalt, hvis eleverne skal tilegne sig kompetencer som dem, der blev præsenteret ovenfor. Eleverne skal i langt højere grad aktiveres, og læreren skal være facilitator for læring frem for kilden til læring.

For på enkel vis at konkretisere hvad der menes med at aktivere eleverne, præsenteres her "Designcirklen". Designcirklen anvendes bl.a. i FabLab@SCHOOL i Danmark, hvor *"Designcirklen [anvendes] som didaktisk ramme for undervisning og eksperimenter. Designopgaverne tager udgangspunkt i konkrete, virkelighedsnære problemstillinger, som på baggrund af feltstudier søges løst med forskellige prototyper på vej mod et endeligt design"*.¹³

Det væsentlige er i et læringsøjemed ofte ikke slutproduktet, men derimod den proces eleverne går igennem. Eleverne bliver tvunget til at forholde sig til en konkret problemstilling og løbende argumentere for valg og fravalg i processen. Underviseren skal guide eleverne, spørge ind og sikre fagligheden, mens eleverne bliver udfordret til at arbejde sammen, være innovative og tænke kritisk, hvis arbejdet skal bære frugt.

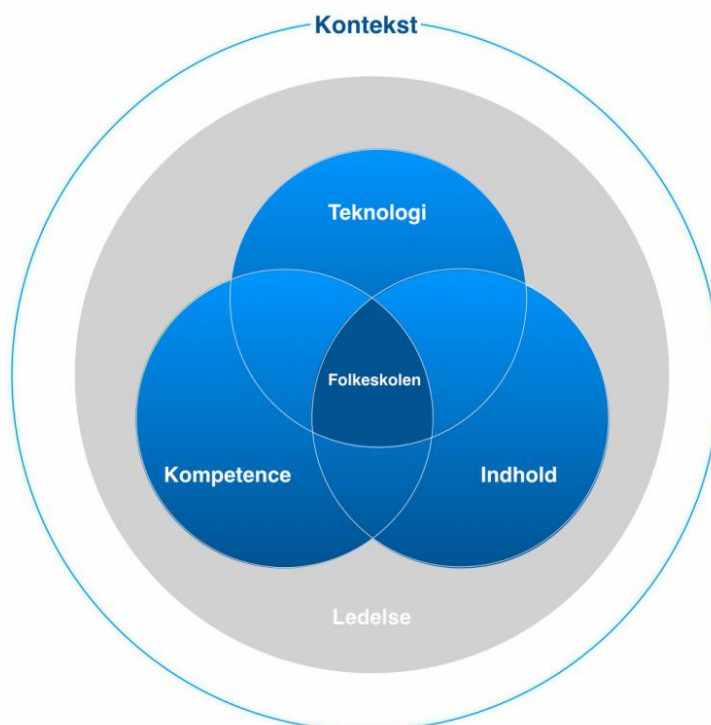
Kivitsisa-projektet

Nogle af ovenstående tanker har allerede fundet vej til Grønland i form af det fælleskommunale projekt "Et løft af den Grønlandske folkeskole" (LØFT 2018)¹⁴. På grønlandsk hedder projektet

¹³ <http://fablabatschool.dk/designcirklen/>.

¹⁴ Projektet er også beskrevet på hjemmesiden <https://kivitsisa.gl/>.

“Kivitsisa”, der betyder “lad os løfte”. Tanken er at løfte og modernisere undervisningen i den grønlandske folkeskole ved at uddele iPads til landets folkeskoleelever, løfte lærernes kompetenceniveau og sikre relevant fagligt indhold. Projektidéerne er opsummeret i nedenstående figur, hvor også betydningen af kontekst og ledelse understreges.

Tankerne i Kivitsisa-projektet læner sig i høj grad op ad tankerne i 21st century skills og designcirklen. Som det fremgår på projektets hjemmeside: *“Med den nye tilgang til undervisning arbejder skolerne hen imod læreprocesser, hvor eleverne er mere aktive. Eleverne skal undersøge, eksperimentere, lege og lære. De skal samarbejde om at producere, skabe og formidle viden”*.

Elevers progression i it-kompetencer

Der skal være en naturlig progression ved tilegnelsen af it-kundskaber i grundskolens 1.-8. klasse sådan, at ved afslutning af 8. klasse skal eleverne have opnået kompetencer inden for et antal læringsmål i emnet it. I nedenstående tabel er forslag til, hvordan sådan en læringsprogression kunne se ud. Progressionen vil kunne sikres enten igennem de enkelte fag eller via et selvstændigt ”teknologiforståelsesfag”, som interagerer med de øvrige fag i folkeskolen.

Projektgruppen er på en lidt usikker grund, når det kommer til at formulere præcist, hvad eleverne skal kunne hvornår i løbet af deres grundskoleuddannelse. Dette er stadig et område under udvikling og afklaring. Projektgruppen opfordrer til, at udviklingen følges nøje og der bl.a. skeles til forsøget med faget ”teknologiforståelse”, som er ved at tage form i Danmark¹⁵.

¹⁵ <https://www.emu.dk/modul/teknologiforst%C3%A5else>.

Klassetrin	Læringsmål
1. - 3. klasse	<u>Eleven skal:</u> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Have kendskab til basal brug af computer, herunder kunne åbne og lave et simpelt word-dokument og printe det ud. ☐ Benytte programmer og applikationer til at understøtte undervisning.
4. - 6. klasse	<u>Eleven skal:</u> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Kunne optage video og lave podcast. ☐ Afholde virtuelle møder. ☐ Arbejde med digital dannelse. ☐ Lære at navigere på nettet. ☐ Kommunikere digitalt via chat og e-mail.
7. - 8. klasse	<u>Eleven skal:</u> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Have kendskab til og kunne anvende Office-pakken. ☐ Kunne arbejde i en cloud. ☐ Kunne navigere på internettet. ☐ Lære digitale samarbejdskompetencer. ☐ Lære strategier for at arbejde ved en computer uden at blive distraheret af f.eks. sociale medier.

Muligheder og udfordringer

Nedenfor følger en række udsagn om mulighederne ved e-undervisning i grundskolen samt en række tilknyttede udfordringer. Udsagnene skal ikke ses som en udtømmende liste.

E-undervisning i grundskolen giver mulighed for...

- ☐ ... at øge fagligheden på bygdeskoler ved synkron undervisning via konferencesystem de steder, hvor internettet er tilstrækkeligt godt.
- ☐ ... at anvende asynkron undervisning via flipped classroom, hvor en underviser, som sidder et andet sted, har ansvaret for fagligheden i undervisningen på skoler, hvor internettet ikke er tilstrækkeligt til at gennemføre conferenceopkald.
- ☐ ... at folkeskoler, der mangler undervisere på bestemte fag, kan have en underviser til at sidde et andet sted og undervise en klasse via fjernundervisning.

Udfordringer ved e-undervisning i grundskolen

- ☐ Der vil i de fleste tilfælde være nødvendigt med assisteret fjernundervisning, som alt andet lige vil være en økonomisk belastning, da det kræver dobbelte lærerressourcer.
- ☐ Den enkelte skole skal råde over et konferencesystem af tilstrækkelig kvalitet og en it-afdeling eller ressourceperson, der kan servicere og yde løbende support i brugen af systemet. Desuden kræves det, når der samarbejdes med bygdeskoler, at bygdeskolens undervisere er i stand til at styre konferencesystemet.
- ☐ Flipped classroom kræver, at fjernunderviseren har tilstrækkelige didaktiske og tekniske kompetencer til at kunne udarbejde og anvende flipped learning-materialer. Det kræver ligeledes, at underviseren i klassen har en tilstrækkelig teknisk viden til at benytte materialerne og en tilstrækkelig faglighed til at kunne støtte eleverne i deres arbejde.

Scenarier

Der præsenteres fire scenarier i dette afsnit vedrørende e-læring i grundskolen:

- ☐ Scenarie B.1 - Flipped classroom
- ☐ Scenarie B.2 - Blended learning
- ☐ Scenarie B.3 - eTwinning
- ☐ Scenarie B.4 - Virtual reality

Scenarie B.1 - Flipped Classroom

Scenariebeskrivelse	<p>En undervisningssituation med flipped classroom i en bygdeskole, hvor der er ikke-uddannede timelærere. En uddannet fjernundervisningslærer fra en by fungerer som støtte til den ikke-uddannede bygdelærer.</p> <p>Fjernundervisningslæreren står for planlægning og fagligt indhold, samt selve undervisningen i samarbejde med bygdelæreren. Undervisningen foregår asynkront, hvor fjernundervisningslæreren producerer undervisningsvideoer (eller anvender et eksisterende system), som bygdelæreren skal videregive til eleverne. Fjernundervisningslæreren kan støtte og rådgive bygdelæreren før undervisningssessionerne. Eleverne ser videoen sammen med deres lokale lærer.</p> <p>Formålet med at der inddrages en fjernunderviser er, at han/hun skal løfte det faglige niveau hos eleverne og støtte den ikke-uddannede lærer. Det er den lokale skoles ansvar, at it-situationen i klassen er i orden, samt at der er orden og trivsel i klasserummet. Det er ligeledes den lokale skoles ansvar, at undervisningens udføres efter fjernunderviserens dessiner.</p> <p>Der skal være en løbende evaluering af processen både hos bygdelæreren og eleverne. Der skal være faste kriterier man tager udgangspunkt i som f.eks. om oplægget fra fjernunderviseren var forståeligt.</p>
Undervisnings- og arbejdsform	Flipped classroom: Et LMS anvendes som platform for fjernunderviserens videoer samt den løbende evaluering. Videoerne skal have en længde af maksimalt 5 minutter. Der skal være klar formidling af undervisningens læringsmål og det faglige indhold.
Forudsætning hos eleverne	Eleverne skal kunne anvende it, kunne arbejde i et LMS og være fortrolige med flipped classroom formen.
It-forudsætninger hos lærerne	<p>Bygdelæreren skal have et basalt it-kendskab, såsom at kunne up- og downloade filer, kommunikere skriftligt via it, afspille videoer, have kendskab til office-pakken samt almindelige kompetencer i at navigere på internettet. Bygdelæreren skal ligeledes have kendskab til undervisningsmetoden flipped classroom og forstå sin rolle i undervisningen.</p> <p>Fjernundervisningslæreren skal kunne redigere og tilrettelægge undervisningsvideoer og formå at arbejde med bygdelæreren.</p>
Undervisningsmateriale	Undervisningsmaterialet skal udvikles af fjernunderviseren eller fra centralt hold. Det kunne evt. være materiale udgivet af et forlag eller lignende.
Output/produktion	Der er fokus på elevprogression og læring samt, at det faglige input og output er forståeligt og igangsættende for klassen.

Scenarie B.2 - Blended Learning

Scenariebeskrivelse	Engelskundervisning i en bygd med 7 elever i alderen 10-13 år.
----------------------------	--

Bygdeskolen har godt internet og en ikke-uddannet timelærer. Der er en engelsktalende fjernundervisningslærer fra en by, som skal støtte den ikke-uddannede bygdelærer. Fjernundervisningslæreren skal stå for rammesætning af tilstedeværelsesundervisning samt fjernundervisningsperioden, planlægning og fagligt indhold, samt udførelse i samarbejde med bygdelæreren.

Undervisningen skal foregå både som blended learning med synkron og asynkron fjernundervisning samt hjemmeforberedelse ved hjælp af lærerproducerende oplægsvideoer. Den synkrone fjernundervisning giver fjernunderviseren mulighed for simuleret tilstedeværelsesundervisning, mens den asynkrone undervisning og tilknyttede materialer giver fleksibilitet og reducerer konsekvenserne af ustabil internet.

Fjernunderviseren opretter forskellige opgaver eller aktiviteter i et LMS. Fjernundervisningslæreren laver ligeledes undervisningsvideoer, som bygdelæreren anvender asynkront med eleverne. Eleverne har før undervisningsstart modtaget en læreroplægsvideo derhjemme og kommer forberedt til skole. Alternativt kan forberedelse ske i undervisningstiden, hvis hjemmeforberedelsen svigter. Fjernundervisningslæreren skal støtte og rådgive bygdelæreren før undervisningssessionerne.

**Undervisnings- og
arbejdsform**

Blended Learning

Forudsætning hos eleverne

Eleverne skal være fortrolige med at modtage fjernundervisning, og eleverne skal vænnes til at arbejde selvstændigt og forberede sig hjemmefra. Opgaveformuleringerne skal derfor være så korte og klare som muligt. Eleverne skal kunne anvende it, arbejde i en cloud, have virtuelle møder med fjernunderviseren samt have kompetencer i at kunne navigere på internettet

**It-forudsætninger hos
lærerne**

Bygdelæreren skal have basale it-kundskaber, såsom at up- og downloade filer, kommunikere skriftligt via nettet/LMS, afspille videoer, have kendskab til office-pakken, have kompetencer i at navigere på internettet samt have kendskab til undervisningsmetoden blended learning.

Fjernundervisningslæreren skal kunne redigere og tilrettelægge undervisningsvideoer og have god erfaring med blended learning og undervisning på distancen.

Undervisningsmateriale

Videoer og øvrige materialer findes i et LMS.

Output/produktion

Metoden løfter elevernes faglighed ved at sikre undervisning i fag, der ellers ikke var blevet løftet.

Scenarie B.3 - eTwinning

Scenariebeskrivelse

Online samarbejde gennem eTwinning. Nordiske skoler (Grønland, Island, Færøerne, Danmark, Finland, Åland, Sverige og Norge) deltager løbende i events og samarbejder og konkurrerer på tværs af landene. Det sociale

	samlingspunkt er eTwinning-plattformen på internettet.
	Formålet er at udvikle elevernes faglige kompetencer inden for alle fag, samt at øge teknologiforståelse i samarbejde med elever fra andre lande. Samtidig bliver elevernes interkulturelle og sproglige kompetencer også brugt og udviklet. Elever og lærere afprøver nytænkende projekter med fokus på bestemte temaer: It og medier, innovation og entreprenørskab. De projekter, der bliver fremstillet, præsenteres først i lokale forløb i kommuner og i en national konkurrence og endelig i en international finale i de nordiske lande.
Undervisnings- og arbejdsform	Læreren skal i samarbejde med klassen tilmelde sig til konkurrencer via eTwinning-hjemmesiden. Der er et bestemt emne, som alle lande skal arbejde med. Arbejdsformen vil typisk være produktfokuseret, men det er elevernes arbejdsproces, som er det afgørende læringselement. Alle materialer bliver tilsendt gennem eTwinning-plattformen.
Forudsætning hos eleverne	Kan kommunikere skriftligt og mundtligt, tænke kreativt og kan arbejde ud fra 21 st century skills.
It-forudsætninger hos lærerne	At kunne finde samarbejdsklasse lokalt eller globalt via internettet og kunne etablere samarbejde mellem lande. Derudover vedligeholde kontakter, planlægning, kendskab til 21 st century skills og hvordan de skal inddrages i undervisningen.
Undervisningsmateriale	Projektafhængigt.
Output/produktion	Der er fokus på problemløsning, kommunikation, samarbejde og læring samt teknologiforståelse. Elevernes produktion vil typisk ende ud i et videopitch, som en række dommere vurderer.

Scenarie B.4 - Virtual Reality

Scenariebeskrivelse	<p>Virtual reality i undervisningen. I faget engelsk kan gruppen f.eks. tage til London og prøve at kommunikere på engelsk eller tage på rumrejse og lære om planeter. Eleverne kan en få virtuel rejse, så de ikke kun læser om det i bøger.</p> <p>Udbyttet ved at anvende VR til skoler er, at elever bedre vil kunne huske stof, der er blevet suppleret med relevante oplevelser i virtual reality. Formålet er at gøre undervisningen virkelighedsnært samt at give eleverne et større udbytte af den regulære undervisning.</p>
Undervisnings- og arbejdsform	<p>En undervisningssituation i form af "skoleudflugter" i virtual reality. Her vil alle elever blive udstyret med en VR-brille. Læreren vil have en PC/tablet, så han/hun kan guide eleverne i, hvor de skal kigge hen i den virtuelle verden, samt give mere information omkring det eleverne ser.</p>
Forudsætning hos eleverne	<p>Eleverne skal kunne bruge VR-briller, lytte opmærksomt og navigere rundt i et VR univers.</p>
It-forudsætninger hos lærerne	<p>At kunne benytte VR i undervisningen.</p>
Undervisningsmateriale	<p>VR undervisningsressourcer. VR er i rivende udvikling og er på vej ind i undervisningssektoren. Det er krævende selvstændigt at udvikle undervisningsressourcer, men det vil være muligt at anvende eller versionere eksisterende ressourcer¹⁶.</p>
Output/produktion	<p>Fremme elevernes rumlige forståelse for, hvordan ting er placeret i forhold til hinanden – f.eks. hvordan planeter er placeret i forhold til hinanden i solsystemet.</p>

¹⁶ En persongruppe omkring NI Nuuk arbejder for tiden på at afdække mulighederne for VR-undervisning i en grønlandsk kontekst i regi af virksomheden VR Greenland. For nærmere information henvises til Hans-Henrik Grabe, hhgr@ninuuk.gl og Aviaq Godtfredsen avgo@ninuuk.gl.

Afsnit C: E-undervisning i ungdomsuddannelserne

Ungdomsuddannelse dækker i opdraget over GUX, EUD og andre former for ungdomsuddannelse. Dette afsnit diskuterer dog primært mulighederne for e-undervisning i GUX, som er langt fremme på området (Jensen et al. 2017). Der skal dog også henvises til Scenarie D.2 i næste afsnit, som delvist er et eksempel på erhvervsfaglig fjernundervisning.

Andre former for ungdomsuddannelse dækker i en grønlandsk kontekst primært over Majoriaq-forløb. Majoriaq har udviklet applikationerne Sammisat og Suliakka, der henholdsvis er en undervisnings-app til iPad og elev-app til iOS og Android. Majoriaq-underviserne kan oprette undervisningsforløb, dele og afholde undervisningsforløb via app'en, mens eleverne kan tilgå og bearbejde materialet gennem deres app.¹⁷

Majoriaq begrundes deres initiativ med følgende:

God grund til at udnytte ny teknologi

Vi oplever en ændring i hvad der aktiverer undervisere og elever. En ny generation af elever der allerede fra en tidlig alder har egenskaberne til at arbejde med tekst, billeder, videoer, lyd, links og interaktive illustrationer.

Sammisatplatformen fokuserer på dynamiske værktøjer og kreative rammer, så underviseren og eleven kan udfolde sig med indholdet.

Sammisat handler om fagligt indhold. Netop produktionen af indhold er, hvad der får Sammisat til at skille sig ud, da det har simplificeret og styrket processen med at udvikle og samle undervisningsmaterialer.

Kilde: Iserasuaat.gl

Dette flugter meget godt med tendenserne i grundskolen, som blev beskrevet i afsnit B.

Muligheder og udfordringer

Nedenfor følger en række udsagn om mulighederne ved e-undervisning i ungdomsuddannelserne samt en række tilknyttede udfordringer. Udsagnene skal ikke ses som en udtømmende liste.

E-undervisning i ungdomsuddannelserne giver mulighed for...

- ☐ ... at eleverne på en skole kan undervises via konferencesystem af en lærer, der sidder et andet sted - f.eks. i tilfælde af mangel på undervisere.
- ☐ ... at et antal elever på tværs af gymnasieskolerne udgør et enkelt hold og undervises via et konferencesystem af en underviser, der sidder på en af skolerne eller et andet sted.
- ☐ ... at elever, der sidder decentralt kan modtage undervisning via flipped learning uden at skulle rejse til en uddannelsesby.
- ☐ ... at skabe en bedre forbindelse mellem skole og praktikophold via flipped learning, når elever er i praktik.

¹⁷ Se <http://www.iserasuaat.gl/da/Majoriaq/Undervisning/Sammisat%20app> for yderligere detaljer vedr. Sammisat og Sulikka.

Udfordringer ved e-undervisning i ungdomsuddannelserne

- ☐ Der vil i de fleste tilfælde være tale om en dobbeltlærerrolle, som er økonomisk belastende.
- ☐ I første og andet tilfælde ovenfor kræver det, at den enkelte skole råder over et konferencesystem af tilstrækkelig kvalitet og en it-afdeling, der kan servicere og støtte løbende i brugen af systemet.
- ☐ I tredje og fjerde tilfælde ovenfor kræver det, at underviseren har en didaktisk og teknisk viden om udarbejdelse af flipped learning-materialer, og at der er it-support og vejledning til eleverne på afstand.

Scenarier

Der præsenteres to scenarier i dette afsnit vedrørende e-læring i ungdomsuddannelserne:

- ☐ Scenarie C.1 - Asynkron undervisning på GUX
- ☐ Scenarie C.2 - Synkron undervisning på GUX

Scenarie C.1 - Asynkron undervisning på GUX

Scenariebeskrivelse	<p>Eleverne sidder geografisk spredt og med afstand til underviseren:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Asynkron undervisning.☐ GUX – gymnasieniveau.☐ Underviseren skal have en teknisk og didaktisk viden om, hvordan man udvikler materialer, der kan bruges på afstand. Materialerne skal have mulighed for at være stilladseret, så eleverne selv kan sidde og arbejde med dem.☐ Eleverne skal være modne nok til selv at kunne sætte sig i gang med arbejdet og kunne stille spørgsmål når det bliver svært.
Undervisnings- og arbejdsform	<p>Eleverne vil løbende få adgang til flipped learning undervisningsmateriale og opgaver, og skal lave opgaverne enten selv eller i samarbejde med en studiegruppe. Eleverne har mulighed for at deltage i ugentlige lektiecaféer hvor de kan spørge underviseren om hjælp, og ellers kan de skrive om hjælp fra andre elever eller underviseren i et klasseforum.</p>
Forudsætninger hos eleverne	<p>Eleven skal kunne:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ bruge en computer, kende til filformater af dokumenter, lave screencasts, videoer, download og installation af programmer.☐ tage initiativ til kontakt, når der er problemer.☐ læse og forstå materialet og opgaverne, og kunne kommunikere sikkert skriftligt til at stille spørgsmål, når der er problemer.
It-forudsætninger hos lærer(e)	<p>Underviseren skal have en teknisk og didaktisk viden om hvordan man udvikler materialer, der kan bruges på afstand.</p> <p>Underviseren skal kunne operere konferencesystem, digitale kommunikationsplatforme og udvikle eller udvælge flipped learning-materialer.</p>
Undervisningsmateriale	<p>Undervisningsmaterialet består af tekster, videoer, quizzer og forskellige applikationer tilrettet det enkelte fag.</p>
Output/produktion	<p>Eleverne arbejder med traditionelle opgaver der laves og afleveres digitalt, videoer, individuelle screencasts og digitale gruppediskussioner, der optages på screencast.</p> <p>Eleverne lærer at strukturere deres eget arbejde, kommunikere digitalt, herunder aftale og opsætte digitale møder, arbejde med computerprogrammer og udarbejde digitale produkter.</p>

Scenarie C.2 - Synkron undervisning på GUX

Scenariebeskrivelse	<p>Eleverne er samlet i et klasselokale og læreren sidder på distancen og underviser via et konferencesystem</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Synkron fjernundervisning.☐ GUX – gymnasiale fag.☐ Lærerkvalifikationer.☐ Eleverne er almindelige gymnasieklasseelever.☐ Kræver konferencesystem, stor skærm, avancerede webcams og mikrofoner i lokalet og en it-supporter på skolen, som kan løse problemer.
Undervisnings- og arbejdsform	<p>Undervisning gennem konferencesystemet foregår ved en kombination af almindelig klasseundervisning og flipped learning-materialer. Erfaring har vist, at eleverne ikke kan holde koncentration på skærmen lige så længe som hvis underviseren var tilstede, hvorfor flipped learning-materialer er nødvendige som supplement. Derudover kan almindelig gruppearbejde og digitalt arbejde foregå som sædvanligt. Underviseren holder løbende kontakt med eleverne gennem individuelle chats på computer eller smartphone og fællessnak via konferencesystem.</p>
Forudsætninger hos eleverne	<p>Eleven skal kunne:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Formulere spørgsmål og spørge om hjælp enten hos klassekammerater eller underviser. <p>Der er ingen krav om, at eleven skal have specifik teknisk viden eller it-kunnen ud over det man forventer hos en almindelig gymnasieelev.</p>
It-forudsætninger hos lærer(e)	<p>Underviseren skal have en teknisk og didaktisk viden om, hvordan man udvikler materialer, der kan bruges på afstand. Underviseren skal kunne operere konferencesystem, digitale kommunikationsplatforme og udvikle eller udvælge flipped learning materialer.</p>
Undervisningsmateriale	<p>Undervisningsmaterialet er traditionelt eller flipped learning.</p>
Output/produktion	<p>Alt hvad eleverne producerer skal være digitalt herunder dokumenter, tekster og videoer. Derudover lærer eleven at kommunikere digitalt og formulere spørgsmål enten mundtligt eller skriftligt.</p>

Afsnit D: E-undervisning på 9.-10. klassetrin

Sidste fokusområde i denne rapport er e-undervisning på 9.-10. klassetrin. En af kongstankerne i reformen er at skabe et K12-lignende uddannelsessystem med amerikansk og svensk forbillede. På 9.-10. klassetrin begynder eleverne at orientere sig videre i uddannelsessystemet, og e-undervisning giver her muligheder for at bryde geografiske grænser.

I 9.-10. klassetrin er eleverne trådt et godt stykke op ad kompetencestigen og vil kunne indgå i mere avancerede e-undervisningsforløb og i højere grad kunne tage ansvar for læringsituationerne. Det er på samme tid også en fase, hvor skoletrætheden for alvor begynder at indfinde sig. I det nuværende system kommer mange elever ikke videre til en ungdomsuddannelse på grund af sociale, faglige men også mere praktiske årsager såsom mangel på praktikpladser. Der er her stor risiko for, at disse unge havner i ungemålgruppen uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

I tillæg til de strukturelle ændringer af uddannelsessystemet som reformen tænkes at medføre, vil e-undervisning også kunne bibringe indholdsmæssige ændringer i undervisningen, som netop kan understøtte disse frafaldstruede unge. Hvis eleverne allerede tidligt har særlige faglige interesser, vil nøje planlagte e-undervisningsforløb kunne sikre, at den faglige interesse bibeholdes og frafaldet undgås. Det er ikke en let øvelse, men det grænseløse i den elektroniske verden kan være med til at perspektivere de unges forståelse af mulighederne i uddannelsessystemet.

Muligheder og udfordringer

Nedenfor følger en række udsagn om mulighederne ved e-undervisning på 9.-10. klassetrin samt en række tilknyttede udfordringer. Udsagnene skal ikke ses som en udtømmende liste.

E-undervisning på 9.-10. klassetrin giver mulighed for...

- ☐ ... at elever fra skoler uden for byer med erhvervsskoler kan kombinere deres normale folkeskoleundervisning med fag fra erhvervsskolerne ved undervisning via konferencesystem.
- ☐ ... at elever fra skoler uden for byer med gymnasier kan kombinere deres normale folkeskoleundervisning med fag fra gymnasiet ved undervisning via konferencesystem.
- ☐ ... at folkeskoler, der mangler undervisere på bestemte fag i 9.-10. klasse, kan have en underviser til at sidde et andet sted og undervise en klasse via fjernundervisning.
- ☐ ... flere valgfag, hvor skoler i forskellige byer kan arbejde sammen om at udbyde fag og samle elever fra flere skoler i en digital klasse, hvor undervisningen foregår igennem et konferencesystem.
- ☐ ... at undervisere fra andre skoler udarbejder flipped classroom-forløb i fag, hvor der mangler undervisere med specifikke fagkompetencer på den pågældende skole og sender materialerne, hvorefter de vil blive uddelt til eleverne og styret af en underviser i klassen.

Udfordringer ved brug af e-undervisning på 9.-10. klassetrin

- ☐ I de første fire tilfælde ovenfor er det et krav, at internettet er stabilt nok til at gennemføre undervisning via konferencesystem, som desuden skal være af tilstrækkelig kvalitet. Der kræves desuden en kompetent it-afdeling, der kan servicere og støtte løbende i brugen af systemet.
- ☐ I femte tilfælde er det et krav, at fjernunderviseren har en didaktisk og teknisk viden om udarbejdelse af flipped learning-materialer, og at underviseren i klassen har en tilstrækkelig

teknisk viden til at bruge materialerne og en tilstrækkelig faglighed til at kunne støtte eleverne i deres arbejde.

Scenarier

Der præsenteres tre scenarier i dette afsnit vedrørende e-læring i 9.-10. klassetrin:

- ☐ Scenarie D.1 - Flipped classroom i 10. klasse.
- ☐ Scenarie D.2 - Erhvervsfaglig fjernundervisning i 9. klasse.
- ☐ Scenarie D.3 - Find Angakkoq.

Scenarie D.1 - Flipped classroom i 10. klasse

Scenariebeskrivelse

Elever i en folkeskole i 10. klasse i Ilulissat modtager engelskundervisning fra en GUX-underviser, som fysisk sidder i Aasiaat. Undervisningen vil normalt varetages af en engelsklærer i Ilulissat, men der mangler kompetente lærerressourcer.

Da klassen er stor og nettet ikke kører via søkabel, er synkron fjernundervisning ikke en mulighed. I stedet anvendes flipped classroom-lignende undervisning, hvilket reducerer risikoen for kapacitetsproblemer på nettet, da materialerne kan hentes inden undervisningens start.

Klassen i Ilulissat assisteres af en lærer, som sikrer at eleverne arbejder koncentreret i timerne. Læreren har ligeledes ansvaret for at kontrollere, at de enkelte elever forbereder sig til undervisningen. Læreren i Ilulissat behøver ikke have kvalifikationer i engelsk.

Undervisningen forudsætter, at elever og lærere har adgang til computere eller iPads og bruger et LMS til udveksling af undervisningsmaterialer og opgaver. Læreren i Aasiaat skal have adgang til videoudstyr, men det kan principielt blot være et webcam.

Undervisnings- og arbejdsform

Engelsklæreren i Aasiaat producerer videomateriale, som eleverne ser igennem inden timerne. Ved traditionel flipped classroom forbereder eleverne sig alene hjemme før undervisning og arbejder med opgaveløsning og produktion i timerne. I dette scenarie tænkes både individuel og kollektiv forberedelse for at sikre, at enkelte elever ikke falder for langt bagud.

Eleverne løser opgaver i timerne. Nogle opgaver løses i grupper, mens andre løses individuelt. Sprogfag kræver mundtlighed. Det kan i et flipped classroom setup ske gennem videoproduktion, som engelsklæreren i Aasiaat giver feedback på.

Forudsætninger hos eleverne

Flipped classroom forudsætter, at eleverne formår at tage ansvar for egen læring – også selv om de støttes af en fast lærer i Ilulissat. Desuden kræver det basale evner i digital produktion og mod på at eksponere sig selv på video mv.

Undervisningsformen forudsætter ligeledes, at eleverne forstår hjælpelærerens rolle samt at eleverne formår at samarbejde.

It-forudsætninger hos lærer(e)

Det forudsættes, at den lokale lærer har tilstrækkelige it-kundskaber til at anvende det brugte LMS og håndtere filer mv.

Læreren i Aasiaat skal kunne producere video og formidle det elektronisk via et LMS. Læreren skal ligeledes kunne give digital feedback på elevernes opgaver og produktion.

Undervisningsmateriale

Undervisningsformen lægger i høj grad op til brug af video, mens opgaver afleveres digitalt. Det forhindrer dog ikke, at eleverne f.eks. læser almindelige bøger som en del af undervisningsforløbet.

Output/produktion

Den Flipped Classroom-lignende undervisning har fokus på elevproduktion. I engelskundervisningen i Ilulissat er produktionen multimodal. F. eks.:

- ☐ Videoproduktion i forbindelse med mundtlighed. Enkeltvis eller i gruppe og evt. understøttet af green screen mv.
- ☐ Skriftlige digitale afleveringer i forskellige formater.

Elevproduktionen giver dels fjernundervisere mulighed for at vurdere elevernes progression uden at være fysisk til stede, og understøtter på samme tid elevernes evner til samarbejde, problemløsning og digital forståelse.

Scenarie D.2 - Erhvervsfaglig fjernundervisning i 9. klasse

Scenariebeskrivelse

Grupper af 9. klasseelever med erhvervsfaglige interesser på kysten deltager som fjernundervisningselever på et specielt tilrettelagt grundforløb ved KTI Sisimiut. Formålet med forløbet er dels at give eleverne grundlæggende erhvervsfaglig forståelse og dels at afklare, om eleverne ønsker at gå den erhvervsfaglige vej.

Undervisningen foregår som synkron fjernundervisning, hvor en erhvervsskoleunderviser fra Sisimiut streamer til flere grupper af elever på samme tid. Undervisningen optages, så eleverne kan gense undervisningen, hvis forbindelsen falder ud.

Forløbet er tænkt som en vekslen mellem teori og praksis, hvor den praktiske del består i, at eleverne i grupper er på 2-3 dages praktik ved lokale virksomheder mellem fjernundervisningssessionerne.

Det er den lokale skoles ansvar at etablere kontakten til relevante praktiksteder og sikre – i dialog med fjernunderviseren – at det praktiske indhold matcher undervisningens teoretiske indhold.

Den lokale skole har ligeledes ansvar for det praktiske omkring undervisningen med hensyn til fremmøde og teknik.

Undervisnings- og arbejdsform

Forløbet er tænkt som et inspirationsforløb for 9. klasseelever, som forhåbentlig kan være med til at fastholde deres interesse i uddannelse og guide deres valg. Der er derfor ikke fokus på egentlig elevproduktion.

Forudsætninger hos eleverne

Eleverne skal være vant til at modtage e-undervisning, således det ikke er en ny dimension i forløbet. Den kompetence skal eleverne have oparbejdet gennem deres hidtidige uddannelsesforløb.

It-forudsætninger hos lærer(e)

Fjernunderviseren skal kunne foretage kompetent undervisning via nettet. Det forudsætter it-didaktiske og formidlingsmæssige færdigheder.

Det er afgørende, at underviseren formår at gøre undervisningen levende og interessant. Der kan arbejdes med f.eks. green screen, animationer, film mv.

Undervisningsmateriale

Undervisningsmaterialet er i udgangspunktet hvad der streames fra fjernundervisningslæreren.

Output/produktion

Der er i forløbet ikke fokus på egentlig elevproduktion. Forløbet skal inspirere eleverne og få dem til at foretage oplyste valg ift. fremtidig uddannelsesveje.

Scenarie D.3 - Find Angakkoq

E-læringskoncept i ældstetrinnet på Ejnar Mikkelsenip Aluarpia i Ittoqqortoormiit

Det er en tirsdag morgen i april og Hanseeraq er på vej i skole, og han glæder sig til at møde ind i skolen i dag. I dag skal klassen nemlig spille e-læringsspillet: "Find Angakkoq".

Fakta: Det innovative e-læringsspil "Find Angakkoq"

Spillet går ud på, at klassen skal finde Angakkoq, som er en dukke, der ligger godt gemt et sted ude i naturen. Igennem en række orienteringsposter, som leder fra den ene post videre til den næste, bliver det hold der er ude i naturen – med hjælp fra det hold der sidder på skolen (basen) – til sidst ledt frem til Angakkoq. Når Angakkoq er blevet fundet, må klassen spille fodbold resten af skoledagen.

Klassen deles op i to hold:

Hold 1: Er dem, der er ude i naturen. De bliver guidet af hold 2, der sidder på skolen (basen) over telefonforbindelse.

Hold 2: Er dem, der sidder på basen og løser opgaver i samarbejde med hold 1. De har internetforbindelse, kan google, bruge tavle, undervisningsbøger, læreren og har skype-forbindelse.

Hver post har ledetråde til, hvor den næste post findes (typisk i form af GPS-koordinater). For at få ledetråden, så skal de to hold samarbejde om at løse nogle faglige opgaver, f.eks. en matematisk ligning eller en gåde, som kun kan løses ved samarbejde mellem holdene i felten og dem på skolen.

Hanseeraq var på holdet i felten og han kom helt i flow gennem spillet. Selv de matematiske opgaver blev spændende, da de pludselig fik det formål at lede ham og hans hold videre til næste post.

De fandt Angakkoq klokken 13:45 og resten af skoledagen kunne Hanseeraq spille fodbold. Ved middagsbordet senere om aftenen fortalte Hanseeraq energisk sine forældre om dagens spændende skoledag.

Persona-beskrivelse

Hanseeraq Jensen

14 år

Bor hjemme

Beskæftigelse/skole: Ældstetrinnet

Forældrenes årlige indkomst: 400.000 DKK

Baggrund

Hanseeraq bor hos forældrene og lillesøsteren Avijaja i et mellemstort hus i den mindre by Ittoqqortoormiit på den grønlandske østkyst. Moderen arbejder i byens vuggestue og faderen er fisker og fanger. Hanseeraq kan godt lide at spille fodbold. Om sommeren spiller han fodbold på kunstgræsplænen og om vinteren i hallen sammen med de andre fodbolddrenge i byen. Idolet er Ronaldo og Hanseeraq følger med i Ronaldos kampe, karriere og liv via internettet på familiens stationære computer.

Hanseeraq har både Facebook, Instagram og Skype-profil. Ind imellem bruger Hanseeraq også computeren til at spille spil på, Counter-Strike og FIFA, men ikke så meget og ikke online pga. satellitforbindelsen.

Hanseeraq kan i det hele taget godt lide at spille spil, og han kan godt lide konkurrenceelementet og det sociale element, der er i spil. Der er naturligt for ham at være ude i naturen. Han har været med sin far ude i naturen mange gange på fiskeri og på jagt.

Hanseeraqs tanker og følelser i forhold til sin skolegang

Hanseeraq synes ikke altid skolen er et særligt sjovt sted at være. Han glæder sig til frikvartererne, hvor han kan spille fodbold. Særligt synes han at matematik og fysik er kedeligt, og han synes det er svært at skulle sidde i længere tid og koncentrere sig i disse fag.

Afsnit E: Afsluttende kommentarer og anbefalinger

Rapporten afrundes i dette afsnit med nogle afsluttende kommentarer og anbefalinger. De afsluttende kommentarer vedrører tilpasning af læreruddannelsen og faglig vurdering af de foreslåede scenarier.

Tilpasning af læreruddannelsen

E-undervisning hviler som tidligere nævnt på to ben: Et kompetencemæssigt og et it-mæssigt. Det leder naturligt til spørgsmålet: Hvad skal nye lærere have af kompetencer, når de er færdiguddannede og møder grundskolen? Dette forsøges besvaret i dette afsnit.

På Institut For Læring, skal de studerende have de kompetencer der kræves ved undervisning med e-læring og e-undervisning i folkeskolen. Dette både ved fjernundervisning samt som værktøj. Samtidig skal underviserne have kompetencer til at kunne bruge e-undervisning som værktøj, da der skal ske en fjernundervisning samtidig med undervisning lokalt.

Så der skal undersøges hvordan Institut For Læring og undervisere kan benytte koncepter om e-læring til at udvikle læreruddannelsen, undervisning og læringsaktiviteter. Ny teknologi er en katalysator for nye uddannelsesdesign og didaktiske design og åbner nye muligheder og veje til udbud og gennemførsel af uddannelsen og til design og strukturering af læringsaktiviteter.

De studerendes it-kendskab ved start af uddannelsen

- ☐ Kendskab til grundlæggende brug af Office-pakken.

I løbet af uddannelsen skal studerende opnå kompetencer i nedenstående.

Under uddannelsen skal den studerende opnå kompetence i

- ☐ Anvendelse af it - herunder dokumentdeling, videooptagelse, podcast mm.
- ☐ Bruge iPad til løsning af opgaver, herunder kende til relevante programmer.
- ☐ Arbejde i en cloud (f.eks. SharePoint, Google Docs, Showbie).
- ☐ Virtuel mødeafholdelse.
- ☐ Samarbejdskompetencer.
- ☐ Udvidet brug af Office-pakken og andre uddannelsesrelevante programmer.
- ☐ Digital dannelse.
- ☐ At kunne navigere på internettet.
- ☐ Forberede synkron og asynkron undervisning.

Det forventes at undervisere kan eller har

- ☐ Basale it-kundskaber, herunder evnen til at kunne up- og downloade filer.
- ☐ Kommunikere skriftligt.
- ☐ Afspille videofiler.
- ☐ Grundlæggende kendskab til office-pakken.
- ☐ Kompetencer til at navigere på internettet.

- ☐ Bruge Office-pakken samt andre uddannelsesrelaterede programmer.
- ☐ Bruge iPad i undervisningsøjemed.
- ☐ Undervise synkront og asynkront.

Feedback på projektgruppens scenarie-ideer

Anders Øgaard (Øgaard 2015) har ydet faglig sparring på projektgruppens scenarier. Hans kommentarer er inkluderet her, da de på fin vis illustrerer, hvilke meget forskelligartede elementer, der skal tænkes ind, når e-undervisning skal bringes i spil i praksis.

- ☐ Mange gode og relevante forslag. Det er godt, at lærerroller og fordeling af ansvar imellem lærere er godt beskrevet.
- ☐ Vær forsigtig med at lægge vægt på it. Det hele handler primært om pædagogik og didaktik. Og her skal relevante kompetencer findes og beskrives.
- ☐ Jeg savner forslagene bygges op omkring projekter, hvor lærere og elever skal skabe noget sammen: Det samler fokus og skaber inspiration til at lærere og elever selv kan udtænke resten.
- ☐ Langt mere detaljerede og præcise beskrivelser, hvis lærere skal kunne anvende forslagene. Der ligger fortsat et arbejde i at gennemtænke og detaljeret beskrive en række forhold:
 - ☐ Løbende evaluering - konkrete metoder og anvisninger knyttet til undervisningsforløb?
 - ☐ Flipped classroom - hvad er formålet? Anden faglighed? Træne eleverne i lektielæsning/ forberedelse? Som støttelærer i timerne?
 - ☐ Hvad skal eleverne konkret bygge, konstruere, producere i forslagene?
 - ☐ Hvad er forudsætninger? Og hvad er læringsudbytte?
 - ☐ Hvad er læringsmålene?

Projektgruppens anbefalinger

Helt overordnet kan udbredelse af e-læring og e-undervisning i uddannelsessystemet

- ☐ Øge fagligheden og skabe fleksibilitet.
- ☐ Skabe sammenhæng mellem skoler og praktikpladser.
- ☐ Øge uddannelsesniveaut i bygder.
- ☐ Gøre samfundet mere konkurrencedygtigt på den digitale front.
- ☐ Skabe flere fleksible arbejdspladser i et land med store geografiske afstande.

På samme tid indeholder hvert e-læringsprojekt nogle store udfordringer, som bl.a. omhandler nogle af de nævnte underliggende emner

- ☐ It-kompetencer på skolerne.
- ☐ It-udstyr og økonomi.

- ☐ Lærernes it-pædagogiske viden og efteruddannelse.
- ☐ Lærernes it-didaktiske viden og efteruddannelse.
- ☐ Ensretning af progression af elevernes it-kompetencer i grundskolen.
- ☐ Økonomisk belastning ved dobbeltlærerrolle.
- ☐ Research af undervisningsprogrammer og administrative uddannelsesplatforme; herunder Lectio, Firstclass, Moodle, Office365, Edaptio m.m.

At udbrede e-læring og e-undervisning er så omfangsrigt, at det næsten har karakter af en selvstændig uddannelsesreform. Projektgruppen anbefaler derfor, at man i det videre reformarbejde ikke undervurderer opgaven og har fokus på både det tekniske og kompetencemæssige.

Afsnit F: Litteraturliste

Atuarfik Digitaliusoq (2017). *“Atuarfik Digitaliusoq - Den Digitale Folkeskole 2018-2019”*. Nuuk: Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke.

Jensen, P. V. B, L. Stefánsdóttir, J. L. Jensen og L. Mondus (2017). *“eGUX i Grønland - En indstilling om e-undervisning i Grønland”*. Nuuk: Departement for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke.

LØFT (2018). *“Et løft af den grønlandske folkeskole - En projektbeskrivelse”*. Nuuk.

<https://www.avannaata.gl/-/media/avannaata/Filer/Nyheder/2018/05/Et%20lft%20af%20den%20grnlandske%20folkeskole.ashx?la=da>.

Øgaard, A. (2015). *“Fjernundervisning i skolen i Grønland”*, Ph.d. afhandling, Nuuk: Ilisimatusarfik.

Indstilling fra projektgruppen

Overbygningen

Følgende er projektgruppen Overbygningens indstilling til Departementet for uddannelse hvad angår overbygningen i et fremtidigt fleksibelt og sammenhængende uddannelsessystem.

Projektgruppens opgave

Formålet med projektgruppens arbejde: Gruppen skal fremkomme med forslag organisatoriske, samarbejds-mæssige og administrative strukturer imellem de eksisterende undervisnings- og vejledningsaktiviteter på 9.-10. klassetrin, de eksisterende gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser og andre nye former for ungdomsuddannelser. Forslag, der underbygger et sammenhængende og fleksibelt 4-årigt undervisningsforløb på 9.-12. klassetrin. Et undervisningsforløb, hvor eleverne dels kan vælge at påbegynde en af de eksisterende gymnasiale og erhvervsuddannelser efter 10. klassetrin – og dels kan vælge at fortsætte i minimum to år med andre former for ungdomsuddannelser. En skolegang, hvor eleverne gennem forskellige former for fleksible modulopbyggede undervisningsforløb tilegner sig praktiske og teoretiske kompetencer, der sætter den enkelte i stand til efterfølgende at videreuddanne sig - eller træde ind på arbejdsmarkedet

I projektgruppens arbejde bør overvejes:

Udvikling af

- Samarbejdsprocedurer
- Samarbejdet med Grundskolen (1.-8. klassetrin)
- Samarbejdet og ansvarsfordelingen med Majoriaq
- Samarbejdet med det uddannelses- og arbejdsmarked, der ligger i forlængelse af Overbygningen
- ~~Økonomiske, kapacitets- og lovgivningsmæssige konsekvenser~~

Præcisering af kommissorium

Tydeliggørelse af den enkelte gruppes opgave

Med det formål at præcisere projektgruppens opgave har projektgruppen beskrevet tre fokusområder. Denne beskrivelse er foretaget med udgangspunkt i både gruppens kommissorie og den øjeblikkelige status for projektgruppens arbejde. De beskrevne fokusområder er altså ikke nye områder, men blot en måde at konkretisere kommissoriets indhold på - og koble dette med projektgruppens hidtidige arbejde.

Fokusområder:

- 1) Beskrivelse af de muligheder og udfordringer, der eksisterer allerede på nuværende tidspunkt hvad angår samarbejdet med de øvrige institutioner (som i fremtiden vil være en del af *Overbygningen*).
- 2) Konkretisering af hvordan mulighederne i et fremtidigt fleksibelt og sammenhængende uddannelsessystem optimeres og udfordringerne imødegås i *Overbygningen*. Herunder hvordan der i forbindelse med overgangen fra *Grundskolen* til *Overbygningen* skabes kan strukturer og et samarbejde, som understøtter, at elever med forskellige grader af modenhed og studieparathed, fastholdes i *Overbygningen*.
- 3) Uddybning af en fremtidig klar rollefordeling de forskellige aktører imellem. Herunder en beskrivelse af mulige administrative tiltag og det praktiske samarbejde.

OBS. Konkret rettelse i kommissoriet.

Under overskriften *I projektgruppens arbejde bør overvejes* står der bl.a. *Økonomiske, kapacitets- og lovgivningsmæssige konsekvenser*. Dette punkt udgår. Projektgruppen skal altså ikke inddrage dette i arbejdet.

Struktur og indhold

Projektgruppens endelige produkt tager sit udgangspunkt i kommissoriet og de ovennævnte fokusområder – og en disposition som følgende:

- A) Formålet med projektgruppens arbejde (jævnfør kommissoriet)
- B) Beskrivelse af de muligheder og udfordringer, der eksisterer allerede på nuværende tidspunkt hvad angår samarbejdet med de øvrige institutioner.
- C) Konkretisering af hvordan mulighederne i et fremtidigt fleksibelt og sammenhængende uddannelsessystem optimeres og udfordringerne imødegås i *Overbygningen*.
- D) Uddybning af en fremtidig klar rollefordeling de forskellige aktører imellem
- E) +
- F) Afslutning og konklusion
- G) Liste over anvendt litteratur, undersøgelser, rapporter m.v.

Formål

Formålet med projektgruppens arbejde: Gruppen skal fremkomme med forslag organisatoriske, samarbejds- og administrative strukturer imellem de eksisterende undervisnings- og vejledningsaktiviteter på 9.-10. klassetrin, de eksisterende gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser og andre nye former for ungdomsuddannelser.

Præambel

Det har for gruppen været et interessant og udfordrende udarbejde indstillinger til en ny og fleksibel struktur for det grønlandske uddannelsessystem. Interessant at bidrage til et vigtigt fremsynet arbejde med uddannelsessystemet, og samtidig udfordrende at komme til forståelse af den opgave projektgruppen konkret er blevet sat over med begrænset tid til rådighed.

Projektgruppen har vi gjort et konstruktivt forsøg på at dykke ned i opgaven og give de bedste anbefalinger til det videre forløb. Og grundlæggende ser gruppen det som et privilegium at kunne deltage processen og give sine anbefalinger med på vejen.

Anbefalingen er delt op i overgangen 8. til 9. klasse (bygd til by), på 9.-10. klasse og på 11.-12. klasse. Til hvert afsnit knytter sig en række konklusioner, de er som følger:

- I første afsnit peges på, at man bør tænke overgangen fra bygd til by fleksibel med inddragelse af forældre og inddragelse af fjernundervisning for elever, som ikke er modne til tidlig udflytning ved afslutningen af 8. klasse.
- I andet afsnit gives eksempler på, at mange tiltag kan køre (og kører) under den eksisterende lovmæssige ramme. Projektgruppen indstiller deraf at prioritere at støtte og styrke institutionernes evne til at implementere nye tiltag.
- I sidste afsnit fokuseres på 11.-12. klasse, hvor et stigende antal aktører er i spil. Her gives eksempler på, at projektgruppens opgave afhænger af andre projektgruppers beslutninger. Videre at strukturer og interaktioner mellem institutionerne er komplekse, hvorfor en analyse af samarbejdsprocedurer kræver et indgående kendskab til de implicerede institutioner og den kontekst de kommer til at operere i. Der peges deraf på, at man i arbejdet med at beskrive samarbejdsprocedurer vælger at dedikere ressourcepersoner, der konkret er involveret i det pågældende samarbejde.

Overordnet set ser projektgruppen en styrke i 12 års obligatorisk skolepligt med et nyt tilbud til ungemålgruppen.

Udfordringer og muligheder

Overgangen mellem 8. og 9. klasse

Situation

En andel af eleverne flytter fra bygd til by. Andre forbliver i deres by. Umiddelbart har det ikke de store konsekvenser for de som bliver i deres by. De forbliver i de samme institutioner og berøringsflader og rammer forbliver uændrede. Modsat oplever elever fra byggerne at skulle flytte hjemmefra i en tidlig alder. Overgange fra bygd til by kræver derfor et særligt samarbejde mellem de implicerede institutioner.

Udfordringer

Mange unge er ikke modne til at forlade forældre i denne tidlige alder og det kan give personlige problemer eller senfølger senere i livet. Det kan gøre mere skade end gavn.

Erfaringen (blandt voksne medlemmer fra projektgruppen) viser også, at de fleste 8. klasse elever er stadig meget umodne og har brug for meget støtte og omsorg, når de flytter til byen. Fra gruppens folkeskoleelever lyder det, at mange elever i netop 8. klasse er umodne med behov for forældre støtte.

9. klasse elever er fordelt i to, hvor nogen er modne og andre ikke er modne.

Egne erfaringer viser at selvom flytningen er sket så godt som muligt og uden at barnet føler det som skade, så kommer der senfølger senere i livet. Mange kommer ikke videre i systemet og får misbrugsproblemer.

Flytningerne bør derfor generelt vurderes i samarbejde mellem lærere og forældre, og flytningen skal ikke være tvungen.

Muligheder

Vi skal derfor fra projektgruppen anbefale at obligatorisk flytning af bygdebørn tidligst sker efter endt 9. klasse, eller helst at de kan udfører 10. klasse i bygden. Modne elever kan evt. flyttes fra 8. klasse. Elever der bliver længere tid i bygden kan evt. knyttes til klasser i byen via fjernundervisning og evt. besøge byen i perioder med henblik på en gradvis overgang. Vurderingen af hvornår et barn flyttes skal foretages af en ekspertise.

En ulempe ved at flytte børnene for sent fra bygd til by kan være, at sent flyttede elever misser det næste niveau af brobygningen fra 10. til 11. klassesettrin.

For at styrke overgangen foreslås en række aktiviteter, der generelt skal fungere som et samarbejde mellem skole og elevhjem (fra byen) og lærere og forældre (fra bygden).

Vurdering af modenhed/parathed

Som det er praksis mange steder i dag, bør der foretages en vurdering af hvorvidt eleven er moden til flytning. Samarbejdet indledes flere måneder før flytning.

Elevhjemmene skal have indsigt i de enkelte elever før de kommer til byen.

Elevhjemmene skal være døgnbemandet, da børnene har brug for ekstra støtte/ekstra forælder. Der skal være hjemlige omgivelser, så børnene føler mindst mulig afsavn til deres hjem.

Der skal være klar ansvarsfordeling mellem forældre, elevhjem og skolen. Erfaring viser at nogle forældre sender deres børn afsted til elevhjemmene og "slipper" ansvaret for børnene. Faste rammer f.eks. børn skal hjem i ferier og kun skal opholde sig i elevhjemmene i skoleperioder.

Brobygning

Eleverne bør komme til praktikperioder i byen og prøve at bo en uge i elevhjemmene og følge med i skolen inden de flytter evt. med en forælder. Her får de mulighed for at få kendskab til deres kommende klasse og livet i byen/elevhjemmet.

E-learning

Hvad end man flytter eleverne efter 8., 9. eller 10. klasse anbefales det at gøre brug af e-learning i bygderne, det være sig for at vænne eleverne til i tilfælde af lærermangel. Evt. tage udgangspunkt i erfaringer fra Grønland samt undersøge den norske og islandske skoleordning, hvor der bruges meget e-learning.

9.-10. klasse

Situation

Udgangspunktet er 9. og 10. klasse, hvor eleverne løbende arbejder mere og mere med afklaring for videre retning på ungdomsuddannelserne. I projektgruppen Overbygningen er der sket sparring med projektgrupperne Andre ungdomsuddannelser, EUD og GUX. Blandt andet har vi bedt hver af grupperne beskrive samarbejdsrelationer mellem udvalgte institutioner.

Udfordring og anbefaling

Projektgruppen har gennemgået anbefalinger fra bl.a. projektgruppen Andre former for ungdomsuddannelser. For de enkelte anbefalede aktiviteter har gives her et bud på afledte aktiviteter.

Personlig udvikling

Faget eksisterer allerede i folkeskolen i dag. Kunne udbygges med inddragelse af eksterne aktører såsom psykolog, MIO, Red Barnet, Paarisa, skolens socialarbejder, Center for national vejledning, sundhedsvæsen, kommune. Projektgruppen Overbygningen anbefaler, at der nedsættes et udvalg med relevante aktører, som arbejder med, hvordan faget personlig udvikling kan udbygges og implementeres på skolerne. Herunder også hvilke samarbejdsaftaler der i fagets drift bør indgås med eksterne.

Interaktion med arbejdsmarkedet i Grønland

Projektgruppen Overbygningen anbefaler at se nærmere på eksisterende tiltag som Qaqisa materialerne udarbejdet af CSR Greenland. Videre at der afdækkes nærmere hvad angår eksisterende brobygningsforløb i samarbejde med det omgivende samfund. Der eksisterer i dag mange tiltag i denne kategori, herunder erfaringer med praktikforløb. Konkret anbefaler gruppens folkeskoleelever at vide mere om deres muligheder efter folkeskolen generelt og flere praktikperioder for at blive afklaret om fremtidige jobmuligheder.

Afklaring til videre uddannelse på skoleskemaet

Indholdsmæssigt tænkes inddragelse af Qaqisa materialerne samt brobygning til EUD, GUX og Andre ungdomsuddannelser. Dette bør tænkes som et samarbejde mellem Majoriaq og skolevejlederne.

Realkompetencer: IT, særlige sprogforløb, særlige forløb i andre fag efter behov (niveaudeling).

Læringsmål i skolefag dækkes ind af emner/kurser.

Projektgruppen Overbygningen foreslår at revidere læringsmål og læreplaner for grundskole for at tydeliggøre brugen af IT samt realkompetencer i fag og fagområder.

Mentorordning med udgangspunkt i mindre grupper (fx 10 elever pr. mentor), mentorerne kan/bør inddrages i faget "Personlig udvikling". Særligt fokuseres på elever der flytter hjemmefra = "Ekstra forældre"

Det bør afklares i hvilket regi mentorordningen skal placeres og overvejes om alle elever har behov for en mentor. Generelt er der behov for at se på en professionaliseret vejledning, herunder en tilpasset vejledning afhængigt af behov: Er det noget skolemæssigt, personligt eller psykologisk støtte/vejledning eleverne har brug for. Videre bør mentor være én, der kender eleven godt. Gruppens folkeskoleelever peger på at det især for en bestemt gruppe af udfordrede elever er behov for en på skolen til at tale med - en mentor.

Ud fra disse case-eksempler når frem til at følgende:

- Det er vores vurdering, at mange af foreslåede tiltag (jf bilag 1) ligger inden for rammerne af den gældende lovgivning hvad angår 9. og 10. klasse i dag. Det gælder både initiativer inden for vejledning samt læreplaner og læringsmål. Det er videre gruppens vurdering, at mange af disse tiltag allerede eksisterer rundt omkring i landet, men at de som helhed ikke er tilstrækkeligt implementeret i folkeskolen i dag. Tiltagene strandede ofte på manglende menneskelige ressourcer og en mangel på struktureret og målrettet tilgang til implementering og evaluering. Der skal nødvendigvis foretages lovmæssige ændringer ved

overgangen til 12 års obligatorisk skolepligt, men hvad indgår indholdet op til 10. klasse, vurderer vi at rammen i høj grad er til stede i dag.

- Vi foreslår derfor dels, at det prioriteres at styrke underviserne og institutionernes kompetencer inden for implementering af nye tiltag. Der bør sættes fokus på at styrke underviserne via aktuelle emner og eksempler med inddragelse af aktuelle og tidssvarende materialer. Konkrete eksempler skal tydeliggøres og i højere grad illustreres. Underviserne skal stilladseres i deres udvikling. Dette er af afgørende betydning for, at underviserne i højere grad inddrager områderne i undervisningen og for elevernes udbytte af undervisningen. Projektgruppens folkeskoleelever efterlyser konkret veluddannede lærere, som klargør formålet med undervisningen og giver perspektiver. Hvad angår undervisningsmaterialer indstiller projektgruppens folkeskoleelever konkret flere og bedre undervisningsmaterialer med niveau-opdeling for at styrke en differentieret undervisning.

Vi peger med dette på, at der i dag er gode rammer rent lovgivningsmæssigt for 9.-10. klassetrin. Videre at der i dag kører og har kørt et større antal tiltag, som falder i tråd med initiativer foreslået af flere projektgrupper hvad angår overbygningen. Der er med disse tiltag gjort værdifulde erfaringer – det drejer sig om evaluere puljen af disse tiltag og implementere den gode praksis over hele landet. Det drejer sig således ikke nødvendigvis om at opfinde nyt fra bunden inden for 9.-10. klasse, men om at styrke implementeringen af eksisterende tiltag. For en forskningsforankring på dette perspektiv, henvises til phd studerende Miillaaraq Lennerts studie af folkeskolen, herunder den seneste artikel *Coherence in the Greenlandic Education system? Educational Planning & Evaluation in Greenland from a Complexity Theory Perspective* (Lennert, 2018). En af hovedkonklusionerne går på at styrke skolerne i en struktureret tilgang til at implementere tiltag og videre en professionel tilgang til løbende udvikling og evaluering.

Der henvises videre til andre evalueringsrapporter lavet vedrørende folkeskolen i Grønland samt vejledningsindsatsen i Grønland. Disse evalueringsrapporter peger på områder, der bør udvikles med hensyn til metoder, kompetencer, evaluering, samarbejde, ledelse såfremt det faglige niveau skal hæves. Anbefalingerne fra disse rapporter bør der arbejdes målrettet og systematisk med.

- EVA -evalueringsinstituttet "Grønlands Folkeskole 2015"
<https://www.eva.dk/grundskole/groenlands-folkeskole>
- Ekspertgruppen vedrørende styrkelse af sprogtilegnelse:
<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Uddannelse/Sprograpport%20KAL-DA%202018indd-1.pdf>
- Evaluering af vejledningsindsatsen i Grønland
http://vejledning.net/Dokumenter/Evalueringsrapport_Vejledningsindsatsen%20i%20Gr%C3%B8nland_juni2011.pdf
- Fagevaluering Grønlandsk på mellemtrinnet 2016 <http://www.iserasuaat.gl/da/Foer-%20og%20Folkeskolen/Folkeskole/Publikationer/Evalueringer>
- <http://www.iserasuaat.gl/kl-GL/Foer-%20og%20Folkeskolen/Folkeskole/Publikationer/Evalueringer>

Rent ledelsesmæssigt ser projektgruppen Overbygningen en række udfordringer den dag i dag hvad angår placering af ansvar institutioner imellem. Såfremt der udvikles "andre former for

ungdomsuddannelser” som tager et tværfagligt afsæt mellem eksisterende ungdomsuddannelser, f.eks. folkeskolen og erhvervsuddannelser, anbefales det at sikre, at uddannelsen bliver forankret ledelsesmæssigt, økonomisk, lovgivningsmæssigt og fagligt i en enhed/institution. Denne nye institution kan dernæst operere, eksempelvis ved hjælp af leverandørmodellen.

Vælges leverandørmodellen ønsker vi at pege på en række udfordringer, der bør adresseres. Det bør overvejes hvordan modtager af en ydelse kan agere rent ledelsesmæssigt for at sikre en ressource det kommende skoleår. Inden for institutionen kan der planlægges og ansættes relevante lærere. Når det gælder en ekstern institution kan ressourcerne ikke sikres på samme vis, og det kan derved være en udfordring at planlægge og sikre sig de rette ressourcer fremadrettet. Som eksempel kan en mindre brancheskole være den eneste der udbyder en bestemt ydelse, og der vil kunne opstå en problemstilling i forhold til at prioritere egne uddannelser og leverancer til et større antal folkeskoler. At skulle levere en fysisk undervisning på et større antal folkeskoler spredt i landet forekommer også vanskeligt også hvad angår rejsetid. Her anbefales at overveje perspektiverne i fjernundervisning med lokal understøttelse.

Der indstilles heraf, at der nedsættes en gruppe af ressourcepersoner fra institutioner som helt konkret skal indgå i et samarbejde, og at man beder disse om at gennemtænke konkrete scenarier og cases.

11.-12. klassetrin

Situation

De fleste elever koncentrerer i campusbyerne Ilulissat, Aasiaat, Sisimiut, Nuuk og Qaqortoq. Derudover vil andre byer med EUD uddannelser være i spil, såsom Narsaq (Inuili), Paamiut (Søfartsskolen), Upernaviarsuk (Fåreholderskolen), evt. flere. Umiddelbart vil det blive tale om etablering af tre spor: EUD, GUX og Andre ungdomsuddannelser.

Udfordring og anbefaling

Vores fokus er samarbejdet mellem institutionerne på 11. og 12. klassetrin. Opgaven er at udpege og beskrive relevante samarbejdsrelationer. Det er dog vanskeligt at beskrive disse samarbejdsrelationer da de konkrete initiativer defineres hos andre grupper.

Afgørende for det videre arbejde er en forudgående afklaring hvad angår den overordnede organisatoriske styring. Denne opgave ligger hos gruppen Organisation. Det overordnede spørgsmål er hvorvidt der etableres en campus som styrende enhed eller om der bliver tale om at bibeholde selvstyrende enheder, som leverer ydelser ud fra rammeaftaler.

På samme vis bør andre organisatoriske strukturer fastlægges. Et eksempel kunne være indsparket fra Christine Tønnesen (CT), Center for National Vejledning i skrivet *Infobrev fra National Center for Vejledning, 30/10 2018*. CT peger på vigtigheden af at revidere strukturen for vejledningsområdet, herunder centerets ansvar og beføjelser. Situationen er kompleks, deres rolle er i et vist omfang uklar og interaktionerne med andre institutioner kompleks og mangfoldig. Man kunne forestille sig, at en del af reformen var at se på nye konstellationer, som det anbefales af CT. Projektgruppen

Overbygningen anbefaler, at der nedsættes arbejdsgrupper inden for specifikke områder med specifikke kompetencer til at foretage grundige analyser af strukturer og sammenhænge.

I forrige afsnit (9.-10. klassesettrin) blev der peget på vigtigheden af at bygge på eksisterende erfaringer og god praksis. Der gælder også her. Måske erfaringer er gjort, og vi peger på, at der samles op og evalueres på disse erfaringer både hvad angår indhold, struktur og samarbejdsaftaler. Dernæst at der laves en plan for implementering på de relevante institutioner.

Som minimum er følgende nuværende institutioner i spil: folkeskolen, EUD, GUX, Majoriaq og videregående uddannelser. Derudover en række andre instanser såsom kommunen, Center for National Vejledning, erhvervslivet, Fonden for entreprenørskab, PKU/AMA kurser og MIO. Se videre fra Andre ungdomsuddannelser i bilag 1.

En yderligere udfordring vi ønsker at udpege er nye krav til undervisere, som potentielt vil skulle undervise et nyt segment. Eksempelvis brancheskolelærere der skal undervise folkeskoleelever eller gymnasielever, der skal undervise elever på Andre ungdomsuddannelser. Der er nye hensyn at tage både rent didaktisk og i tilpasningen af det faglige niveau. Det anbefales at underviserne rustes didaktisk og fagligt til disse nye arbejdsopgaver.

Uddybning af en fremtidig klar rollefordeling de forskellige aktører imellem

Som nævnt i ovenstående anbefaler projektgruppen Overbygningen, at man udpeger ressourcepersoner fra samarbejdende institutioner til at uddybe rollefordelinger institutionerne imellem.

Afslutning og konklusion

Afsluttende ønsker projektgruppen Overbygningen at fremsætte følgende anbefaling til processen i det videre arbejde. For en gruppe som vores, der sammensættes af medlemmer med travle job i hverdagen, er det afgørende, at gruppen får en sekretær stillet til rådighed. Som medlemmer af projektgruppen har vi primært haft mulighed for at afsætte tid lige omkring de indkaldte møder, og ikke haft overskud eller tid videre at arbejde på projektet. Her ville øget sekretærfunktion kunne have bragt os længere i processen.

Som eksempel bør en sekretær have til ansvar at indkalde til møder, samle trådene, holde gruppen fast på opgaven, styre og samle op på møder, nedfælde gruppens arbejde på skrift, foretage opsøgende og afdækkende arbejde, indhente rapporter/baggrundsmateriale mv. Poul Klitgaard har gjort et stort stykke arbejde, og har langt hen ad vejen udfyldt denne rolle. Dels er der dog for mange grupper til, at en enkel person kan løfte opgaven, og videre mener vi, at det er sundt med en vis adskillelse mellem styregruppen og projektgruppen.

Også en kommentar til online-møderne. De er vanskelige for en gruppe af medlemmer, der ikke kender hinanden, og som sidder med en kompleks opgave, som er svær at få hånd om. Som en af de store omkostninger kan nævnes, at det er svært at agere på sit andetsprog i denne kontekst.

Konkluderende ser projektgruppen Overbygningen et stort potentiale i 12 års obligatorisk skolepligt med et nyt tilbud til ugemålgruppen. Det vil styrke uddannelsessystemet.

Samtidig anbefaler gruppen at bygge på erfaringer og god praksis blandt eksisterende initiativer, og videre prioritere at støtte og styrke institutionernes evne til at implementere nye tiltag. Genbrug så vidt muligt hvad der fungerer. Yderligere at man i det videre arbejde dedikerer ressourcepersoner fra samarbejdende institutioner til at uddybe rollefordelinger institutionerne imellem.

Bilag

Bilag 1. Anbefaling fra projektgruppen Andre former for ungdomsuddannelser: oplæg til aktører og deres interaktioner

Hvem	Hvad
Kommunen	Social indsats Medudvikling af socialøkonomiske virksomheder til den svageste gruppe af elever.
Center for national vejledning	Løbende vejledning af elever
Lokalt erhvervsliv	Til undervisningssamarbejde i 9-12 klasse. For eksempel: <ul style="list-style-type: none">- Bankfolk til økonomikurser.- Fiskefabrikker til behandling af fisk.- Enkeltmandsvirksomheder.
Undervisere på AMA og PKU kurser	Folk fra brancheskolerne der bliver inkluderet i relevant undervisning i 9-12 klasse. (Disse bør tænkes ind som en vigtig del af undervisningen især i 11. og 12. Klasse.
Fonden for entreprenørskab	Undervisere til innovation og entreprenørskab
Majoriaq	Andet relevant uddannelse og koordinering i samarbejde med folkeskolerne.
MIO	Støtte og vejledning af elever.
Skoler med vekseldannelser	Brug af deres faciliteter (a la værksteder og køkkener) når eleverne er i praktik.
... Andre	

Bilag 2: Input fra gruppens folkeskoleelever Ivaana og Emma

De fleste anbefalinger er indarbejdet i gruppens indstilling. Her følger den komplette liste af anbefalinger.

Mere forældre støtte

Mange er umodne

Eleverne ved ikke hvad mulighederne er

De har svært ved at følge med i undervisningen i folkeskolen

Flere mandlige lærere fordi drengene mangler rollemodeller

Folkeskolen er mest for piger

Flere praktikmuligheder, så eleverne kan vælge hvor de vil arbejde når de bliver større

Flere sprogfag

Flere bøger i undervisningen

Niveaudelte bøger

En som man kan tale med i skolen

Lære skolen bedre at kende

Onlineskole og aftenskole

Mere ud i naturen i naturfag

Ordentligt uddannede lærere

Et formål med undervisningen

Projektgruppen Løn, anlæg & organisationsstruktur

Indhold

Projektgruppens opgave og kommissorium:	100
Arbejdsgange, Modeller og Cases	100
Leverandør- og Styringsmodel	100
Uddybning af styringsmodeller	101
Case Sisimiut.....	103
Organisering og styring af et Campussamarbejde - og overbygningen i FS.....	104
Diskussion uddannelsesseminar 25.-26. oktober 2018.....	105
Dag 1 og 2:.....	105
Anbefalinger	109

Projektgruppens opgave og kommissorium:

Projektgruppen skal fremkomme med forslag til organiseringen af uddannelsessystemet. Dette skal sikre at alle aktører i uddannelsessystemet opfatter sig som en del af en samlet enhed. En enhed, hvis mål er et sammenhængende og fleksibelt uddannelsessystem, hvor alle arbejder for, at langt flere unge end det er tilfældet nu gennemfører en kompetencegivende uddannelse.

Derudover skal projektgruppen fremkomme med et samlet forslag til de løn- og anlægsmæssige konsekvenser af en kommende uddannelsesreform.

I projektgruppens arbejde bør overvejes:

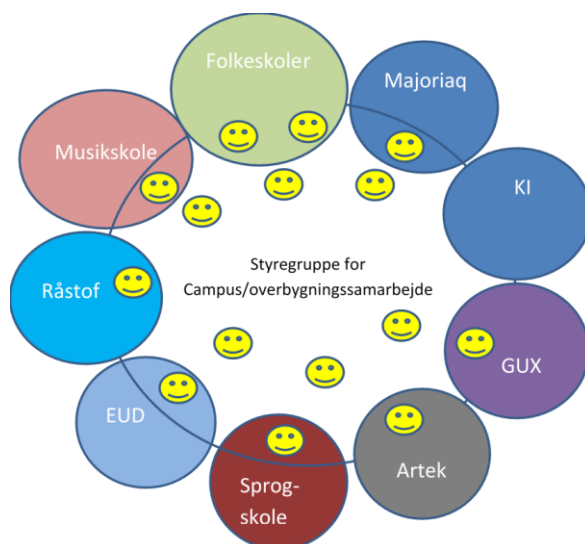
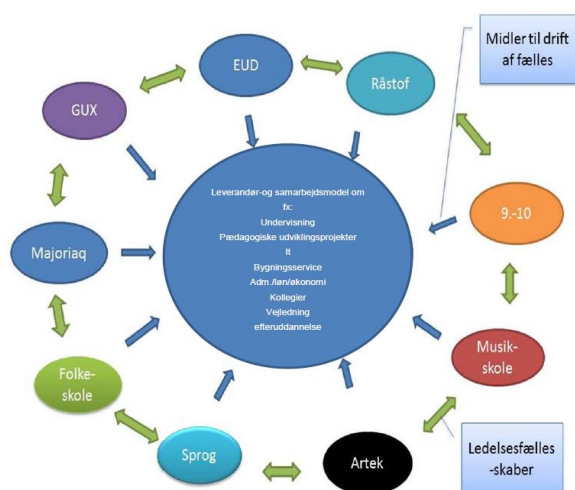
- Udvikling af organisationen
- Arbejdsgange/administration
- Samarbejdsrelationer

I kommissoriets oprindelse blev projektgruppen bedt om at sætte fokus "løn og anlæg", hvilket af forskellige årsager ikke kunne lykkes. Efter flere møder desangående blev det i samråd med projektkoordinatoren besluttet at udelade "Løn og anlæg" og i stedet fokusere dybdegående på "organisation og struktur".

Arbejdsgange, Modeller og Cases

Projektgruppen valgte at sætte fokus på Qaqortoq og Sisimiut, hvor der blev taget udgangspunkt i KTI og Campus Kujalleq. For hver udd. institution blev der opstillet cases, der skulle danne grundlag for tests af de organisatoriske og strukturelle modeller, der i arbejdsgruppen blev udtænkt.

Leverandør- og Styringsmodel

Uddybning af styringsmodeller

Dette oplæg tager afsæt i at komme med forslag til, hvordan forskellige institutioner med hver deres uddannelsesområde, kultur og styringsmekanismer kan arbejde sammen ift. at få visionerne i uddannelsesreformtankerne 2018 til at lykkes.

Campus med administrative- og ledelsesfællesskaber

I dette forslag til en ny fleksibel struktur gøres der op med en campus tankegang, hvor campus og dennes uddannelsesretninger er underlagt én fælles ledelse og for nogens vedkommende bestyrelse, da dette i stedet kan betragtes som en fusion.

I stedet skal campus forstås som et samarbejde mellem en række ligeværdige selvstændige uddannelsesretninger, hvilket vil give plads til fokus og prioritering af de enkelte uddannelsesområder.

Det enkelte uddannelsesområde kan have sin egen organisatoriske struktur (bestyrelse eller andet) men vælger frivilligt eller under krav i regelgrundlag for driften af uddannelsen, at indgå i et samarbejde med andre institutioner i nærområdet, herunder f.eks. anvendelse af bygningsmasse.

I forhold til den nuværende struktur på f.eks. på brancheskolerne KTI og CAK, så vil der altså være tale om en opsplitning af deres uddannelsesområder i mindre enheder, der herefter kan vælge at indgå i samarbejder. Nedenstående model tager, som eksempel, udgangspunkt i samarbejdsmuligheder i Sisimiut.

Leverandørmodel

Modellen skal forstås sådan, at de enkelte uddannelsesretninger kan indgå i samarbejder, hvor ét uddannelsesområde, der har kompetencer på et specifikt område, kan varetage drift af dette mod betaling fra andre deltagende uddannelsesområder.

Eksempelvis kan GUX have kompetencer inden for IT og således varetage drift af IT for alle deltagende uddannelsesområder. Helt oplagt ift. Uddannelsesreformen, er samarbejde om undervisning, hvor der f.eks. kan indgås aftaler om levering af undervisning imellem f.eks. GUX og folkeskolen.

Da der er tale om samarbejde mellem selvstændige uddannelsesområder, vil de, der driver et specifikt område, således i høj grad skulle tage hensyn til og inddrage de deltagende parter. Såfremt et uddannelsesområde ikke ønsker at indgå i et specifikt administrativt samarbejde, skal denne selv stå for driften af dette ifm. egne behov.

Ledelsesfællesskaber

Ud over samarbejde vedr. undervisning, vejledning eller drift af specifikke områder og efter specifikke aftaler vurderes det, at uddannelsesområderne kan indgå i ledelsesfællesskaber – og at der her både kan være tale om frivillige og tvungne fællesskaber.

Fællesskaberne vil have til sigte, at uddannelsesområderne samarbejder på et ledelsesmæssigt plan – der kunne eksempelvis være tale om sparring på ledelsesmæssige spørgsmål, planlægning ift. undervisning og de involverede lærere, drift af specifikke områder og samarbejde på tværs af uddannelsesretninger og uddannelse – her særligt med tanke på uddannelsesreformens samarbejde fra 9. til 12. klassetrin hvor der vil være tale om en høj grad af koordinering for at give 9.-10. klasses eleverne en godt indblik i mulighederne i 11.-12. klasse og en glidende overgang. Oven i det daglige arbejde med medarbejderne inden for egen uddannelsesområde indgår de daglige ledere altså nu også i et ledelsesfællesskab, hvor de forventes at bidrage aktivt til at løse opgaver uden for deres egen enhed.

Skal det lykkes, indebærer det blandt andet, at ledelsesteamet:

- har et motiverende formål

- føler sig forpligtet af fælles, ambitiøse målsætninger og sætter hensynet til helheden over særinteresser

- har et samspil, hvor lederne udfordrer hinanden, deler erfaringer og ideer og bakker hinanden op.

Præmissen for, at ledelsesfællesskabet kan fungere, og gevinster kan høstes er, at deltagerne stoler på hinanden. For at opnå den tillid kræver det blandt andet, at ledelses-teamet:

- betragter hinanden som lige medspillere

- taler frit og fortroligt og tør vise deres tvivl og svagheder

- er loyale over for hinanden og over for teamets beslutninger

Fordele ved ny struktur

Det vurderes, at et ægte samarbejde kun kan ske mellem ligeværdige parter, og at de bedste resultater opstår, når alle involverede parter arbejder sammen mod fælles mål og med fælles interesser – umiddelbart synes den foreslåede nye organisationsstruktur at skabe grundlag for dette. Samtidigt giver modellen mulighed for ekspertise og fokus på det enkelte uddannelsesområde i modsætning til en reel fusionsmodel, hvor Campus som helhed skal tilgodeses og ledes af én leder uden at denne nødvendigvis har særlig viden og/eller interesse i de involverede uddannelsesområder.

Et samarbejde mellem selvstændige uddannelsesretninger giver de enkelte retninger mulighed for samarbejde med andre, ligesom det giver dem mulighed for at prioritere områder inden for eget felt.

Ved selvstændige uddannelsesområder, hvor det enkelte område består af et afgrænset fagområde, er det muligt at sikre, at ansatte inden for dette vil være underlagt en ensartet praksis ift. aflønning og personaleforhold – dette har vist sig vanskeligt på institutioner, der dækker et bredt fagområde. Denne fleksible model vil give plads til det enkelte uddannelsesområde, ledelsesrum til lederen og meningsfyldte samarbejder, hvor motivation er den drivende faktor.

Organisationsformer

Nedenstående er kort beskrevet forskellige kendte organisationsformer som benyttes på uddannelsesinstitutioner.

Campussamarbejde fusion

Uddannelsesinstitutioner kan indgå i campussamarbejder, som rent praktisk består i, at bygningerne ligger i fysisk nærhed af hinanden. Det vil typisk være i form af en fælles bygning eller som bygninger, der grænser op til hinanden.

Et campussamarbejde kan bestå af forskellige uddannelsesinstitutioner og kommunale institutioner. Det kan eksempelvis være med et alment gymnasium, en erhvervsskole, et center for folkeskolens ældstetrin mv.. Ved campus kan der også ligge et idrætsanlæg, kulturhus, musikskole eller lignende.

Institutionernes fysiske placering giver et tættere lokalt samarbejde mellem forskellige uddannelser om at skabe et mere sammenhængende og attraktivt uddannelsesmiljø i lokalområdet. Derudover giver en campus mulighed for bedre udnyttelse af lokale- og andre bygningsmæssige faciliteter, eksempelvis ved fælles udnyttelse af kantine, idrætsfaciliteter m.v.

Uddannelsesinstitutioner kan lave samarbejdsaftaler om i fællesskab at eje og drive bygninger, herunder etablere administrative fællesskaber.

Administrative fællesskaber beslutningskompetence ligger hos den enkelte leder.

Samarbejdet mellem de omfattede institutioner kan foregå inden for samme institutionstype eller på tværs af institutionstyperne, da det administrative fællesskab er

rettet mod de tekniske og administrative opgaver samt driftsfunktioner, som institutionerne i vidt omfang har til fælles. Der er derfor ikke noget krav til den geografiske placering af et administrativt fællesskab.

Samarbejdsmodellen og leverandørmodellen

Et administrativt fællesskab i form af samarbejdsmodellen består af en værts institution og et antal partnere. Modellen indebærer, at partnerne overlader administrative opgaver og støttefunktioner til fælles varetagelse hos værtsinstitutionen.

Samarbejdsmodellen omfatter administrative opgaver for de deltagende institutioner, som de implicerede institutioner i forvejen skal kunne håndtere.

Samarbejdsmodellen indebærer, at skolerne i fællesskabet overlader opgaver til fælles varetagelse og udførelse hos en partner (værtsinstitutionen).

Leverandørmodellen indebærer, at en uddannelsesinstitution udliciterer, og en uddannelsesinstitution varetager administrative opgaver.

Hvis der ikke er tale om et center, men om en enkelt institution, kan denne godt vælge at lade en anden institution løse opgaven, hvis denne institution løser opgaven for sig selv, jævnfør leverandørmodellen

Typiske samarbejdsområder

- Løn
- Økonomi
- IT
- Indkøb
- Bygninger og service

Inspiration vedr. administrative fællesskaber:

"Beslutningsgrundlag om administrative fællesskaber på selvejende ungdomsuddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet - Analyse og cases på fem egnede opgaveområder".

Case Sisimiut

Der er skolerne imellem i Sisimiut blevet aftalt et samarbejde om et givent emne, hvor forskellige skoler og udd. institutioner har budt sig til.

Det er blevet aftalt, at emnet er et projekt, der inkludere en eller flere bygder i Qeqqata Kommunia i denne case er bygden Itilleq udvalgt.

Projektet der skal arbejdes med er vindenergi, der skal helt eller delvis skal forsyne by og bygdernes borgere – deltagende skoler og udd. institutioner på listeform.

1. DTU – Artek
2. KTI: GUX – Maler – Tømrer
3. Majoriaq
4. Nalunnguarfiup Atuarfia
5. Itilleq
6. Musikskole

Samarbejdet kunne på tabelform så sådan ud:

Årshjulet	GUX	KTI	Folkeskoler	Musikskole	DTU	Bygder
Aug. – Okt.	x		x			x
Okt. – Dec.	x		x	x		
Jan. – Apr. 21	x	x	x	x	x	x
Apr. – Jun.	x	x				x

Organisering og styring af et Campussamarbejde - og overbygningen i FS

Hvert Campussamarbejde/overbygningssamarbejde har en styregruppe bestående af uddannelseslederne fra de enkelte uddannelsesområder (Centerledere af Majoriaq tænkes her som udd.område leder) repræsenteret i Campussamarbejdet, samt én repræsentant for uddannelsesområdet på styrelsesniveau. Med styrelsesniveauet menes eksempelvis skoleforvaltninger, styrelser og departementer.

Organisering af arbejdet:

Styregruppen mødes min. 1 gang årligt og evaluerer samarbejdet ift. den indgåede aftale.

Samarbejdsaftaler:

Hver styregruppe indgår den overordnede uddannelsessamarbejdsaftale for en 5-årig periode ad gangen. Samarbejdsaftalen forpligter de enkelte parter i at sikre deres bidrag til aftalen. Det vil sige, at den enkelte skoleleder og udd.område repræsentant er ansvarlig over for de andre parter på at sikre levering af hver deres aftalte bidrag.

Herudover og herunder kan der jf. flexorg.-modellen indgås yderligere aftaler de enkelte uddannelsesledere i mellem, så længe det ikke går i mod den overordnede uddannelsessamarbejdsaftale. Den overordnede samarbejdsaftale skal understøtte de fælles visioner om udvikling af uddannelsesområdet i regionen/kommunen. Der kan også laves samarbejder på tværs af kommuner.

Styrelsesniveauet:

Det anbefales, at det er den samme sagsbehandler/områderepræsentant, der sidder i styregruppen i alle 5 år, og at vedkommende har mandat og beføjelser til at indgå de relevante aftaler med resten af styregruppen. Vedkommende skal have stort kendskab til udd.området.

Det anbefales at minimum opkvalificerings-og vejledningsdelen af nuværende Majoriaq, samt uddannelses-og vejledningsområdet samles i ét departement.

Økonomi:

Hvert område bidrager med hver deres del til økonomien ved fælles aktiviteterne. Normer for aftaler om leverancer, udveksling eller projektsamarbejde internt ml. uddannelsesområderne aftales i styregruppen. Det anbefales at normer på tværs af Campussamarbejderne koordineres og bruges til erfaringsbaseret af evt. grundlag for fælles aftaler.

Bevillingsstrukturer, overenskomster mv. kan fortsætte som nu, hvor normer for leverancer, udveksling eller projektsamarbejde internt ml. uddannelsesområderne aftales i styregruppen. Det anbefales at der over tid evalueres på om og evt. hvilke forhold, der evt. skal ensrettes og laves overenskomster på hen over tid. Ligeledes anbefales det at det nu sikres at hvert uddannelsesområde er herre over hver deres bevilling, så der reelt kan indgås fælles aftaler og at uddannelseslederen har mandat hertil.

Det anbefales at der herudover løbende kigges på hvilke bevillingsstrukturer, der sikrer en stor nok fleksibilitet til at Campussamarbejderne kan arbejde bedst muligt sammen ift. formålet.

Diskussion uddannelsesseminar 25.-26. oktober 2018

I forbindelse med uddannelsesseminariet d. 25-26. Oktober 2018, var der mange gode og inspirerende diskussioner om emnet, samt god sparring med de deltagere der var på besøg fra referencegruppen.

Fleksibel organisation (Flex-org) -/Uddannelsesfællesskab hvordan?

Projektgruppen anbefaler ikke campusmodellen, som er set ved Campus Kujalleq og KTI. Fusioneringen ved de to skoler har være problematisk og det er ikke et 'lykkeligt ægteskab'.

Leverandør model med ledelsesfællesskaber, kan præsenteres og tilpasses forskellige byer med forskellige uddannelser. Fleksibel for elever, demografi og geografiske områder. Der skal tages stilling til hvordan at modellen skal forholde sig til de små byer? Det kunne f.eks. være et nærmere samarbejde inden for regionen.

I hvor høj grad skal fællesskaberne baseret på frivillighed? Frivillighed, med fælles målsætninger udstukket fra politisk side. Det er skolernes pligt at følge den politiske dagsorden. Skal vi ændre ordet fra frivillighed til autonomi, agile institutioner, smidige organisationer, offentligt ejede selvstændige enheder? Skal det være muligt for en institution at kunne melde sig ud?

Der skal laves en kontrakt omkring hvad fællesskabet forpligtiger til. Der skal være en ramme. Der skal være en fælles forståelse af hvad det egentligt handler om – fællesskab skal være kerneordet. Alle institutioner har en stemme, selvom at man er under samme paraply. Styringsniveauet skal bygge på nærhedsprincippet og ikke være i 20 led, så der er mulighed for at handle.

Frivillighedsprincip vs. fællesskab, det indebærer at nogle institutioner skal forholde sig til bestemte steder f.eks. mindre byer og bygder. Nogle områder har ikke muligheder for køkken, værksteder med mere i forhold til at kunne udbyde den brede variation af uddannelsesmuligheder. Modellen tager udgangspunkt i den eksisterende bygningsmasse og faglokaler der er til rådighed. Projekt opgaver og integrationsopgaver. Ikke større dele af uddannelserne alle steder. F.eks. vil INUILI ikke blive delt op i 10 brancheskoler ud over kysten. Det er nok smart at dem der er geografisk tæt på hinanden skal have højere grad af samarbejde. Store og små organisationer, store og små fællesskaber, større og mindre byer. Der skal være forskellige smidighedsgrader. Derfor kan det være at der skal laves flere fællesskaber? Der kan skabes campus i et bygningsfællesskab, men der kunne stadig være et ledelsesfællesskab med Skole 1 og 2, eller andre varianter. Nuuk har måske for mange institutioner til at have kun et ledelsesfællesskab, der kan være flere ledelsesfællesskaber i en by.

Det skal ikke være muligt at en skole skal kunne gå konkurs, da det er politisk bestemt at uddannelsen skal kunne udbydes. Hvert område kommer med deres økonomi. Der er ikke grundlag for at flere skoler udbyder det samme. Der kan være nogle skoler der ikke gode nok eller som ikke når aftalte resultater og det skal kunne påtales af de andre institutioner, men alle institutionerne skal være med til at hjælpe hinanden med at levere inden for givne rammer/kontrakter. Balance på aftalerne, der skal kunne opnås et resultat og evalueres og afsluttes. Så der kan ændres.

Brancheskolen skal ikke ud på folkeskolen og undervise alle elever, brancheskolen skal være med til at uddanne de undervisere der skal bruges til dette formål ude på folkeskolerne. Så underviserne kan varetage deres egen undervisning direkte på deres

egen uddannelsesinstitution. Nogle skoler vil have specielle kerneydelser, da de allerede eksisterer ved pågældende institution.

Der er forskel på at snuse til noget, eller være direkte meritgivende. Det er ikke meningen at alle undervisningstilbud er tilgængelig alle steder. Det skal dog være muligt at snuse til det hele i alle byer.

Eksempel på samarbejde inden for uddannelsesfællesskaberne:

Styringsmodellen

Der sidder en gruppe uddannelsesledere og hvem er i styregruppen. Er det uddannelseschefer eller forstandere på EUD NIV? Det er skal klargøres hvem der er uddannelseslederne!

Skal styregruppen skal være topledere, forstander, rektor, leder af sprogskolen, leder af ARTEK eller måske er det ikke forstanderen, men områdelederen for de forskellige brancher/fag. Hvem er det på folkeskoleområdet? Topchefen, er det på skoledirektøren eller skoleinspektøren? Skolelederen for folkeskolen? Vi skal ikke personificere dette, vi skal bruge stillingsbetegnelserne. Dem der er i den gruppe skal have mandat til at træffe afgørelse. Man kender sine beføjelser og mandat.

Det kan være at det er forskelligt fra skole til skole, alt efter størrelse og variation af uddannelserne. For at få mest viden om de faglige områder. Er det så alle skolerne og Majoriaq lederne der skal være med, da det også omhandler de andre byer inden for kommunen?

Hvad skal styregruppen? Styregruppen bliver meget stor hvis vi skal have alle hovederne med. Vi skal have defineres hvad styregruppens arbejde er så vi ved hvem der skal være med i det. Hvad skal bestemmes i styregruppen? Der er et øvre lag Departements niveau og kommunalt niveau. F.eks. Lotte, Siiva, kommunal skole direktør etc. Hvad gør vi med dem, er de med i styregruppen?

Styregruppen mødes 1 gang årligt.

Kommune og selvstyre

Den overordnede styrelse af de forskellige uddannelsesområder skal afklares, der i blandt hvilke elementer skal være styret fra centralt hold, Selvstyret, og hvilke dele skal være et kommunalt anliggende.

Kommunerne har lokal tilknytning og kendskab, der ville være risiko for tab af essentiel viden hvis det bliver centraliseret.

Vi anbefaler en organisation hvor der er enighed, og afgørende at der sikres et reelt grundlag for et frugtbart fællesskab på det udførende niveau.

Arbejdstræning og jobprøvning skal med fra Majoriaq under IKIN

I dag varetager Uddannelsesstyrelsen, førskole- og folkeskoleområdet, det kunne overvejes om ungdomsuddannelserne også skal håndteres af Uddannelsesstyrelsen.

Fra dag 2 om Styregruppen

Samarbejde med resten af kommunen, styrelser, dep med mere.

Afklaring af styregruppens arbejde. Er det fagligt eller skal der træffes afgørelse?

Dagorden ser således ud. Mange praktiske forhold.

Rektorgruppen gux er en lille gruppe, hvor dep også er med. Lovgivning er sådan, vi skal arbejde med det her, hvordan gør vi det. Diskuterer i gruppen. Ofte er det på kollegieområdet der er problematisk, da de 2 rektorer skal tilbage til ledelsen for at få mandat til ændring på området. Medlem til styregruppen der er udpeget, skal have mandat til at kunne træffe afgørelse til mødet. Bestemmelsesret i styregruppen.

Der burde ikke være forskel på kollegie massen og de krav der stilles. Kollegie området skal harmoniseret. Noget med Alder. Skulle dette ligge under styregruppen. Der skal ikke være forringelser for de forskellige elever, de gode tiltag skal gælde alle.

Elevsammensætninger på kollegier. Børnefamilier på kollegier. Det ville være hensigtsmæssigt at lovgivning bliver lavet præ, så styregruppen ved hvilken kollegie lov der gælder alle elever, GUX, EUD, Majoriaq. Lige gode forhold, ressourcer gælder alle.

Men det skal med på FFL 2

Lovgivning

Alle institutioner i Sermersooq og sætter sig sammen om laver en aftale.

Bevillingsstruktur

Decentraliseret, fjernet mærkelige ledelseslag lokalt.

Udviklingskonsulenter, decentralt, Mitlarak studie, Ontario

Vejledingsdelen fra Majoriaq rykkes over i uddannelse – se notat fra Sussi.

Folkeskolen får tildelt x-antal pladser og majoriaq x-antal pladser... der skal laves en anbefaling der varierer efter kommunens størrelse.

Erhvervsråd i forbindelse med gentænkning af praktikpladser. Diskussionen om at der mangler praktikpladser er medvirkende til at der er mange unge mennesker der ikke søger EUD. De giver op på forhånd, hvorfor skal de søge, når de alligevel ikke kan finde en praktikplads.

Ledelsesniveau

Organisationer udpeger en ledelsesrepræsentant med mandat til at træffe afgørelse.

Det er også vigtigt at repræsentanterne har et grundigt fagligt kendskab.

Anbefalingen skal være bred.

Hvem sidder med den daglige faglige drift. Da topledelsen ikke kan have det fulde overblik.

Anbefalinger på det kommunale niv? Ex på majoriaq niv. Eller folkeskoleområdet.

For pludselig bliver det mange mennesker der kommer med til mødet.

Skal der være 30 med i gruppen, eller er det mere hensigtsmæssigt at have 5-10 pax. Flere byer og bygder med institutioner.

Kommunalt > < selvstyret

Tilhørsforhold til kommunen, som ikke kendes ved selvstyret.

Majoriaq deler man op igen, job arbejdsmarked ud (kommunalt)/vejledning og opkvalificering til Udd. (Selvstyret).

Det er svært med opgaverne op to forskellige områder. Udd og Arb, der er synergieffekter der fungerer. Vejledningsindsatsen er essentielt, tidligt og for unge målgruppen.

Majoriaq oplever en nedprioritering af vejledningen, da der er fokus på ungemålgruppen. Det betyder at der ikke er fokus på den tidlige indsats, vejlede i rette retning, så ungemålgruppen bliver mindre i fremtiden.

Vejledningen bliver også nødt til at have et socialt perspektiv. Personlige problemer, mm.

Center for national vejledning, social pædagoger, vejledningsdelen fra majoriaq, skal være fælles, så de har dette som deres kerneopgaver.

Der skal stadig være en sammenhæng mellem uddannelse og arbejdsmarked. Den ene spiller ind til den anden gruppe.

Så vejledning går fra starten til slutningen af uddannelse og finder sit nye job.

Samarbejde i praksis

Hvordan får vi etableret samarbejdet og sørge for at information ryger fra de forskellige grupper og niveauer. Skal det være lovgivning, er det nok med en telefonsamtale? Fra lille fællesskab til højere niveau. Ex. GUX kontakter Kangerlussuaq folkeskole, etablere samarbejde og viden om behov.

Opgaverne er først beskrive, når vi har retning og input fra de andre grupper.

Samarbejdsfællesskaber lokalt geografisk, forpligtet til lovgivningsmæssigt

Flere ledelsesressourcer især til ungdomsuddannelserne

Åbne for samarbejde med folkeskolen, ude-liv og personlig udvikling. Stik og knob i ude-liv. Denne form kunne også deles på alle områder. 2 timer om året til job og karriere på personlig udvikling.

Styrelses niv/Lovgivning – sammenhæng hvad der skal ske på folkeskoleniv.

Vi skal have ord på hvad vejledning er. Det skal konkretiseres, også i forskellige sammenhænge. Struktur på vejledning.

Input fra Referencegruppe, IMAK og GE (samt overbygningen)

IMAK vil gerne have fra bh til udgang af uni som et selvstyre anliggende. Der er stor frygt for et administrationstungt og bureaukratisk system.

Det eneste at selvstyret kan påpege over for kommunen er hvis timeantallet ikke bliver overholdt. Der er et utroligt stort Kommunalt selvstyre.

Ledelsesretten, ikke to ledere, der skal kun være en

Der bliver ikke udvekslet informationer på elever og ansatte mellem kommunen og selvstyre. Persondata, personlige oplysninger kan ikke automatisk gives videre.

Sagsbehandlingsloven, hvordan fungere det til styregruppen.

Hvad er den overordnede ramme for styregruppen

Er styregruppen omfattet af offentlighedsloven.

I forhold til at kunne købe timer af offentlige institutioner, kan man det? Det bliver gjort i i dag, men det er ikke nødvendigvis lovligt, hvem har instruktionsbeføjelser over for en underviser der har købt ydelser.

Folkeskolernes skolebestyrelser, har ikke de samme kompetencer som brancheskolernes bestyrelser.

Leverandørmodellen, det der ligger i midten, er det selve de moduller eller andre uddannelsesformer, der ligger der. Det der ligger i midten er det uddannelsesfællesskaberne er fælles om. Man byder ind med det der er ens kerneydelse. Andre former for uddannelsesmuligheder, ligger ude på institutionerne.

Leverandørmodellen, handler om drift mm.

Hvem bestemmer hvad der skal udbydes? Rammen er sat fra anden side, der er noget der er centralt fastsat og så er der nogle uddannelsesfællesskaber der har en særlig kernekompetence. Udbud eller efterspørgsel???

Alle skal samarbejde om at komme i mål og samarbejde.

Hvad er indhold og aktiviteter

Vi taler for meget struktur og alt for lidt indhold

Hvem har undervisningspligt over for de elever der tager hjem fra deres skole i folkeskolen. Der bliver ikke samlet op de elever og i dag er det kommunens ansvar.

Tilsyn, hvem har tilsynspligten i 11-12 kl

Der skal være en udvalgt vejleder til en elev.

Hvem har ledelsesretten i leverandørmodellen?

Hvordan hænger det her sammen med leverandørmodel og mere kvalitet i undervisningen. Større faglige miljøer, større faglige ressourcer, dette skal være med til at løfte kvaliteten. Samarbejde kan være med til at fagligheden bliver større.

Der skal kigges på hvordan man sikrer man regulariteten.

Anbefalinger

- Brancheskoler er Brancheskoler og skal ikke drive gymnasievirksomhed
- Brancheskoler bør være under IKIN
- Majoriaq under IKIN
- Udvid IKIN og omorganisér
- Fra udd. institution – IKIN – kortest vej
- Udd. institutioner synliggøres ved én leder med fuld ledelsesret
- Ledelsesfællesskaber
- Uddannelsesfællesskaber